

10=4366

T.C. BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI

AVRUPA TOPLULUKLARINDA BÜTÇE
VE FON AKIŞLARI.
KATILMA HALİNDE KONUNUN TÜRKİYE
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
(Uzmanlık Tezi)

RAGİP ŞAHİN

Avrupa Ekonomik
Topluluğu İle İlişkiler
Başkanlığı

ANKARA
Ekim 1983

İ Ç İ N D E K İ L E R

SAYFA NO

KISALTMALAR	IV
ÇALIŞMADAKİ TABLOLAR	V
GİRİŞ	1
I. TOPLULUK BÜTÇESİ	5
1. Tarihi Gelişim	5
A) Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Bütçesi	5
B) AET ve EURATOM Bütçeleri.....	6
C) Tek Bütçe.....	10
2. Bütçenin Gelişleri	15
A) Katma Değer Vergisi	15
B) Tarımsal Prelevmanlar	20
C) Gümrük Vergileri	23
3. Bütçenin Giderleri	25
4. Bütçenin Hazırlanması	29
II. TOPLULUĞUN FONLARI VE MALİ ORGANLARI	33
1. Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu (The European Agricultural Guidance And Guarentee Fund - EAGGF)	33
A) Ortak Tarım Politikasının İlkeleri	33
B) EAGGF'nin Tarihi Gelişimi	35
C) EAGGF Yönverme Bölümü	39
a) Direkt Önlemler	43
b) Endirekt Önlemler	54
D) EAGGF Garanti Bölümü	56

a) İhracatta İadeler (Restitutions)...	60
b) Pazarları Düzenlemeye Yönelik Müdahaleler	62
c) Telafi Edici Meblağlar	63
2. Avrupa Sosyal Fonu (European Social Fund)	73
3. Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (European Regional Development Fund)	89
A) Bölgesel Kalkınma Fonunun Kota Bölümü	91
B) Bölgesel Kalkınma Fonunun Kota Dışı Bölümü	93
4. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (European Coal And Steel Community) Mali Yardımları	95
A) Sınai Krediler ve Faiz İndirimleri ...	101
B) İşçi Konut Kredileri	103
C) Endüstriyel Değişim Kredileri	104
D) Teknik ve Ekonomik Araştırma Yardımları	106
E) İşçilerin Yeniden İşe Alıştırılmaları	107
F) Kok Kömürü Ve Demir Çelik İçin Özel Kok Kömürü Yardımları	108
5. Avrupa Para Sistemi Kapsamında Faiz Subvansiyonu (Interest Subsidies for Certain European Monetary Sistem).....	110
6. Yeni Topluluk Aracı (New Community Instrument - NCI)	112
7. Enerji Sektörü İçin Özel Tedbirler	115
A) EURATOM Kredileri	116
B) Teknolojik Kalkınma, Deneme ve Uygulama İçin Topluluk Yardımları	117

III

a) Hidrokarbonlar Sektöründe Teknolojik Gelişme Yardımları	117
b) Uranyum Arama Projeleri İçin Verilen Yardımlar	118
c) Enerji Tasarrufu İçin Deneme Mahiyetindeki Projeler	118
d) Alternatif Enerji Kaynaklarından Yararlanma	119
8. Avrupa Kalkınma Fonu	121
9. Avrupa Yatırım Bankası	125
10. Geçici Mali Önlemler	127
A) İngiltere İçin İlâve Önlemler	127
B) Güney İtalya İçin Özel Deprem Yardımı	128
III. KATILMA HALİNDE KONUNUN TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	129
1. Türkiye'nin Topluluk Fonlarından Faydalanma İmkânları	129
A) EAGGF Garanti ve Yönverme Bölümü	130
B) Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu	134
C) Sosyal Fon	136
D) Diğer Mali Organlar	137
2. Türkiye'nin Topluluk Bütçesine Katkısı ...	138
A) Tarımsal Prelevmanlar	138
B) Gümrük Vergileri	141
C) Katma Değer Vergisi	145
SONUÇ	149
BİBLİOGRAFYA	154

KISALTMALAR

AET	:Avrupa Ekonomik Topluluğu
AKÇT	:Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
APS	:Avrupa Para Sistemi
EAGGF	:European Agricultural Guidance And Guarantee Fund
ECSC	:European Coal And Steel Community
Ecu	:European Currency Unit
EMS	:European Monetary System
EURATOM	:European Atomic Energy Community
KDV	:Katma Değer Vergisi
NCI	:New Community Instrument
TEM	:Telâfi Edici Meblağ

ÇALIŞMADAKİ TABLOLAR

<u>TABLO İSMİ</u>	<u>TABLO NO</u>	<u>SAYFA NO</u>
EURATOM Bütçesine Üye Ülkelerin Katkı Payları.....	I.1.....	7
AET Bütçesine ve Sosyal Fona Üyelerin Katkı Payları	I.2.....	8
Topluluk Bütçesinin Gelirleri.....	I.3.....	13
Üye Ülkelerin Topluluk Bütçesine Katkı Payları.....	I.4.....	14
KDV'nin Uygulanış Tarihleri ve Oranları.....	I.5.....	16
Bütçe Gelirlerinin Kaynaklarına Göre Dağılımı.....	I.6.....	18
Katma Değer Vergisi Trendi.....	I.7.....	19
Tarımsal Prelevmanlar Trendi.....	I.8.....	22
Gümrük Vergileri Trendi.....	I.9.....	24
Topluluk Bütçesi Harcamalarının Sektörlere Göre Dağılımı.....	I.10.....	27
Bütçe Giderlerinin Ülkeler İtibariyle Dağılımı.....	I.11.....	28
Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu Harcamaları	II.1.....	36
EAGGF Yönverme Bölümü Faaliyet Alanları.....	II.2.....	39
EAGGF Yönverme Bölümünce 355/77 Sayılı Karar Çerçevesinde yapılan yardımlar.....	II.3.....	45
EAGGF Yönverme Bölümünce 1760/78 Sayılı Karar Çerçevesinde yapılan yardımlar.....	II.4.....	47
EAGGF Yönverme Bölümünce 1362/78 Sayılı Karar Çerçevesinde İtalya'ya Yapılan Yardımlar.....	II.5.....	49
EAGGF Yönverme Bölümünce 1852/78 Sayılı Karar Çerçevesinde Yapılan Yardımlar.....	II.6.....	51
EAGGF Yönverme Bölümünce 269/79 Sayılı Karar Çerçevesinde Yapılan Yardımlar.....	II.7.....	52
EAGGF Yönverme Bölümünce Yapılan Yardımlar.....	II.8.....	53
EAGGF Yönverme Bölümünce Endirekt Önlemler Yoluyla Yapılan Yardımlar.....	II.9.....	55

<u>TABLO İSMİ</u>	<u>TABLO NO</u>	<u>SAYFA NO</u>
Ortak Piyasa Düzenine Tabi Tarım Ürünleri		
Fiyatları.....	II.10.....	68
EAGGF Garanti Bölümü Harcamalarının Ülkelere		
Göre Dağılımı.....	II.11.....	71
EAGGF Garanti Bölümü Harcamalarının Sektörel		
Dağılımı.....	II.12.....	72
Sosyal Fon Kaynaklarının Ülkeler ve Yıllar		
İtibariyle Dağılımı.....	II.13.....	86
Sosyal Fon Kaynaklarının Bölgeler ^e ve Sektör-		
lere Göre Dağılımı.....	II.14.....	87
Sosyal Fon Kaynaklarının Ülkeler ve Sektörler		
İtibariyle Dağılımı.....	II.15.....	88
Bölgesel Kalkınma Fonu Kaynaklarının Gelişimi..	II.16.....	96
Bölgesel Kalkınma Fonu Kaynaklarının Ülkelere		
ve Yatırım Tiplerine Göre Dağılımı.....	II.17.....	97
Bölgesel Kalkınma Fonu Kaynaklarının Ülkelere		
ve Yatırım Büyüklüklerine Göre Dağılımı.....	II.18.....	98
AKÇT Gelirlerinin Sektörel Dağılımı.....	II.19.....	100
AKÇT Sınai Kredilerinin Ülkelere Göre Dağılımı..	II.20.....	102
İşçi Konut Kredileri.....	II.21.....	104
Endüstriyel Değişim Kredileri.....	II.22.....	106
AKÇT Yardımları ve Garantilerinin Yatırım Konu-		
larına Göre Dağılımı.....	II.23.....	109
AKÇT Yardımları ve Garantilerinin Ülkelere Göre		
Dağılımı.....	II.24.....	109
EMS Kredileri ve Yardımları.....	II.25.....	111

<u>TABLO İSMİ</u>	<u>TABLO NO</u>	<u>SAYFA NO</u>
Yeni Topluluk Aracı Kredileri.....	II.26.....	114
Avrupa Kalkınma Fonuna Üye Ülkelerin Katkıları	II.27.....	122
Ortak Piyasa Düzenine Tabi Tarım Ürünleri Üretimi (1981).....	III.1	133
Toplulukta ve Türkiye'de Temel Ekonomik Göster- geller (1981).....	III.2	135
Türkiye'nin AET Dışı Ülkelerden Tarımsal Ürünler İthalatı.....	III.3	140
Türkiye'nin AET Dışı Ülkelerden İthalatı (Tarımsal Ürünler Hariç).....	III.4	143

GİRİŞ

Yüzyıllardan beri devam eden kıta içi çatışmalara son vermeye ve İkinci Dünya Savaşında yakılıp, yıkılan Avrupanın yeniden inşasını sağlamaya yönelik ortak istekten bu günkü Avrupa Toplulukları doğmuştur. Topluluğun kökenlerini 1951 yılında Paris Anlaşması ile kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunda aramak gerekir. Gerçekten, savaş sonrası iki ezeli düşman Fransa ve Almanya başta olmak üzere altı Avrupa ülkesi aralarındaki çatışmanın başlıca nedenlerinden biri olan kömür ve çelik kaynaklarını milli sınırların ötesinde ortak bir pazar içinde bir araya getirmişlerdir.

Bu hareketi 6 ülkenin 1957 yılında Roma Anlaşması ile Avrupa Ekonomik Topluluğunu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu kurmaları izlemiştir.

Avrupa Ekonomik Topluluğu ile üye ülkeler toplam ekonomik kaynaklarını ortak bir pazar içinde biraraya getirmektedirler. Bu amaçla mal, insan, hizmet ve sermayenin serbest dolaşımı sağlanacak, dış ticaret ve tarım gibi konularla ortak politikalar milli politikaların yarını alacaktır.

Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu ise, atom enerjisinin barış ve güvenlik içinde kullanılmasına yönelik olarak ülkelerin nükleer endüstriye sahip olmalarını amaçlamaktadır.

Başlangıçta ayrı ayrı organlara sahip olan bu üç Topluluk 1965 yılında Brüksel'de imzalanan füzyon anlaşması ile organlarını birleştirmişlerdir. 1973 yılında İngiltere, İrlanda ve Danimarka'nın katılması ile üye sayısı 9'a, 1981 yılında ise Yunanistan'ın katılması ile üye sayısı 10 a yükselmiştir.

Türkiye, İkinci Dünya Savaşını takip eden yıllarda Avrupada meydana gelen bu harekete başlangıçtan itibaren yakın ilgi göstermiştir. 1959 yılında Toplulukla ilişki kurmak üzere müracaat etmiş ve 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara'da "Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında Bir Ortaklık Yaratan Anlaşmaya" imzalamıştır. Daha sonra Türkiye ile Topluluk arasında 23 Kasım 1970 tarihinde Brüksel'de Katma Protokol imzalanmış ve 1 Ocak 1973'de yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Toplulukları ile Türkiye arasındaki ilişkiler 1973 yılında meydana gelen petrol krizi ve dünya ekonomisindeki olumsuz gelişmeler nedeniyle bir hayli gerilemiştir. Ancak 25 Mart 1981 tarihinde Milli Güvenlik Konseyince alınan Türkiye'nin tam üyelik başvurusunun öne alınmasına ilişkin kararlar birlikte Türkiye'nin Toplulukla ilişkileri yeni boyutlar kazanmıştır.

Avrupa Toplulukları, kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek ve gerekli harcamaları yapabilmek için başlangıçta üye ülkelerin doğrudan katkılarından oluşan bir bütçeye sahipti. Ancak gerek harcamaların artması, gerekse üye ülkelerin doğrudan yardımları yerine bütçenin kendi özkaynaklarına sahip olması yolundaki çalışmalar, 1971 yılında sonuçlanmıştır. 1981 yılında tüm Toplulukta yürürlüğe giren yeni sistem gereğince gümrük vergileri, tarımsal prelevmanlar ve katma değer vergisinin % 1'lik kısmı Topluluk bütçesinin özkaynağı haline gelmiştir.

Bu gün Ortak Tarım Politikasının finansmanı, bölgeler arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, çalışanların yeniden eğitimi, işsizlerin bir meslek sahibi yapılması gibi çok geniş bir harcama alanına yönelik giderleri finanse eden Topluluk bütçesinin hacmi her geçen yıl biraz daha artmaktadır.

Türkiye'nin Topluluğa tam üyeliği, farklı yapılara sahip ekonomilerin birbirine entegrasyonudur. Bu sebeple katılma öncesi çok yönlü araştırmalar yapmak gerekmektedir. Bu çalışma yukarıda da belirtildiği gibi, harcama alanları ve miktarları artan ve önemli fonksiyonlar ifa eden Topluluk bütçesine, Türkiye tarafından yapılacak katkılarla, ortak politikalar çerçevesinde sağlayabileceği imkânları değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma üç bölümden meydana gelmektedir.

Birinci bölümde Topluluğun ortak amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla yaptığı harcamaları ve bu harcamaların finansmanı için sahip olduğu gelir kalemleri ele alınmıştır.

İkinci bölümde Topluluğun en büyük giderlerini oluşturan Topluluk fonları ve işleyişleri ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ise tam üyeliğin mali açıdan Türkiye'ye getireceği yük ile Topluluğun kaynaklarından Türkiye'nin faydalanma imkânları üzerinde durulmuştur.

I. TOPLULUK BÜTÇESİ

1. Tarihi Gelişim

A) Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Bütçesi

Bugün Avrupa Toplulukları olarak adlandırılan üç Topluluktan birincisi⁽¹⁾ olan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu (AKÇT) kuran Paris Anlaşması ile oluşturulan ilk bütçe, başlangıçta sadece Topluluğun idari giderlerini karşılamaktaydı. Bu amaçla kömür ve çelik üretiminden elde edilen gelirlerin en çok % 1'ine kadar olan kısım AKÇT bütçesine bırakılmıştır. 1954 yılından sonra AKÇT kuruluş Anlaşmasınının 26 ncı maddesine istinaden bütçeden Kömür ve Çelik sanayiinde çalışan işçilere parasal ve mesleki yardımlar, konut kredileri ve işletmelere yatırım kredileri verilmesi kararlaştırılmıştır.

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunun 1 Temmuz 1967 tarihinde diğer Topluluklarla organlarını birleştirmesine kadar yaptığı idari harcamalar 186.6 milyon ECU, yatırım harcamaları ise 250 milyon ECU olmuştur. AKÇT bütçesi Paris Anlaşması ile belirtilen konulardaki yatırımları Avrupa Ekonomik Topluluğu bütçesinden ayrı olarak finanse etmiştir. Topluluğun genişlemesinden sonra yeni üye ülkeler, AKÇT bütçesinin gelir ve giderlerine 1973 yılından itibaren taraf olmuşlardır.

(1) Diğer iki Topluluk, Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) dur.

1950 başlarında kurulan AKÇT, üç topluluğun en eskisi olmasına karşılık, giderlerini vergi gelirleriyle ve kendi kaynaklarıyla karşılamakta olması sebebiyle en gelişmiş bütçe sistemine sahiptir. Daha sonraki tarihlerde kurulan AET ve EURATOM'un bütçe gelirleri üye ülkelerin doğrudan yardımlarından meydana gelmekteydi. Bu durum gerek topluluk organlarını birleştirilmesini sağlayan anlaşma ile gerekse bütçenin hazırlanmasında geniş yetkiler verilen Avrupa Parlamentosunca değiştirilememiştir.

B) AET ve EURATOM Bütçeleri

AET ve EURATOM anlaşmaları ile kurulan mali sistem büyük ölçüde prensip ve prosodürde birbirlerine benzemektedir. Ancak farklı fonksiyonları icra etmesi ve çalışma metodlarının farklı olması, bu iki mali sistemi birbirinden ayırmaktadır.

EURATOM Anlaşması, işletme ve yatırım bütçesi olmak üzere iki ayrı bütçe oluşturmuştur. 1958-1967 yılları arasında işletme bütçesi 72.93 milyon ECU'luk bir hacme ulaşmasına karşılık, yatırım bütçesi 731.5 milyon ECU tutarında uzun vadeli krediler vermiştir.

EURATOM Anlaşması üye ülkelerin bütçe giderlerine katkısını ve bütçe ile ilgili kararlarda Konsey üyelerinin oy sayılarını farklı seviyelerde tesbit etmiştir. Aşağıdaki tabloda bu oranlar gösterilmiştir. Yine

aynı Anlaşmanın 173 ncü maddesi, AKÇT'de olduğu gibi üye ülkelerin mali katkılarını vergi gelirleri esasına göre düzenlemesine imkân sağlamaktadır. Ancak bu imkân değerlendirilmemiştir.

TABLO : I. 1

EURATOM BÜTÇESİNE ÜYE ÜLKELERİN KATKI PAYLARI

Üye Ülkeler	İşletme Bütçesi		Yatırım Bütçesi	
	%	Oy Sayısı	%	Oy Sayısı
Belçika	7,9	2	9,9	9
Fransa	28,0	4	30,0	30
B. Almanya	28,0	4	30,0	30
İtalya	28,0	4	23,0	23
Lüksemburg	0,2	1	0,2	1
Hollanda	7,9	2	6,9	7

KAYNAK : The European Community's Budget, 1981, . 11.

Avrupa Ekonomik Topluluğunu (AET) kuran Anlaşmanın mali hükümleri gelir ve giderlerde tek bir bütçe esasını getirmektedir. Yalnız üye ülkelerin deniz aşırı ülkeleri için kurulan Avrupa Kalkınma Fonu harcamaları genel bütçe dışında tutulmuştur. 1975 yılından itibaren Kalkınma Fonu yardımlarından Karayip ve Pasifik ülkeleri de yararlanmaya başlamıştır.

AET Anlaşmasında bütçe ve Sosyal Fon giderleri için üye ülkelerin katkı payları farklı oranlarda tesbit edilmiştir. Roma anlaşmasınının 200 ncü maddesinde tesbit edilen bu oranlar Tablo: 2'de gösterilmiştir. 1964 yılında Topluluk ortak tarım politikasının uygulamaya konması, sosyal fon uygulamaları ve idari masrafların gelişmesi, 1967 yılında üç Topluluğun birleşmesinden önce AET bütçesinin büyümesine sebep olmuştur.

TABLO: I.2

AET BÜTÇESİNE VE SOSYAL FON A ÜYELERİN KATKI PAYLARI

Üye Ülkeler	İdari Bütçe	Sosyal Fon	Oy Sayısı
Belçika	7,9	8,8	2
Fransa	28,0	32,0	4
B. Almanya	28,0	32,0	4
İtalya	28,0	20,0	4
Lüksemburg	0,2	0,2	1
Hollanda	7,9	7,0	2

KAYNAK : The European Community's Budget, s. 11.

25.4.1962 tarihinde yapılan düzenleme ile Topluluk tarım politikasının temelleri atılmıştır. Bu politikanın temelleri, Brüksel'de Aralık 1961 ortalarından 14 Ocak 1962 tarihine kadar yapılan uzun tartışmalardan sonra, ilk pazar organizasyonu ile ilgili düzenlemelerin kabulü ile atılmıştır. Kabul edilen pazar organizasyonun etkili kılınabilmesi için de bir vergi sistemi (Tarımsal Prelevmanlar) geliştirilmiştir.

i) Dahili Vergiler : Genel tarım fiyatlarının etkili bir şekilde uygulanmasının gerçekleştirilmesine kadar, üye ülkeler arasındaki ticarete, milli fiyatlarla ithal fiyatları arasındaki farkı ortadan kaldırmak üzere dahili vergilerin uygulanması kararlaştırılmıştır.

ii) Üçüncü ülkelerden yapılacak ithalatta uygulanacak vergiler : Üçüncü ülkelerden yapılan ithalatta dış fiyatların iç fiyat seviyesine yükseltilmesi için konulan vergiler olup, Topluluk pazarının dışarıya karşı korunmasını sağlayacaktır. Sistem dış alemde fiyatların daha yüksek olması ve ihracatın istenmemesi halinde tersine işlemekte ve iç fiyatlarla dış fiyatlar arasındaki fark, vergi olarak alınmaktadır.

Tarım ürünlerinde tek fiyat uygulamasına geçişi sağlayacak olan bu tedbirlerin kabulünden sonra, Bakanlar Konseyi, Topluluğun mali yapısının yeniden düzenlenmesini kabul etmiştir. Bu amaçla Komisyondan Roma Anlaşmasının 201 nci maddesi gereğince görüş istenmiş ve AET komisyonu 6 Nisan 1965 tarihinde Topluluk bütçesinin kendi öz kaynaklarına sahip olmasına imkân sağlayan bir rapor hazırlamıştır. Bu rapora göre, 1 Haziran 1967 tarihinden itibaren gümrük ve tarım vergilerinin (Tarımsal Prelevmanlar) Topluluk bütçesine öz kaynak olarak verilmesi ile üye ülkelerin doğrudan yardımlarının yavaş yavaş ortadan kaldırılması öngörülmüştür.

Ancak konu, ortak tarım politikasının finansmanı ile ilgili sorunların halledilmesi ve 1 Haziran 1967 tarihinde üç Topluluğun organlarını birleştirilmesi ile ilgili Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra yeniden gündeme gelmiştir.

C) Tek Bütçe

Üç Topluluğun birleştirilmesine ilişkin Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile, Anlaşmanın 20 nci maddesi gereği üç Topluluğun idari harcamaları AET bütçesi içinde birleştirilmiştir. AKÇT bütçesinde bu bütçeye katılması ile bütçede üç mali bölüm ortaya çıkmıştır.

i) AET Bütçesi

Üç Topluluğun idari harcamaları, İşletme harcamaları (Sosyal Fon, Tarım Fonu, Bölgesel Kalkınma Fonu) ve EURATOM harcamaları (İşletme ve Yatırım harcamaları).

ii) AKÇT işletme harcamaları,

iii) Avrupa Kalkınma Fonu.

Topluluklar bütçelerinin bu şekilde birleştirilmesinden sonra Roma Anlaşmasının 201 nci maddesinde belirtilen doğrultuda Topluluk bütçesinin kendi gelirleri ile finansmanı konusunda ve bütçe üzerinde Avrupa Parlamentosunun etkinliğinin artırılması konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Aralık 1969'da başlayan ve Nisan 1970'de sonuçlanan yoğun görüşmeler sonucu son mali düzenlemeler tesbit edilmiştir. Buna göre, 1 Ocak 1971 tarihinden itibaren aşağıda belirtilen şekilde üye ülkelerin doğrudan katkıları, yerini özkaynaklar sistemine terkedecektir.

i) Üye ülkeler şeker üzerinden aldıkları vergileri ve tarımsal prelevmanları 1 Ocak 1971 tarihinden itibaren Topluluk bütçesine devredecektir.

ii) Gümrük vergileri aşağıda belirtildiği üzere giderek artan oranlarda AET bütçesine aktarılacaktır.

1971 yılında	% 50,0
1972 yılında	% 62,5
1973 yılında	% 75,0
1974 yılında	% 87,0
1975 ve sonraki yıllar	% 100,0

iii) 1971-1974 yılları arasında Topluluk bütçesine üye ülkelerin Roma Anlaşmasınının 200 ncü maddesinde belirtilen doğrudan katkı payları ve toplam gayri safi hasıla payları aşağıdaki şekilde uygulanacaktır.

Belçika	% 6,8
Fransa	% 32,6
B. Almanya	% 32,9
İtalya	% 20,2
Lüksemburg	% 0,2
Hollanda	% 7,3

iv) Üye ülkelerin Topluluk bütçesine ödedikleri paylar yıldan yıla azami \pm % 1 ilâ -% 1,5 arasında değişebilecektir.

Topluluk bütçesinin kendi öz kaynaklarına kavuşturulmasına ilişkin son adım katma değer vergisinin % 1 ini aşmayacak miktarının bütçeye devredilmesi ile atılmıştır. Topluluk üyesi ülkelerin hepsinde uygulanmakta olan (Yunanistan hariç) katma değer vergisi ile ilgili Konsey Anlaşması 1977 yılında yürürlüğe girmiştir. Ancak üye ülkelerde vergi oranlarının farklı şekillerde uygulanması sebebiyle sistem, tam olarak 6'larda 1 Ocak 1979 tarihinde 9'larda ise 10 Ocak 1980 tarihinde yürürlüğe konabilmiştir.

1 Ocak 1981 tarihinde Topluluğa 10 uncu üye olarak katılan Yunanistan, 1981 yılından itibaren gümrük vergileri, tarımsal prelevmanlar ve şekerden alınan vergileri topluluk bütçesine devredecektir. Ancak Yunanistan'da katma değer vergisi henüz uygulanmadığından, Yunanistan'ın bu vergi sebebiyle bütçeye yapması gereken katkısı, bu ülkenin gayri safi milli hasılasına dayanan bir miktar üzerinden hesaplanacaktır.

Topluluk bütçesinin giderleri 1958 yılından itibaren devamlı olarak artmıştır. Bütçe giderleri özellikle 1964 yılında Topluluk ortak tarım politikasının yürürlüğe girmesi sebebiyle, bu tarihten itibaren hızla yükselmeye başlamıştır.

1965 yılında 156.7 milyon ECU olan bütçe gelirleri 1973 yılında 4.641 milyon ECU'ya yükselmiş ve 1982 yılında bu rakam 22.373 milyon ECU ile en üst seviyesine ulaşmıştır. Bütçe gelirlerinin yıllar itibariyle dağılımı Tablo: I.3'de, üye ülkelerin bütçeye katkı oranları ise Tablo: I.4'de gösterilmiştir.

TABLO : I.3

TOPLULUK BÜTÇESİNİN GELİRLERİ

(Milyon ECU)

Yıllar	Toplam Topluluk Bütçesi	Feoga Bölümü		Üye Ülkeler Bütçeleri Toplamı	Topluluk İçi Gayri Safi Üretim	1:4 %	2:5 %
		Feoga Garanti Bölümü	Bütçesinin Toplam Bütçeye Oranı				
	1	2	3	4	5		
1973	4.641	3.594	77,4	227.700	870.200	2,0	0,53
1974	5.037	3.390	67,3	268.300	987.900	1,9	0,51
1975	6.214	4.327	69,9	337.500	1.132.600	1,8	0,55
1976	7.993	5.710	71,4	387.900	1.315.100	2,1	0,61
1977	8.483	6.512	76,8	442.600	1.483.800	1,3	0,57
1978	12.262	8.679	70,8	470.200	1.553.200	2,6	0,79
1979	14.373	10.387	71,0	527.300	1.742.000	2,7	0,83
1980	16.177	11.485	71,0	601.900	1.959.600	2,6	0,83
1981	19.300	12.135	62,9	710.000	2.203.000	2,7	0,88
1982	22.373	13.617	60,9	-	2.447.000	-	0,91

KAYNAK : The European Community's Budget, s.11.

TABLO : I.4

ÜYE ÜLKELERİN TOPLULUK BÜTÇESİNE KATKI PAYLARI (1982)

ÜYE ÜLKELER	Katkı Payları (%)
Belçika	5,1
Danimarka	1,9
Almanya	26,1
Yunanistan	1,8
Fransa	20,5
İrlanda	0,9
İtalya	13,1
Lüksemburg	0,1
Hollanda	7,2
İngiltere	23,3
	100,0

KAYNAK : The European Community's Budget, 1981, s.18'deki tablolardan faydalanılarak düzenlenmiştir.

Tabloların tetkikinden de anlaşılacağı üzere 1982 yılı itibariyle Topluluk bütçesinin hacmi, Topluluk içi gayri safi üretiminin % 0,9'na, üye ülkeler ulusal bütçeleri toplamının ise % 2,7'sine ulaşmıştır. Yine Tablo:I.4'den de açıkça görüldüğü üzere bütçeye en büyük katkı Almanya, İngiltere ve Fransa tarafından yapılmaktadır. Bu üç ülkenin katkıları, toplam bütçe gelirlerinin % 69,9 nu oluşturmaktadır.

2. Bütçenin Gelirleri

A) Katma Değer Vergisi

Bugün Topluluk bütçesinin en büyük gelir kalemini oluşturan katma değer vergisi (KDV) ile ilgili ilk adım, Kasım 1962'de Neumark Raporundan esinlenen Komisyonun bu verginin tüm Toplulukta uygulanmasını önermesi ile atılmıştır. Ancak bu öneri Avrupa Parlamentosunca kabul edilmemiştir.

1965 yılı Mart ayında yapılan Bakanlar Konseyinde konu yeniden tartışılmış ancak olumlu bir sonuç alınamamıştır. KDV ile ilgili tartışmalar 11 Nisan 1967 yılında bu verginin Topluluk üyesi tüm ülkelerde uygulanmasının kabul edilmesi ile sonuçlanmıştır. Bu karar, üye ülkelerin KDV'ni engeç Ocak 1970 tarihinde gerçekleştirmelerini öngörmektedir. Ancak Belçika, Lüksemburg ve İtalya uygulama tarihini bir çok defa ertelemiştir. Almanya ve Fransa hemen uygulamaya geçmişlerdir. Danimarka ise AET'ye üye olmadan KDV'ni kabul etmiştir. Bazı üye ülkelerde KDV'nin kabul ediliş tarihleri ve uygulanan normal oranlar aşağıda gösterilmiştir.

TABLO : I. 5

KDV'nin UYGULANIS TARİHLERİ VE ORANLARI

Ülke	Uygulama Tarihi	Tenzilatlı Oran (%)	Normal Oran (%)	Zamlı Oran (%)
Fransa	1954	7	17.60	33,33
Danimarka	1967	-	20,25	-
F. Almanya	1968	6,5	13	-
Hollanda	1969	4	18	-
Lüksemburg	1970	5	10	-
Belçika	1971	6	16	25
İrlanda	1972	10	20	35
İngiltere	1973	-	15	-
İtalya	1973	1,3,6 ve 9	14	35

KAYNAK : Vergi Reformları, Vergi Reformları Tebliğ ve Yorumları, İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, İstanbul, 21-23 Ocak 1981, s. 338.

1977 yılında imzalanarak 1979 yılından itibaren uygulamaya konulan Anlaşma gereğince, KDV'nin % 1'ni aşmayacak miktarı Topluluk bütçesinin özkaynağı olarak bütçeye bırakılmaktadır. Bugün Yunanistan dışında tüm üye ülkelerde uygulanmakta olan KDV'nin özellikleri, kısaca şu şekilde belirtilebilir.

- Katma değer vergisinin konusu, üretim, dağıtım ve dolaşım gibi geniş bir alana sahiptir. Bundan bir malın satışı, bir hizmetin ifası ve bir malın ithalinin vergi konusu olduğu anlaşılmaktadır. Vergi kapsamına tarım ürünleride girmektedir. Ancak üye ülkeler tarım sektöründe bu verginin uygulanmasının güç olması halinde, komisyonun görüşünü almak şartıyla götürü bir vergi uygulayabileceklerdir.

- Katma değer vergisi, malın teslimi, ithali veya hizmetin yapılması ile doğar.

- Katma değer vergisi mükellefi, kendi hesabına veya bağımsız olarak bir malın üretim veya ticaretini yapan ya da hizmeti gören gerçek veya tüzel kişilerdir.

- Katma değer vergisine esas olacak vergi matrahı, malın teslimi veya hizmetin yapılmasında malın veya hizmetin taşıdığı değerdir. Bu değere KDV hariç, diğer tüm vergi ve resimlerle, kâr dahildir. Bunun dışındaki hallerde vergi matrahı, malın alış fiyatı, alış fiyatı tesbit edilemiyorsa maliyet fiyatıdır. İthalatta ise vergi matrahı, malın gümrüklü fiyatıdır. Eğer ithal edilen maldan gümrük alınmıyorsa vergi matrahı olarak malın CIF değeri esas alınır.

- Katma değer vergisi üye ülkelerde farklı oranlarda uygulanmaktadır. Ancak ithal edilen mala uygulanan oran ile iç piyasada o mala uygulanan oran eşit olmaktadır.

Katma değer vergisi yoluyla üye ülkelerin Topluluk bütçesine yaptıkları katkı miktarı, sanayileşmiş ülkeler açısından daha yüksektir. Diğer yandan bütçe gelirlerinin hızla genişlemesi ile KDV'nin % 1'lik tavanına bir hayli yaklaşmıştır. Bütçenin aynı hızla genişlemesi, yeni kaynaklar aranmasını gerektirmektedir. Bütçeye yeni kaynaklar yaratılması amacıyla KDV'nin % 1 olan oranının yükseltilmesine ilişkin teklifler ise, sanayileşmiş ülkelerin şiddetli muhalefeti ile karşılaşmaktadır. Çünkü bu oranın bir puan artırılması, anılan ülkelerin ekonomilerine daha fazla yük getirmektedir. Katma değer vergisinin Topluluk bütçesindeki payı Tablo: I.6'da, katma değer vergisi trendi ve üye ülkeler arasındaki dağılımı Tablo: I.7'de gösterilmiştir.

TABLO : I. 6

BÜTÇE GELİRLERİNİN KAYNAKLARINA GÖRE DAĞILIMI (%)

Bütçe Kaynakları	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Gümrük Vergisi	39,53	35,1	37,0	32,5	31,2	35,1
Tarımsal Prelevmanlar	16,87	16,1	12,4	12,7	12,1	11,9
Katma Değer Vergisi	-	32,9	44,7	53,9	55,7	51,3
Diğer Gelirler	43,60	15,9	5,9	0,9	1,0	1,7
TOPLAM	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

KAYNAK : The European Community's Budget, periodical 1/79, s. 31 ve 5/1981, s. 13 ile Official Journal Of The European Communities, 21.5.1979, tarih ve L 124/1 ve 21.5.1979 tarih ve 305/16 daki tablolardan faydalanılarak düzenlenmiştir.

TABLO : I. 7

KATMA DEĞER VERGİSİ TRENDİ

(Milyon ECU)

	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Belçika	276,5	309,8	329,5	424,7	485,9	366,1
Danimarka	147,9	174,2	190,4	216,7	252,5	218,2
B. Almanya	1.785,8	2.102,2	2.379,8	3.137,4	3.439,2	2.932,2
Fransa	1.330,8	1.615,5	1.790,3	2.461,4	3.001,0	2.651,2
İrlanda	40,5	39,1	62,2	76,3	95,3	88,7
İtalya	565,8	704,0	790,8	1.265,4	1.643,4	1.575,2
Lüksemburg	11,6	14,0	14,6	19,1	22,9	21,1
Hollanda	340,3	426,1	439,3	520,0	676,4	525,1
İngiltere	880,8	1.222,8	1.259,4	1.854,7	2.762,8	2.218,5
Yunanistan ^M	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	5.380,8	6.618,7	7.256,3	9.975,7	12.379,4	10.596,3

(M) Yunanistan'da Katma Değer Vergisi henüz uygulanmadığından Yunanistan'ın bütçe giderlerine katkısı, direkt yardımlar, gümrük vergileri ve tarımsal prelevmanlar şeklindedir.

KAYNAK : Financing The Community Budget, The Way Ahead, s.11, Official Journal Of The European Communities, No. L 124/12, 21.5.1979, L 373/13, 31.12.1980 ve L 305/17, 26.10.1981 ve The European Communities Budget, s.18, 19 daki tablolardan faydalanılarak düzenlenmiştir.

B) Tarımsal Prelevmanlar

Bir gümrük vergisi niteliği taşıyan tarımsal prelevmanlar, bilinen gümrük vergilerinin aksine sabit bir oranla ifade edilmemektedir. 1 Ocak 1971 tarihinde bütçenin öz kaynağı haline gelen tarımsal prelevmanlar, her yıl, her ürün için ayrı ayrı tesbit edilen destekleme fiyatlarıyla, normal dünya fiyatları arasındaki farka eşit olarak alınmaktadır. Topluluk destekleme fiyatları yıl boyunca sabit olmasına karşılık, dünya fiyatları her gün değiştiğinden prelevman olarak alınacak miktar da her gün değişmektedir.

Tarımsal prelevmanlar Rotterdam borsasında (hububat) açıklanan en düşük fiyatlar gözönünde bulundurulurken her gün tesbit edilmektedir. Ancak domuz eti gibi bazı hayvansal ürünlerde 3 ayda bir tespit edilmektedir.

Konunun daha anlaşılması için bir örnekle açıklamak mümkündür. Şöyleki; Topluluk buğday destekleme fiyatını 1982/83 üretim yılı için 200 g/ton olarak tespit etmiş olsun. Aynı dönem 1 Haziran günü dünya fiyatları 160 g/ton ise, o gün Topluluk dışı bir ülkede üretilerek ithal edilecek buğdaydan alınacak prelevman miktarı 40 g/ton olacaktır. Bu miktar % 20'lik bir oranı ifade etmektedir. Eğer ertesi gün buğday fiyatları 150 g/ton olursa, bu takdirde alınacak prelevman miktarı 50 g/ton olacaktır. Bu ise % 25'lik bir orana tekabül eder.

Görüldüğü üzere Topluluk prelevman sistemi ile, her gün değiştirilmesi mümkün olmayan gümrük vergileri yerine çok daha esnek bir sistem kurmuştur. Böylece Topluluk üreticileri dış rekabetten büyük ölçüde korunmuşlardır.

Diğer yandan tarımsal prelevmanlar, dünya pazarlarında fiyatların yüksek olduğu dönemlerde ihracatı caydırıcı bir şekilde işlemektedir. Çünkü bu hallerde dış fiyatlarla, iç fiyatlar arasındaki fark vergi olarak alınmaktadır. Böylece ihracat engellenmek suretiyle, fiyatların yükselmesi önlenmektedir. Tarımsal prelevmanların ihracatta bu şekilde uygulanması ise, tüketicinin korunmasını sağlamaktadır.

Bugün Topluluk bütçesinin % 12'lik kısmını teşkil eden tarımsal prelevmanların bütçe gelirleri içindeki payı Tablo : I. 6'da, tarımsal prelevmanlar trendi ile ülkelere göre dağılımı ise Tablo : I. 8'de gösterilmiştir.

TABLO : I. 8
TARIMSAL PRELEVMANLAR TRENDİ
(Şekerden Alınan Vergi Dahil)

(Milyon ECU)

ÜLKELER	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
BEL.-LÜK.	72,0	67,2	30,3	17,3	61,9	149,8	265,3	290,6	242,7	191,5	215,2	246,1	243,8
DANİMARKA	-	-	4,9	5,8	6,9	18,2	31,0	55,9	46,5	27,1	33,2	35,0	45,8
B. ALMANYA	182,3	215,7	145,9	110,0	146,5	254,9	447,9	430,6	496,6	460,9	460,5	455,0	474,6
FRANSA	110,3	145,1	88,2	66,5	74,0	116,7	178,2	190,5	240,0	261,6	301,6	398,0	426,3
İRLANDA	-	-	3,7	5,7	4,2	8,4	28,0	16,5	14,7	8,7	10,4	15,0	11,9
İTALYA	213,9	237,6	123,7	58,3	106,6	220,3	479,4	396,1	410,2	450,7	527,4	530,0	430,9
İNGİLTERE	-	-	55,2	68,8	97,9	102,3	284,2	222,2	377,6	441,0	478,4	617,0	573,2
YUNANİSTAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	97,4	87,0	61,1
HOLLANDA	121,1	126,5	94,8	32,9	128,2	317,8	449,8	460,6	371,7	283,0	349,0	302,0	304,0
TOPLAM	699,8	792,1	546,7	365,3	626,2	1.188,3	2.164,3	2.063,0	2.173,0	2.024,5	2.473,1	2.685,1	2.571,6
YÜZDE DEĞİŞME (%)		+13,2	-31,0	-33,2	+71,4	+89,9	+82,1	-4,7	+5,3	-6,8	+22,2	+8,6	-4,2

KAYNAK : Financing The Community Budget , The Way Ahead, Bulletin of the European Communities, s.11,
Official Journal Of The European Communities, No L 124/12. 31.5.1979, L 373/13, 31.12.1980,
L 305/17, 26.10.1981, ve The European Community's Budget, s. 18,19 daki tablolardan faydalanılarak
düzenlenmiştir.

C) Gümrük Vergileri

1971 yılında tarımsal prelevmanlar ile gerden alınan vergilerin bütçeye devredilmesini öngören 21. Nisan 1970 tarihli karar, gümrük vergilerini de bütçenin öz kaynağı haline getirmektedir. Ancak tarımsal prelevmanların aksine, gümrük vergileri 1975 yılına kadar giderek artan bir şekilde bütçeye devredilmiştir. 1975 yılından itibaren ise üye ülkeler gümrük vergilerinin tamamını Topluluk bütçesine devretmişlerdir.

1975 yılından beri bütçenin öz kaynağı olan gümrük vergileri, bugün Topluluk bütçesinin % 35'ini teşkil etmektedir. 1971 yılında 1.489.8 milyon ECU olan gümrük vergileri gelirleri, 1983 yılında 7.574,5 milyon ECU'ya ulaşmıştır. Diğer bütçe gelirlerinde olduğu gibi gümrük vergilerinde de en fazla ödeme gelişmiş ülkeler tarafından yapılmaktadır.

Gümrük vergilerinin Topluluk bütçesindeki payı Tablo:I. 6'da, gümrük vergileri trendi ve üye ülkeler arasındaki dağılımı ise Tablo:I. 9'da gösterilmiştir.

TABLO : 1.9
GÜMRÜK VERGİLERİ TRENDİ

(Milyon ECU)

ÜYE ÜLKELER	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
BEL.-Lük.	171,8	185,9	218,8	253,3	236,2	284,2	307,5	327,0	322,6	408,7	389,0	419,0	419,5
B.ALMANYA	738,8	801,1	943,2	1.058,5	1.044,6	1.288,1	1.378,8	1.467,0	1.445,8	1.793,0	1.850,0	1.890,0	2.200,0
FRANSA	378,8	434,4	519,6	555,6	547,6	654,8	669,6	740,0	718,1	910,3	980,0	1.150,0	1.250,0
İTALYA	309,8	316,9	345,4	409,4	341,5	407,5	426,1	485,1	451,3	656,0	600,0	725,0	770,0
HOLLANDA	250,6	251,7	300,3	351,8	338,7	395,6	441,6	490,0	448,7	550,0	560,0	615,0	660,0
DANİMARKA	-	-	110,5	105,2	106,0	140,5	134,0	170,0	118,9	131,0	135,0	140,0	150,0
İRLANDA	-	-	-	-	31,7	40,6	42,4	47,0	50,0	66,0	70,0	90,0	105,0
İNGİLTERE	-	-	-	-	882,7	908,2	1.059,0	1.107,0	1.190,0	1.485,0	1.600,0	1.800,0	1.900,0
YUNANİSTAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90,0	110,0	120,0
TOPLAM	1.489,8	1.990,0	2.437,9	2.733,8	3.528,8	4.191,5	4.458,9	4.883,0	4.745,5	6.000,0	6.274,0	6.939,0	7.574,5
YÜZDE DEĞİŞME (%)	-	+ 7,6	+18,4	+10,8	+25,5	+15,8	+ 6,0	+ 7,7	- 1,8	+20,9	+ 4,4	+ 9,6	+ 8,4

KAYNAK : Financing The Community Budget, The Way Ahead, Bulletin Of The European Communities, Supplement 8/78, 23 November 1978, s. 11, Official Journal Of The European Communities, 21.5.1979, No. L 124/12, 31.12.1980, L 373/113, 26.10.1981, L 305/17 ve Le Budget De La Communate Europeanne, s. 18'deki tablolardan faydalanılarak düzenlenmiştir.

3. Bütçenin Giderleri

Topluluk bütçesinin en büyük gider kalemini tarım sektörü oluşturmaktadır. 1982 yılı giderleri içinde 14.489.049.000 ECU ile Topluluk bütçesinin % 64,78'lik kısmı tarım giderlerine ayrılmıştır. Bunun 13.617.000.000 ECU'lik kısmı Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonunun garanti bölümüne kullanılmıştır. Garanti bölümü bütçesinin Topluluk bütçesindeki payı ise % 60,86'dır. Tarım sektörünün bir diğer önemli gider kalemini ise Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonunun yönverme bölümüdür. Fonun Yönverme bölümünün 1982 yılı harcamaları tutarı 760.100.000 ECU olup, tarım giderlerinin % 3,40'nı teşkil etmektedir.

Tarım giderleri içinde yer alan Tarımsal yapı için yapılan spesifik yardımlar, bütçenin % 0,07'sini, balıkçılık ise % 0,43'nü teşkil etmekte olup, tarım giderleri içinde en düşük kalemleri oluşturmaktadırlar.

Topluluk bütçesinin ikinci önemli gider kalemini bölgesel politika harcamaları oluşturmaktadır. 1975 yılından itibaren Topluluk bütçesinde yer alan bölgesel fon kaynaklarının giderek artması sonucu 1982 yılında bölgesel politikalar için yapılan harcamalar, 2.978.650.000 ECU ile bütçe içinde % 13,31'lik bir paya sahip olmuştur. Bölgesel politika giderleri içinde, bölgesel fon % 5,01, tamamlayıcı yardımlar % 7,41 ve Avrupa para sistemi içinde faiz subvansiyonları ise % 0,89'luk bir paya sahiptirler.

Bütçenin diğer önemli giderlerinden birisininde, sosyal politika harcamaları teşkil etmektedir. Sosyal politika harcamaları 1982 bütçesinde 1.027.704.600 ECU ile % 4,59'luk bir paya sahip olmuştur. Sosyal politikalar ile ilgili harcamaların büyük bölümü sosyal fon tarafından yapılmaktadır. Gerçekten sosyal fon, Topluluk bütçesinin % 4,29'unu, sosyal politika bütçesinin ise % 93,41'ini oluşturmaktadır.

Araştırma, Enerji, Sanayi ve Ulaşım Sektörleri için yapılan harcamalar ise bütçenin % 2,64'lük bölümünü oluşturmakta olup, bu sektöre yapılan harcama tutarı 1982 yılında 456.038.000 ECU'ya ulaşmıştır. Enerji politikaları bütçede % 0,25, bilgi ve yenilik giderleri % 0,05, sanayi ve iç pazar organizasyonu % 0,14 ve taşımacılık % 0,01'lik bir paya sahiptir. Ödemeler ve rezervler, bütçenin % 5,11'lik kısmını teşkil etmektedir.

Bütçenin bir başka gider kalemi ise, Topluluk dışı ülkelere yapılan kalkınma yardımlarıdır. 1982 yılı bütçesinde 1.113.523.000 ECU ile bütçenin % 5,49'luk kısmını teşkil eden bu gider kalemi içindeki en büyük pay, yiyecek yardımları için ayrılmaktadır.

Ayrıca bütçenin %3,17'lik kısmı, idari giderlere ayrılmıştır. Topluluk bütçesinin belli başlı giderleri ve bu giderlerin bütçe içindeki payları Tablo:I.10'da gösterilmiştir. Tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı üzere Topluluk, harcamalarının büyük bir bölümünü fonlar aracılığıyla yapmaktadır. Fonlar ayrıca II nci bölümde ayrıntılı olarak incelendiğinden burada ele alınmamıştır.

TABLO : 1.10

TOPLULUK BÜTÇESİ HARCAMALARININ SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI

GİDER KALEMLERİ	1 9 8 1		1 9 8 2		Y Ü Z D E
	Miktar Milyon ECU	%	Miktar Milyon ECU	%	Değişme %
1. TARIM SEKTÖRÜ	12.720,3	65,91	14.489,0	64,76	+ 13,90
EAGGF Garanti Bölümü	12.135,0	62,88	13.617,0	60,86	+ 12,21
Balıkçılık	48,5	0,25	96,8	0,43	+ 99,72
Tarımsal Yapı	536,8	2,78	775,2	3,47	+ 44,43
EAGGF Yon verme bölümü	523,4	2,71	760,1	3,40	+ 43,24
Spesifik Yardımlar	13,4	0,07	15,1	0,07	+ 12,93
2. BÖLGESEL POLİTİKA	2.000,7	10,37	2.978,7	13,31	+ 48,87
Bölgesel Fon	869,8	4,51	1.120,8	5,01	+ 28,85
EMS	203,0	1,05	200,0	0,89	- 1,49
Tamamlayıcı Yardımlar	927,8	4,81	1.657,9	7,41	+ 78,67
3. SOSYAL POLİTİKA	690,8	3,58	1.027,7	4,59	+ 48,79
Sosyal Fon	620,4	3,21	960,0	4,29	+ 54,74
Diğerleri	70,4	0,37	67,7	0,30	- 3,90
4. ARAŞTIRMA-ENERJİ, SANAYİ TAŞIMACILIK	313,9	1,63	456,0	2,04	+ 45,26
Enerji	34,7	0,18	56,6	0,25	+ 63,16
Araştırma	261,3	1,35	355,4	1,59	+ 36,01
Bilgi toplama ve yenilik	6,0	0,03	11,5	0,05	+ 91,36
Sanayi ve iç pazar organi- zasyonu	11,0	0,06	30,8	0,14	+180,46
Taşımacılık	0,9	0,01	1,7	0,01	+ 83,78
5. ÖDEMELER VE REZERVLER	1.521,2	7,88	1.142,5	5,12	- 24,89
6. ÜÇÜNCÜ ÜLKELERE YARDIMLAR	1.016,8	5,27	1.139,8	5,09	+ 12,09
7. İDARİ GİDERLER	682,7	3,54	758,0	3,39	+ 11,02
8. DİĞER KURULUŞLAR	353,1	1,82	381,3	1,70	+ 7,97
TOPLAM	19.299,5	100,00	22.373,0	100,00	+ 15,92

KAYNAK : The European Community's Budget, 1981, s.44,45.

Bütçe giderlerinin üye ülkeler arasındaki dağılımı ise Tablo : I. 11'de gösterilmiştir. Bu tablodan da görüleceği üzere 1975-80 döneminde en fazla paya % 31,7 ile İtalya sahip olmuştur. Bu ülkeyi sırasıyla % 31,2 ile İngiltere, % 15,1 ile Fransa, % 7,5 ile Almanya ve % 6,2 ile İrlanda izlemektedir. Bütçe kaynaklarından en az pay alan ülkeler ise Belçika (% 3,6), Danimarka (% 1,9), Lüksemburg (% 1) ve Hollanda (% 0,9) dir.

TABLO : I. 11

BÜTÇE GİDERLERİNİN ÜLKELER İTİBARIYLA DAĞILIMI
(1975-1980)

ÜLKE	%	ÜLKE	%
İtalya	31,7	Belçika	3,6
İngiltere	31,2	Danimarka	1,9
Fransa	15,1	Lüksemburg	1,0
Almanya	7,5	Hollanda	0,9
İrlanda	6,2	Topluluk dışı	0,9

KAYNAK : Le dossiers de L'Europe, 5/82, s. 4.

4. Bütçenin Hazırlanması

Avrupa Toplulukları bütçesinin hazırlanması ile ilgili prosedür, üye ülkelerin bütçe prosedüründen oldukça büyük farklılıklar göstermektedir. Topluluk bütçesinin hazırlanmasında komisyona büyük görevler düşmektedir.

Komisyon her yıl mart ayında ertesi yılın ihtiyaçlarını da gözönünde bulundurarak bir belge hazırlar ve bu belgeye kendi görüşlerini de ekleyerek Bakanlar Konseyi ve Parlamento'ya sunar. Komisyonca hazırlanan bu belge, Konsey ve Parlamento tarafından incelendikten sonra, bütçe hakkındaki görüşlerini komisyona bildirirler.

Topluluğun çeşitli organları (Komisyon, Konsey, Parlamento, Adalet Divanı, Ekonomik ve Sosyal Komite, Avrupa Sayıştay) tarafından yapılacak harcama tahminleri komisyona en geç 1 Temmuz tarihine kadar gönderilir. Komisyon en geç 1 Eylül'e kadar kendisine intikal eden teklifleride gözönünde tutarak ilk bütçe taslağını hazırlar. Komisyon tarafından hazırlanan bütçe taslağı Bakanlar Konseyine gönderilir.

Bakanlar Konseyi kendisine gönderilen bütçe taslağını inceler ve bütçe tasarısı haline dönüştürerek 5 Ekim tarihine kadar Parlamento'ya gönderir. Parlamento azami 45 gün içinde bütçe üzerindeki çalışmalarını bitirmek zorundadır.

Parlamento Konsey tarafından kendisine gönderilen bütçe tasarısını Bütçe Komisyonları aracılığıyla inceler. Bu incelemede komisyonların koordinasyonu, bütçe raportörü tarafından sağlanır. Raportör, parlamenterlerin ve siyasal grupların görüşlerini de dikkate alarak, bütçe hakkında bir rapor hazırlar ve genel kurula sunar.

Parlamento bütçe tasarısını genellikle komisyondan geldiği şekliyle kabul eder. Eğer bütçe tasarısı Konseyden geldiği gibi kabul edilirse, bütçe kesinleşir. Eğer parlamentoca tasarı üzerinde değişiklikler veya yeni düzenlemeler yapılmışsa, bütçe tasarısı yeniden Konseye gönderilir.

Konsey bütçe tasarısı üzerindeki ikinci incelemesini azami 15 gün içinde sonuçlandırır. Konsey, Parlamento tarafından önerilen veya değiştirilen değişiklikleri aynen benimserse tasarı kesinleşerek ertesi yılın bütçesi haline gelir. Eğer Konsey değişiklikleri benimsemezse ve Parlamentodan gelen tasarıda değişiklikler yaparsa, tasarı yeniden incelenmek üzere Parlamento'ya sunulur.

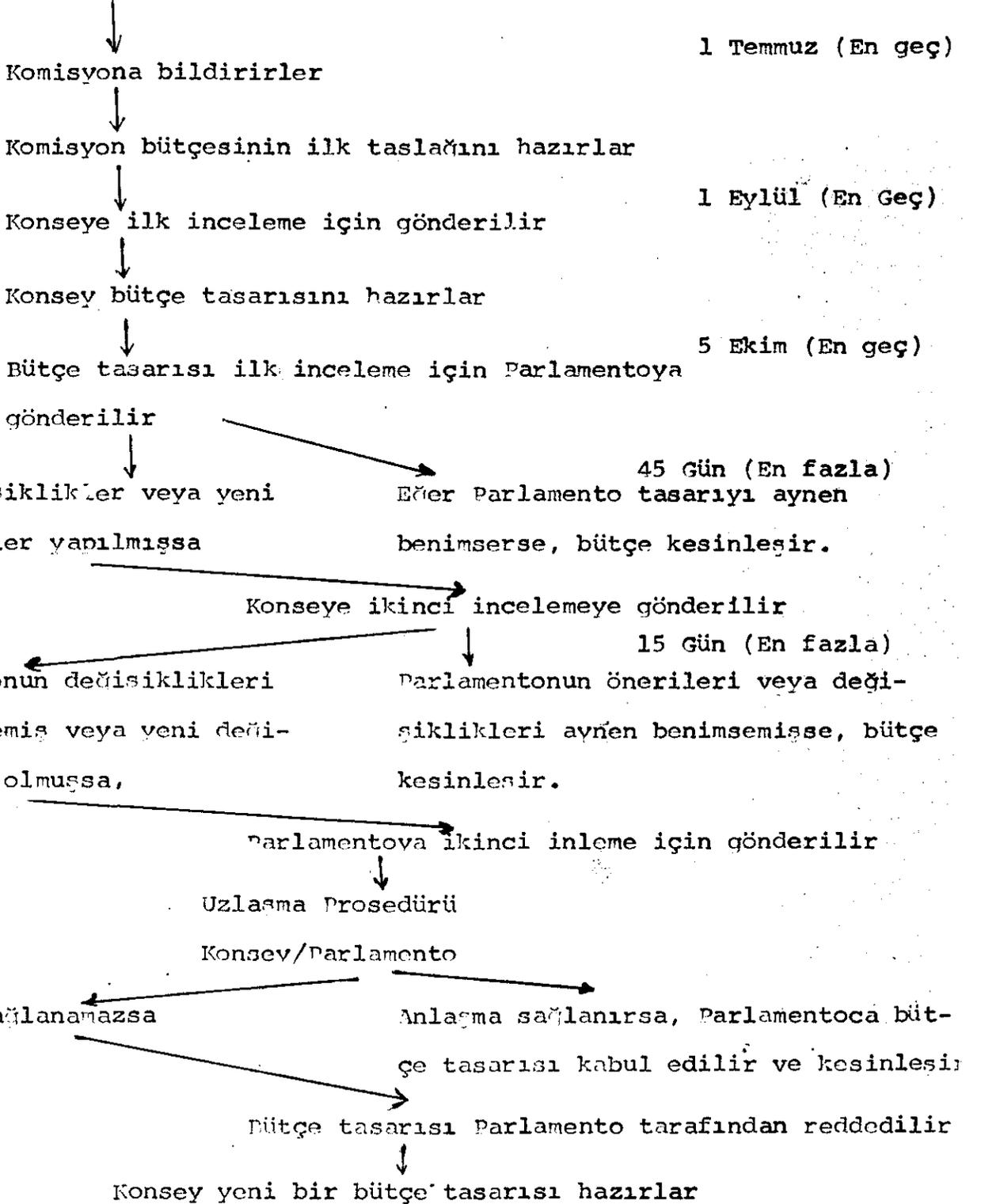
Parlamento ikinci defa kendisine gönderilen bütçe tasarısı üzerindeki incelemesini azami 15 gün içinde sonuçlandırır. İkinci inceleme sonunda yine anlaşmazlık olursa uyumsuzluğun giderilmesi için konu bir karma komisyona havale edilir.

Konsej ve Parlamento Karma Komisyonunda bütçe tasarısı üzerinde anlaşma sağlanırsa, tasarı Parlamentoca kabul edilerek, kesinleşir. Aksi taktirde yani anlaşma sağlanamazsa, tasarı Parlamento tarafından reddedilir.

Bütçe tasarısının Parlamentoca reddedilmesi halinde, Konsey yeniden bir bütçe tasarısı hazırlar. Avrupa Topluluğu mali yılı, takvim yılına paralel olup, 1 Ocak'ta başlar ve 31 Aralık'ta sona erer. Bütçenin hazırlanış ve inceleme safhaları aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Topluluk bütçesinin hazırlanması safhaları:

Çeşitli Topluluk Organları (Komisyon, Konsey, Parlamento, Adalet Divanı, Avrupa Sayıştayı, Ekonomik ve Sosyal Komite) harcama tahminlerini tespit ederler.

II. TOPLULUĞUN FONLARI ve MALİ ORGANLARI

1. Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu (The European Agricultural Guidance and Guarantee Fund - EAGGF)

A) Ortak Tarım Politikasının İlkeleri

AET anlaşmasının 39 ncu maddesi, Topluluk ortak tarım politikasının amaçlarını verimin artırılması, üreticiye adil bir gelir sağlanması, piyasada arz-talep dengesinin kurulması ve tüketicinin korunması olarak belirtmektedir. Ancak anlaşmanın imzalandığı tarihte üye ülkelerin tarım sektöründeki durumları, oldukça büyük farklılıklar göstermekteydi. Bu sebeple ortak tarım politikasının hemen yürürlüğe konması mümkün olamamıştır.

Anlaşmanın dayandığı temel amaçların gerçekleştirilmesi için, 1962 yılından itibaren aşamalı bir şekilde pazar organizasyonları gerçekleştirilmiştir. Bu pazar organizasyonlarının dayandığı temel ilkeler, piyasa birliği, preferanslar sistemi ve ortak mali sorumluluktur.

i) Piyasa birliği ilkesi, malların serbest dolaşımını, dolayısıyla gümrüklerin ve tarife dışı engellerin kaldırılmasını, hukuki, yönetim ve denetim alanında ortak kuralların oluşturulması ile Topluluk sınırlarında uygulanacak koruyucu tedbirlerin uyumlu hale getirilmesini içermektedir. Topluluk ortak piyasa düzenlemeleri ile piyasa birliğini gerçekleştirmiştir.

Halen tarım ürünlerinin % 95'ini kapsayan ve Topluluk üyesi tüm ülkelerde geçerli olan ortak piyasa düzenlemeleri ürünlerin özelliklerine göre dört kategoriye ayrılmaktadır.

- Ürünlerin % 70'ini kapsayan müdahale fiyatları sistemi ve depolama yardımları,

- Ürünlerin % 25'ine uygulanan dışa karşı koruyucu önlemler,

- Ürünlerin % 2.5'una uygulanan tamamlayıcı yardımlar,

- Üretimi sınırlı olan bazı ürünlere verilen götürü yardımlar.

Bu düzenlemelerin işlerliği, Topluluk üyesi ülkelerde fiyatların aynı düzeyde olmasını gerekli kılmaktadır. Bugün her yıl yeniden Bakanlar Konseyince tespit edilen fiyatlar tüm Toplukta geçerli olmaktadır.

ii) Tarımsal prelevmanlar ise, ortak fiyatlar sisteminin bir garantisi olmaktadır. Çünkü Topluluk fiyatları ile düşük dünya fiyatları arasındaki fark bu yıllar kapatılmaktadır. Prelevmanlar bütçe bölümünde ayrıntılı olarak incelendiğinden burada ayrıca anlatılmamıştır.

iii) Piyasa birliği ilkesi ve tarımsal prelevmanlar ilkesi uygulamada ortak mali sorumluluğu beraberinde getirmektedir. Çesitli bölgeler arasında ortak dayanışmanın gerçekleştirilmesini sağlayan bu ortak sorumluluk, sistemin işlerliğini garanti etmektedir.

Ortak mali sorumluluk ilkesinin gerçekleştirilmesi amacıyla 1962 yılında Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu (EAGGF) kurulmuştur. Topluluk bütçesinin üçte ikisine sahip olan fon iki bölümden oluşmaktadır. Fonun iki bölümünü teşkil eden Yönverme ve Garanti bölümlerini incelemeye geçmeden önce EAGGF'nin kuruluşundan itibaren bugüne değin gelişmesine kısaca değinmek gerekmektedir.

B) EAGGF'nin Tarihi Gelişimi

1962 yılında kurulan EAGGF 1965-1970 yılları arasında hızla büyümüştür. 1965 yılında 103 milyon ECU olan bütçesi, 1975 yılında 4.305 milyon ECU'ya ulaşmıştır. Fonun kuruluşundan günümüze kadarki gelişimi aşağıda Tablo : II. 1'de gösterilmiştir. Fonun bu hızlı büyümesi, üye ülkelerdeki tarımsal pazar birliğini destekleme masraflarından kaynaklanmaktadır.

TABLO : II. 1

AVRUPA TARIMSAL YÖNVERME VE GARANTİ FONU HARCAMALARI

(Milyon ECU)

YILLAR	Garanti Bölümü	Yönverme Bölümü	Toplam EAGGF
1965	77,0	25,6	102,6
1966	225,0	75,0	300,0
1967	403,0	134,0	537,0
1968	1.683,0	153 + 203 (1)	2.044,0
1969	2.058,0	356 + 140	2.554,0
1970	4.087,0	524 + 60	4.680,0
1971	2.727,0	757,0	3.484,0
1972	2.882,0	839,0	3.721,0
1973 (2)	3.806,0	350,0	4.156,0
1974	3.513,0	325,0	3.838,0
1975	3.980,0	325,0	4.305,0
1976	5.587,1	218,2	5.805,3
1977	6.830,4	296,7	7.126,1
1978	8.672,7	323,6	8.996,3
1979	10.440,7	403,4	10.844,1
1980	11.507,5	535,3	12.042,8
1981	12.398,5	536,7	12.935,2
1982	13.703,0	803,0	14.506,0

1. Tarım fiyatlarının yüksek olduğu ülkelerde, tahıl fiyatlarının dengesizliğini gidermeye yönelik ilâve masraflar.
2. 1973 tarihinde Topluluğa İngiltere, Danimarka ve İrlanda katılmıştır.

KAYNAK : The European Community's Budget, Periodical 1/79 s. 15 ve Le Budget De La Communauté Européenne, Periodique 5/1981 s. 32'deki tablolardan yararlanılarak düzenlenmiştir.

Toplulukta ortak piyasa düzenlemesi ve fiyat politikasının sağlanması 1969 yılına kadar aşamalı bir şekilde gerçekleştirilmiştir. 1962'de hububat, 1965'te süt ürünleri, 1967'de bitkisel ve hayvansal yağlar için ortak pazar organizasyonları kurulmuştur. Ayrıca Garanti bölümüne bütçe kaynaklarından yapılan yardımlar 1965 yılında 1/6 iken, bu oran 1967'de % 100'e ulaşmıştır. Bu hedefe başlangıçta 1969 yılında ulaşılması plânlanmıştır.

1975 yılından itibaren tarımsal ürünler için üye ülkeler tarafından yapılan yardımlar geniş ölçüde kaldırılmıştır. Bunun yerini Topluluk bütçesinden sağlanan Fon yardımları almıştır. Ancak Fon yardımları yapılması gereken masrafların tamamını karşılamıyorsa, üye ülke milli bütçesinden ek masrafları finanse edebilmektedir.

EAGGF'nin Topluluk bütçesinin $\frac{2}{3}$ ilâ $\frac{3}{4}$ lük bölümüne sahip olması, özellikle sanayileşmiş ülkelerin eleştirilerine yol açmıştır. Topluluk Komisyonu 1978 bütçe teklifinde EAGGF'nin Topluluk bütçesinin büyük bir bölümünü alması nedenlerini açıklığa kavuşturmuştur. Buna göre,

i) Son yıllarda EAGGF'nin payı % 68 ilâ % 75 oranında değişmektedir,

ii) Topluluk fiyat ve pazar politikaları milli finans sistemlerinin yerini almıştır,

iii) 1973 yılından itibaren bütçeden finanse edilen yardım türlerindeki artış, EAGGF'nin bu tarihten itibaren payını giderek azaltmaktadır.

iv) Ayrıca EAGGF'nin tüm masrafları tarımdaki üreticilere gitmemektedir. Bu harcamalardan üreticiler kadar tüketiciler de faydalanmaktadır. Çünkü; Topluluk tüketicileri, tüketici fiyatları ile üretim masrafları arasındaki farkın EAGGF tarafından karşılanması nedeniyle önemli ölçüde fayda temin etmektedirler. Pazar organizasyon sistemi, tüketim maddeleri fiyatlarını dengelemek suretiyle, tüketicilere dengeli ve istikrarlı bir piyasa sağlar. Bunun sağlanması ise bazı ek masrafların yapılmasını gerekli kılmaktadır.

v) EAGGF'nin harcama kalemleri tarım sektörünün istihdam yapısı, yatırım kapasitesi ve satın alma gücü gibi nedenlerle fazlaca azaltılamamaktadır.

EAGGF ile ilgili bu tartışmalar 1977 yılında Bakanlar Konseyince çözüme kavuşturulmuştur. Bugün EAGGF Topluluk tarımsal ürünlerinin % 90'ını aşkın kısmını finanse etmektedir.

C) EAGGF Yönverme Bölümü

Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonunun birinci kısmını teşkil eden Yönverme Bölümü, Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Roma Anlaşmasının 39 ncu maddesinde belirtilen genel hedefler doğrultusunda, ortak tarım politikasının yapısal sorunlarını çözmek amacıyla yapılan yatırımların finansmanına katkıda bulunur. EAGGF Yönverme Bölümü faaliyetlerini ;

- Direkt Önlemler
- Endirek Önlemler

olmak üzere iki şekilde yürütmektedir. Yönverme bölümünün direkt ve endirekt önlemleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : II. 2

EAGGF YÖNVERME BÖLÜMÜ FAALİYET ALANLARI

a. Direkt Önlemler

Karar No.	Tanımlı.
355/77 Sayılı Tüzük (Regulation)	Tarım ve deniz ürünlerinin işlenmesi ve pazar şartlarının iyileştirilmesi
1760/78 " "	Fransa ve İtalyanın bazı kırsal kesimlerindeki kuruluşların iyileştirilmesi

1362/78 Sayılı Tüzük		Mezzogiorna'daki sulama çalışmaları
1852/78	" "	Kıyı balıkçılığının yeniden düzenlenmesine yönelik önlemler.
269/79	" "	Akdenizin bazı bölgelerindeki ormancılık faaliyetlerine ilişkin önlemler.

b. Endirekt Önlemler

i) Sosyo-yapısal önlemler

-72/159 Sayılı yönetmelik		Çiftliklerin modernizasyonu
-72/160	" "	Yapısal gelişme amacına yönelik tarımsal arazinin yeniden tahsisi.
-72/161	" "	Tarımda çalışan kişilerin yetenekleri ile ilgili beceri kazandırılmalarına yönelik faaliyetler.

ii) Az gelişmiş bölgelerdeki endirekt önlemler

-75/628 Sayılı Yönetmelik		Az gelişmiş alanlardaki dağ ve tepe çiftliği
-78/627	" "	Fransanın bazı bölgelerinde bağcılığın yeniden düzenlenmesi

-78/628	Sayıllı Yönetmelik	Batı İrlanda'nın az gelişmiş bölgelerinde drenaj çalışmaları
-79/173	" "	Korsika'da kollektif sulama
-1820/80	" Tüzük	Batı İrlanda'nın az gelişmiş bölgelerinde tarımsal gelişmenin teşviki
-79/359	" Yönetmelik	Charentes'te (Fransa) bağların hızla dönüşümü

iii) Pazar organizasyonuna yönelik diğer önlemler

-73/391	Sayıllı Yönetmelik	Ot yiyen hayvanlarda tüberküloz ve benzeri hastalıkların yok edilmesi
-794/76	" Tüzük	Meyve üretiminin yeniden organizasyonu
-1163/76	" "	Şarap sektöründe dönüşüm çalışmaları
-2511/69	" "	Meyve pazarı ve üretiminde gelişmeler
-1035/72	" "	Meyve ve sebze pazarındaki yapısal gelişme
-1696/71	" "	Şerbetçi otunda pazar organizasyonu

- 100/76	Sayıllı	Tüzük	Balık üretiminde pazar organizasyonu
- 456/80	"	"	Bazı bağılık arazilerin sürekli tasfiyesi
-1078/77	"	"	Süt ve süt ürünlerinin pazar yokluğu nedeniyle, bu işle istigal edenlerin tavukçuluğa dönüşümüne yönelik çalışmalar
-1353/73	"	"	Sığır eti üretimini teşvik etmek ve pazar yokluğu nedeniyle süt ve ürünleri ile uğraşanların dönüşümünü sağlamak.

KAYNAK : Eleventh Financial Report, EAGGF, 1981,
Guidance section.

Tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere EAGGF yönverme bölümü faaliyetleri aşağıda belirtilen konularda yoğunlaşmıştır.

- Çiftliklerin yapısal gelişimi,
- Kırsal alanlardaki alt yapının geliştirilmesi,
- Tarım ve deniz ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması. Bununla birlikte bu üç konu ile yakından ilgili veya tamamen bağımsız pek çok önlemde vardır.

a) Direkt Önlemler

Tablo II. 2'dende görüleceği üzere yatırım proje ve programlarında özel ve kamu yatırımları için beş önlem mevcuttur. Bunlar 355/77, 1760/78, 1362/78, 1852/79 ve 269/79 sayılı kararlarla uygulamaya konulan önlemlerdir.

i) Tarım ve deniz ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması şartlarının iyileştirilmesi (355/77 sayılı karar).

Kamu, yarı kamu ve özel yatırımlar tarafından gerçekleştirilecek aşağıdaki özellikleri taşıyan yatırım projelerine EAGGF yönverme bölümünce mali yardım sağlanmaktadır. Projelerde istenen özellikler;

- Tarım ve deniz ürünlerinin depolanması, pazara hazırlanması, muhafazası ve işlenmesi ile ilgili işlemlerin rasyonelleştirilmesi veya geliştirilmesi,

- Pazarlama kanallarının iyileştirilmesi,
- Tarım ve deniz ürünlerinin pazarlanması
ve fiyatı ile ilgili konularda daha iyi ve sağlıklı bilgiler bulunması.

Bu özellikleri taşıyan kamu veya özel yatırım projelerine fon, genellikle, yatırım tutarının % 25 oranında katkı sağlamaktadır. Ancak bu oran güçlük içinde olan bölgelerde % 30'a, Fransa'nın bazı güney bölgelerinde % 35'e, İtalya'nın Mezzogiorna bölgesi ile Batı İrlanda'da % 50'ye çıkabilmektedir. Fon yardımıyla faydalanan yatırımcılar ise yatırım tutarının en az % 50'sini karşılamak zorunda olup, (veya yukarıdaki durumda sırasıyla % 35, % 30, % 25'ini) üye ülke en az % 5 oranında projeye yardım sağlamak zorundadır.

Fonun bu kaleminden yardım alabilmek için, yardım taleplerinin üye ülkelerin bilgisi dahilinde yapılması gerekmektedir.

Tarım ve deniz ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması şartlarının iyileştirilmesi ile ilgili olarak verilen yardımların ülkeler ve sektörler göre dağılımı Tablo : II. 3'te gösterilmiştir.

ii) Fransa ve İtalya'nın bazı kırsal kesimlerde rindeki kuruluşların iyileştirilmesi (1760/78 sayılı karar).

TABLO : 11.3

EAGGF YÖNVERME BÖLÜMÜNCE 355.77 SAYILI KARAR ÇERÇEVESİNDE
YAPILAN YARDIMLAR (1978-1981)

(Bin ECU)

	BELÇİKA	DANİMARKA	ALMANYA	FRANSA	YUNANİSTAN	İRLANDA	İTALYA	LÜKSEMBURĞ	HOLLANDA	İNGİLTERE	TOPLAM	PAY
1.SÜT ÜRÜNLERİ	3.500	3.018	14.672	7.112	-	10.677	11.397	-	9.630	8.245	68.731	11.
2.ET	5.982	6.181	9.754	29.515	-	18.772	8.285	-	5.259	18.748	102.496	16.
3.ŞARAP	-	-	14.867	44.184	1.046	-	46.779	260	-	-	107.136	17.
4.MEYVE-SEBZE	6.589	616	20.843	29.103	3.560	1.406	106.478	-	8.077	5.837	182.509	30.
5.ÇİÇEK ve BİTKİLER	-	1.063	2.484	1.688	-	264	2.245	-	5.181	15	12.940	2.
6.BALIK ÜRÜNLERİ	270	2.150	829	1.157	-	2.417	16.394	-	1.194	4.729	29.140	4.
7.HUBUBAT	316	-	8.385	1.453	10.223	2.936	5.059	-	-	6.368	34.740	5.
8.HAYVANSAL YIYECEK	961	418	-	153	-	5.738	3.366	23	-	1.019	11.678	1.
9.TOHUMLAR	493	1.034	4.253	7.828	-	-	1.717	211	152	532	16.220	2.
10.YUMURTA VE KÜMES HAYVANLARI	173	196	1.638	454	-	1.395	-	-	-147	2.519	6.522	1.
11.ZEYTİN YAĞI	-	-	-	123	2.527	-	6.688	-	-	-	9.338	1.
12.TÜTÜN	-	-	169	-	-	-	11.913	-	-	-	12.082	2.
13.DİĞERLERİ	-	1.376	1.781	3.845	-	90	6.055	-	-	56	13.203	2.
TOPLAM	18.764	16.052	79.675	126.615	17.356	43.695	226.376	494	29.640	48.068	606.735	100.

KAYNAK :Eleventh Financial Report,EAGGF,1981,Guidance Section.

Aşağıda belirtilen özellikleri taşıyan kamu veya özel sektör yatırım projelerine fon, yatırım tutarının % 40'ı oranında yardım sağlamaktadır. Bu projelere üye ülkeler % 20 ve projeyi gerçekleştirecek yatırımcı ise en az % 10 katkı sağlamak zorundadır. Projenin fon yardımlarından faydalanabilmesi için;

- Tarıma bağlı köylere elektrik ve kullanma suyu temini,

- Tarım ve ormancılıkta kullanılmak üzere çiftlik yolları ve orman yollarının yapımı veya iyileştirilmesine yönelik olması gerekmektedir.

Söz konusu alanlarda yapılan yatırımların fon kaynaklarından faydalanabilmesi için yardım talebinin ilgili üye ülkenin bilgisi dahilinde yapılması ve projenin gene ilgili devletce onaylanması gerekmektedir.

1760/78 sayılı karar çerçevesinde fon Fransa'ya toplam yatırım tutarı 50.181 bin ECU olan, 190 proje için 19.881 bin ECU tutarında yardım sağlamıştır. Bu yardımın 6.769 bin ECU'luk kısmı 1981 yılında verilmiştir. Fon, İtalya'ya ise 103.034 bin ECU tutarı olan 248 proje için toplam 38.420 bin ECU tutarında yardımda bulunmuştur. İtalya bu yardımın 22.395 bin ECU'luk bölümünü 1981 yılında kullanmıştır. Fon tarafından bu iki ülkeye verilen yardımlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : II. 4

EAGGF YÖNVERME BÖLÜMÜNCE 1760/78 SAYILI KARAR

ÇERÇEVESİNDE YAPILAN YARDIMLAR

(31.12.1982 tarihine kadar)

(Bin ECU)

ÜYE ÜLKELER	Proje Sayısı	Verilen Yardım	Toplam Yatırım
FRANSA	190	19.881	50.181
İTALYA	248	38.420	103.034
TOPLAM	438	58.301	153.215

KAYNAK : Eleventh Financial Report, EAGGF, 1981,
Guidance Section.

iii) Mezzogiorna'daki sulama çalışmaları.

(1362/78 sayılı karar)

Fon İtalya'nın Mezzogiorna bölgesinin kollektif sulamasını içeren ereve programın parçalarını oluşturan özel programların finansmanına katkıda bulunmaktadır. Yardım kamu işleri ile ilgili yapıların yapılması ve danışmanlık görevi yapan memurların ücretlerini ödemek için yapılmaktadır.

Fon, bu bölgede yapılan işler için, sulanan hektar başına azami 3.000 ECU, maksimum sulanabilir 200.000 hektar arazi için yapılacak kamu sulama çalışmaları ile ilgili harcamaların % 50'sini ve danışman başına azami 12.000 ECU'luk ücretin % 50'sini karşılamaktadır. Fon yardımının alınabilmesi için, yapılan işlerin ereve programa uygunluğu, İtalyan hkmetince onaylanması gerekmektedir. Yardımlar İtalya hkmeti aracılığı ile yapılmaktadır.

Fonun bu kalemden İtalya'ya sağladığı yardım miktarı Tablo : II. 5'te gösterilmiştir.

TABLO : II. 5

EAGGF YÖNVERME BÖLÜMÜNCE 1362/78 SAYILI KARAR

ÇERÇEVESİNDE İTALYA'YA YAPILAN YARDIMLAR

(Bin ECU)

YILLAR	Proje Sayısı	Verilen Yardım	Toplam Yatırım
			Tutarı
1980	1	47.781	117.490
1981	2	54.399	149.539
TOPLAM	3	102.170	267.029

KAYNAK : Eleventh Financial Report, EAGGF, 1981,
Guidance Section.

iv) Kıyı balıkçılığının yeni den düzenlenmesine ilişkin önlemler. (1852/78 sayılı karar).

Konu ile ilgili yatırımların :

- Balıkçı teknelerinin inşası, satın alınması, modernize edilmesi veya diğer teknelerin balıkçı teknelerine dönüştürülmesi,

- Tuzlu veya yarı tuzlu sularda kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve balık yetiştirmek üzere kurulan su kültürüne dayalı işletmelerin yapımı, modernizasyonu veya teçhizatlandırılması konuları ile ilgili olmalıdır.

Bu konular ile ilgili ekipmanlar şunlardır.

aa) Balıkçı teknelerinde;

- Tekne uzunluğu 12-24 metre, tonajı 25-130 gros ton arasında olmalıdır.

- Projeler, mevcut araçlarla daha rasyonel balıkçılık yapma hedefine bağlı olarak, enerji tasarrufu ve yakalanan balıkların daha iyi muhafazası gibi konularda, önemli ölçüde modernizasyonu ve dönüştürme ile ilgili ve yatırım tutarının azami 65.000 ECU olması gereklidir.

bb) Üretim tesisleri, ticari maksatlarla yumuşakçalar, kabuklu hayvanlar ve balık yetiştirilmesi ve üretimi ile ilgili olmalıdır.

1852/78 sayılı karar çerçevesinde fonca yapılan yardım miktarı, genellikle yatırım tutarının % 25 dir. Ancak Yunanistan, Fransa, Mezzogiorna, Kuzey İrlanda, İrlanda ve Grönland'daki yatırımlarla bu oran % 50'ye kadar çıkabilmektedir. Yardım talepleri üye ülkeler kanalıyla yapılmaktadır. Yardımın yapılabilmesi için projenin ilgili üye ülke tarafından onaylanmış olması gereklidir.

EAGGF yönverme bölümünde 1852/78 sayılı karar çerçevesinde yapılan yardımlar ve üye ülkeler arasındaki dağılımı Tablo : II. 6'da gösterilmiştir.

TABLO : II. 6

EAGGF YÖNVERME BÖLÜMÜNCE 1852/78 SAYILI KARAR
ÇERÇEVESİNDE YAPILAN YARDIMLAR

(Bin ECU)

ÜYE ÜLKELER	1981			31.12.1981'e kadar Toplam		
	Proje Sayısı	Verilen Yardım	Toplam Yatırım	Proje Sayısı	Verilen Yardım	Toplam Yatırım
Belçika	3	399	2.248	4	567	3.009
Danimarka	20	662	2.815	24	1.237	4.612
Almanya	10	569	2.331	19	1.061	4.683
Fransa	13	3.446	14.608	17	4.720	21.685
İrlanda	18	3.848	11.557	65	10.172	32.841
İtalya	46	5.890	19.384	85	12.434	38.922
Lüksemburg	-	-	-	-	-	-
Hollanda	9	590	2.422	9	590	2.422
İngiltere	53	4.519	19.713	89	9.134	38.004
TOPLAM	172	19.923	75.078	312	39.915	146.179

KAYNAK : Eleventh Financial Report, EAGGF, 1981,

Guidance Section.

v) Akdenizin bazı bölgelerindeki ormancılık faaliyetlerine ilişkin önlemler (269/79 sayılı karar).

Fon, kamuya ait veya özel alanlardaki ormancılık faaliyetlerine % 50 oranında yardım sağlamaktadır. Yardım ormansız alanların ağaçlandırılması, yıpranmış ormanların onarımı, teraslama, küçük çapta toprak stabilizasyonu işleri, ormanların yangından korunması, orman yollarının inşası gibi yatırımlara yapılmaktadır. 269/79 sayılı karar çerçevesinde yardımdan faydalanabilmek için, yatırımın Fransa veya İtalya'da olması ve bu ülkelerin bilgisi dahilinde yardım talebinde bulunulması gerekmektedir.

Fon tarafından 269/79 sayılı karar çerçevesinde yapılan yardımlar Tablo : II. 7'de, EAGGF Yönverme bölümünde yapılan yardımlar ise II. 8'de gösterilmiştir.

TABLO : II. 7

EAGGF YÖNVERME BÖLÜMÜNCE 269/79 SAYILI KARAR

ÇERÇEVESİNDE YAPILAN YARDIMLAR

(Bin ECU)

ÜLKELER	1981			Toplam (31.12.1981 tarihine kadar)		
	1	2	3	1	2	3
Fransa	4	15.500	31.815	8	25.451	51.894
İtalya	11	30.097	63.600	19	53.386	110.143
TOPLAM	15	45.597	95.415	27	78.819	162.037

1. Proje Sayısı
2. Verilen Yardım
3. Toplam Yatırım Tutarı

KAYNAK : Eleventh Financial Report, EAGGF, 1981, Guidance Section.

TABLO :11.8

EAGGF YÖNVERME BÖLÜMÜNCE YAPILAN YARDIMLAR
(31.12.1981 Tarihine kadar)

(Bin ECU)

KARAR NO	BELÇİKA	DANİMARKA	ALMANYA	FRANSA	YUNANİSTAN	İRİLANDA	İTALYA	LÜKSEMBUĞ	HOLLANDA	İNGİLTERE	TOPLAM
DİREKT ÖNLEMLER											
17/64	135.812	46.276	503.462	405.241	-	73.321	668.149	8.852	139.394	134.642	2.115.149
355/77	18.764	16.052	79.673	126.615	17.356	43.695	226.376	493	29.641	48.069	606.734
1760/78	-	-	-	19.881	-	-	38.420	-	-	-	58.301
269/79	-	-	-	25.451	-	-	53.368	-	-	-	78.819
1852/78	567	1.237	1.061	4.720	-	10.172	12.433	-	590	9.134	39.914
2722/72	-	-	2.869	6.714	-	-	-	-	-	-	9.583
1505/76	-	-	-	-	-	-	45.000	-	-	-	45.000
2395/79	-	-	-	12.115	-	-	-	-	-	-	12.115
1943/81	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.589	1.589
1362/78	-	-	-	-	-	-	102.180	-	-	-	102.180
TOPLAM	155.143	63.565	587.065	600.737	17.356	127.1888	1.145.926	9.345	169.625	193.434	3.069.384
ENDİREKT ÖNLEMLER											
GELİŞME											
YARDIMLARI	31.984	56.979	341.454	302.203	-	129.834	67.538	4.092	53.065	341.865	1.329.014
DİĞERLERİ	7.631	243	39.807	29.300	-	618	175.680	7.798	7.545	418	269.040
TOPLAM	39.615	57.222	381.261	331.503	-	130.452	243.218	11.890	60.610	342.283	1.598.054
TOPLAM	194.758	120.787	968.326	932.240	17.356	257.640	1.389.144	21.235	230.235	535.717	4.667.438

KAYNAK: Eleventh Financial Report, EAGGF, 1981, Guidance Section.

b) Endirekt Önlemler

Topluluk tarafından plânlanan ve onun % 25 ilâ 60 arasındaki katılımı ile gerçekleştirilen yatırımlar kapsamaktadır. Bu amaçla Topluluk tarafından bu güne kadar 4 tanesi Sosyo-Yapısal Önlemlerle ilgili, 19 tanesi az gelişmiş bölgelere endirekt önlemler ve 14 tanesi de çoğu pazar organizasyonu ile ilgili diğer önlemlere ilişkin olmak üzere toplam 37 karar ve yönetmelik çıkarılmıştır. Bu karar ve yönetmelikler Tablo : II. 2'de, Fon tarafından Endirekt önlemler kaleminde yapılan yardımlar Tablo : II. 9'da gösterilmiştir.

Endirekt önlemler ile ilgili karar ve yönetmeliklerin tamamına yakın kısmı spesifik bölge veya konuları içerdiğinden ayrıntılı olarak incelenmemiştir.

EAGLE - 1964-1965 Financial Report, Part 1, Page 10

UNITED STATES OF AMERICA

ÜLKELER	Cooperatives	Number of Members	Number of Members
	Number	Number	Number
BELÇİKA	8.100,0	1.000,0	1.000,0
DANİMARKA	24.056,8	1.000,0	1.000,0
ALMANIA	94.100,5	1.000,0	1.000,0
FRANSA	10.100,1	1.000,0	1.000,0
İTALYAN	10.000,0	1.000,0	1.000,0
İTALYAN	1.100,4	1.000,0	1.000,0
LÜKSEMBURG	81,5	1.000,0	1.000,0
HOLLANDA	25.777,2	1.000,0	1.000,0
İNGİLİZ	100.000,7	1.000,0	1.000,0
TOPLAM	221.074,2	100.000,0	100.000,0

Reference: Eleventh Financial Report, Part 1, Page 10;

Reference: Balance Sheet.

D) EAGGF Garanti Bölümü

EAGGF Garanti bölümü harcamalarının incelenmesine geçmeden önce konunun daha iyi anlaşılabilmesi için, Topluluk tarafından uygulanmakta olan bazı fiyat destekleme terimlerinin açıklanması faydalı olacaktır.

i) İş'ari fiyat (Hedef fiyat)

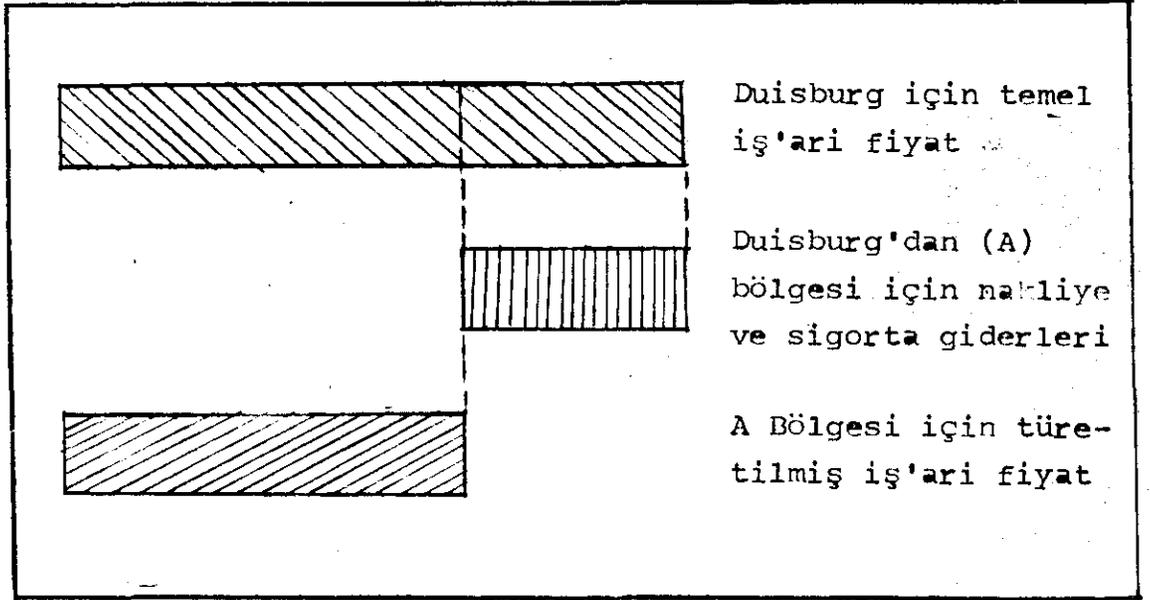
İş'ari fiyat, hem tüketicileri aşırı fiyat artışlarından koruyan, hem de üreticilere sağlanması arzu edilen fiyattır. Hububat, şeker, süt ve yağlı tohumlara uygulanmaktadır. Tavan fiyatı niteliğinde olup, değişik ürün gruplarının farklı özellikleri dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Örneğin hububatta kendi kendine az yeterli bir bölge olan Duisburg'daki toptan ticarete esas teşkil eden fiyat ele alınmaktadır. Diğer bölgelerdeki iş'ari fiyatın hesaplanması için örneğin hububatta temel iş'ari fiyattan o bölgeye kadar olan nakliye ve sigorta giderleri çıkarılmak suretiyle "türetilmiş iş'ari fiyatlar" hesaplanmaktadır.

İş'ari fiyatlar ortak piyasa düzenine dahil edilmiş yukarıda belirtilen ürünler için her kampanya döneminde ayrı ayrı hesaplanarak Komisyon tarafından konsey'e önerilmektedir. Konsey'ce incelenip kabul edilen fiyatlar, ekim döneminden önce ilan edilmektedir.(2) Toplulukça tespit edilen iş'ari fiyatlar Tablo:II. 10'da gösterilmiştir.

(2) Latif Çağlayan, Avrupa Ekonomik Topluluğunda Tarım Politikası ve Uygulama Esasları, İzmir, 1983, s. 4.

ŞEKİL : II. 1

HUBUBATTA TEMEL İŞ'ARİ FİYATTAN TÜRETİLMİŞ İŞ'ARİ
FİYATIN HESAPLANMASI

KAYNAK : Latif Çağlayan, Avrupa Ekonomik Topluluğunda
Tarım Politikası ve Uygulama Esasları, s. 5.

ii) Müdahale Fiyatları

Müdahale fiyatları, taban fiyatları niteliğinde olup, üreticileri fiyat düşmelerinden korumak amacı ile uygulanmaktadır. Üreticilere uygun bir gelir sağlamak, ortak tarım politikasının en önemli araçlarından biri olduğuna göre, tespit edilen iş'ari fiyatın destekleme mekanizması ile güçlendirilerek amaca uygunluğu sağlanmış olmaktadır. Müdahale fiyatları, söz konusu ürünün Topluluk içinde satılabileceği en düşük fiyatı ifade etmektedir.(3)

(3) a.g.e. s. 5, 6.

Müdahale fiyatları da ortak piyasa düzenine tâbi, hububat, şeker, tereyağı, süttozu, bazı İtalyan peynir çeşitleri, zeytinyağı, kolza, ayçiçeği çekirdeği, sığır ve domuz eti için uygulanmaktadır.

Müdahale fiyatları iş'ari fiyatlarla birlikte her kampanya döneminden bir yıl önce komisyonun önerisi ile Konsey tarafından tespit edilmekte olup, genellikle iş'ari fiyatlardan % 5-10 kadar daha düşük olmaktadır. Müdahale fiyatları Tablo : II. 10'da görülmektedir.

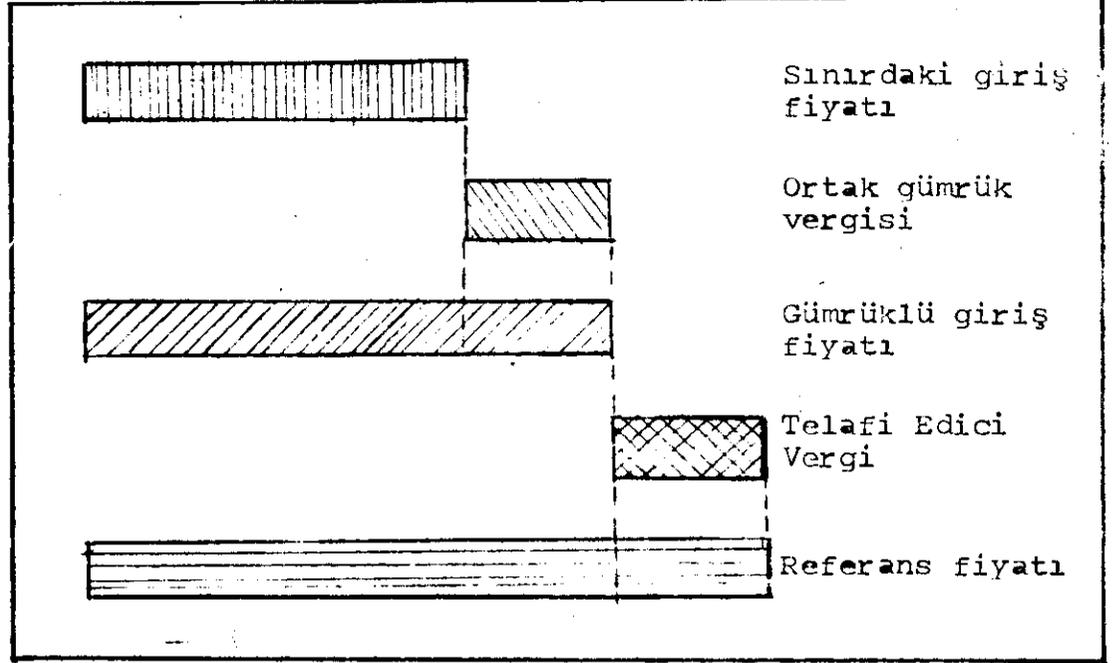
iii) Referans Fiyatları (Gösterge fiyatları)

Referans fiyatları, Topluluğun en düşük rayiçli (yani üretimin en fazla olduğu) üretim bölgesinde, üç yıllık bir dönem boyunca saptanmış bulunan fiyatların aritmetik ortalamalarına, ürünlerin pazarlama masraflarının ilâve edilmesi yoluyla hesaplanmaktadır.⁽⁴⁾ Referans fiyatları, taze meyve ve sebze, bazı deniz ürünleri ve şarap gibi ürünleri, üçüncü ülkelerin rekabetinden korumak amacıyla, ticaret kampanyası başlamadan önce, yıllık olarak tespit edilmektedir. Referans fiyatları aşağıda Şekil:II.2' şematik olarak izah edilmiştir. Tablo : II. 10'da 1982/83 ve 1983/84 dönemi için tespit edilen Referans fiyatları gösterilmiştir.

(4) a.g.e. s. 7.

ŞEKİL : II. 2

REFERANS FİYATLARI VE KORUYUCU SİSTEMİN İŞLEYİŞİ

KAYNAK : Latif Çağlayan, Avrupa Ekonomik Topluluğunda Tarım Politikası ve Uygulama Esasları, s. 8.

iv) Eşik Fiyatı

Eşik fiyatı, üretimin en düşük olduğu bölge ile en elverişli ithal noktası arasındaki en uygun yoldan yapılan ulaştırma, depolama gibi masrafların sözkonusu bölge için geçerli olan is'ari fiyattan düşürülme yoluyla bulunan fiyattır. (5)

EAGGF garanti bölümü, Topluluğun pazar organizasyonları ile ilgili kararların yönetilmesinden doğan harcamaları finanse etmektedir. Bu harcamaları;

(5) Avrupa Topluluğu sözlüğü, Avrupa Topluluğu basın ve enformasyon bürosu, Ankara, s. 27.

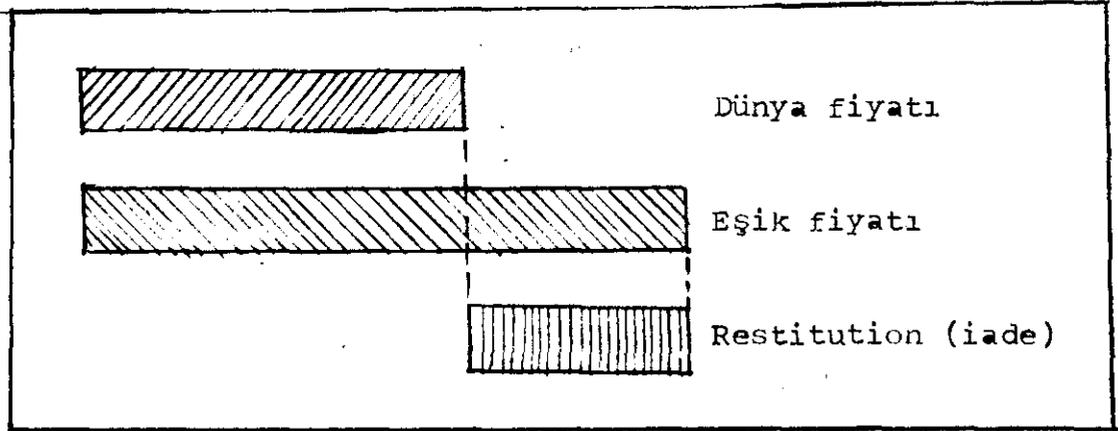
- Üçüncü ülkelere yönelik ihracatta iadeler,
- Pazarları düzenlemeye yönelik müdahaleler
olmak üzere iki grupta toplamak mümkündür.

a) ihracatta iadeler (Restitutions)

Topluluk tarafından iç piyasada uygulanan yüksek fiyat politikası, genelde Topluluk içi fiyatların, dünya fiyatlarından daha yüksek olmasına yol açmıştır. Bunun sonucu olarak üretim fazlası ürünlerin üçüncü ülkelere ihracı imkânsız hale gelmiştir. Topluluk bu sakıncayı ortadan kaldırmak için ihracatta iadeler sistemini kurmuştur. Buna göre üretim fazlası ürünler dünya fiyatları ile üçüncü ülkelere ihraç edilmekte, iç fiyatlarla dış fiyatlar arasındaki fark ise EAGGF garanti bölümünce ihracatçıya ödenmektedir. Durum, Şekil II. 1'de gösterilmiştir. İadenin miktarı, eşik fiyat ile dünya fiyatları arasındaki fark kadar olup, iade ihraç formaliteleri tamamlandığında üye ülke tarafından yapılmaktadır.

ŞEKİL : II. 3

İHRACATTA İADELER (RESTITUTIONS)

KAYNAK : Latif Çağlayan, Avrupa Ekonomik Topluluğunda Tarım Politikası ve Uygulama Esasları, s. 10.

Topluluk, EAGGF garanti bölümünce ihracatta iadeler kaleminden, ortak piyasa düzenine tabi yatırım ürünleri için ödemelerde bulunmaktadır. Ortak piyasa düzenine tabi tarım ürünleri şunlardır; Zeytinyağı, yağlı tohumlar, hububat, domuz eti, yumurta ve kümes hayvanları, şeker, pirinç, çilek, sığır eti, süt ve süt ürünleri, damızlık sığır, tütün, şarap, keten, kenevir, balıklar, pamuk tohumu, serbetçi otu, tohumlar, meyve ve sebzeler, ipek böceği, koyun eti, patates ve alkol.

b) Pazarları Düzenlemeye Yönelik Müdahaleler

Topluluk, Ortak Piyasa düzenine tâbi ürünlerin pazarlarını bir yandan konjonktürel etkilerden korumak ve asgari bir fiyatı garanti ederek üreticilere belirli bir gelir sağlamak, diğer yandan tüketicileri ani ve yüksek fiyat artışlarına karşı korumak ve düzenli bir mal arzı ile ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla piyasaları düzenlemeye yönelik müdahalelerde bulunmaktadır. Müdahale çeşitli ürün gruplarına göre değişiklikler göstermekle birlikte genel olarak şu çeşitlere ayrılmaktadır.

i) Belli başlı tahıl çeşitleri, şeker, süt ürünleri ile sığır ve koyun etinde müdahale fiyatları uygulanmaktadır. Söz konusu ürünlerde piyasa fiyatları müdahale fiyatlarının altına düşmesi halinde, müdahale etmekle görevli makamlar, piyasada alıma giderek malların depolanmasını sağlayacak ve piyasada denge sağlanıncaya kadar depolanan mallar piyasaya sürülmeyecektir. Domuz eti, belirli sebzeler ve diğer bazı ürünlerde sistem daha esnek bir şekilde işlemektedir. (Depolama yardımları, damıtma yardımları gibi.)

ii) Ürünlerin yaklaşık % 25'inde (birinci grup dışındaki meyve ve sebzelerle, çiçekler, sofraya sarabı dışındaki saraplar, yumurta, kümes hayvanları) ise yalnızca dışa karşı koruyucu önlemlere başvurulmaktadır. Bu uygulamayla Topluluk ürünlerinin prelevmanlar yoluyla dünya pazarlarındaki dalgalanmalardan korunması amaçlanmaktadır.

iii) Sert buğday, zeytinyağı, belirli yağlı tohumlar ve meyveler ile tütün için (ürünlerin % 2.5'u) tamamlayıcı yardımlar yapılmaktadır. Toplulukta yeterince üretilmeyen bu ürünler için yapılan yardım, bir yandan tüketici fiyatlarının düşük olmasını sağlarken, diğer yandan üreticinin de gelir seviyesini belirli bir düzeyde teminat altına almaktadır.

vi) Pamuk tohumu, keten, kenevir, şerbetçiotu, ipek böceği, tohumluk ve yemler gibi küçük çapta üretilen mallara ise hektar başına veya üretilen miktara göre götürü yardımlar yapılmaktadır.

Bu düzenlemelerin uyumlu bir şekilde işlemesini sağlamak üzere Topluluk her yıl Ortak Piyasa düzeyine tabi tarım ürünlerinin fiyatlarını tespit etmektedir. Milli paralardaki kambiyo değişikliklerinden tarım ürünleri fiyatlarının etkilenmelerini ortadan kaldırmak üzere Telafi Edici Meblağlar uygulamaya konulmuştur. Tablo:II. 10 da Ortak Piyasa düzenine tabi tarım ürünleri fiyatları gösterilmiştir.

c) Telafi Edici Meblağlar

1962 yılında Ortak Tarım Politikası kabul edildiği zaman, Toplulukta henüz ortak bir para birimi tesis edilmemişti. Oysa ortak tarım politikası, ortak fiyatların tespiti, piyasaların desteklenmesi gibi esasları getirmekteydi.

Bu nedenle aynı yıl 0,88867088 gram altın karşılığı Amerikan doları temel alınarak tespit edilen hesap birimi kabul edildi. Her üye ülkenin uluslararası para fonuna bildirdiği pariteden hareketle tarım fiyatları hesap birimine bağlanmakta ve böylece ülkelerin elde ettikleri gelirler ve yaptıkları harcamalar ortak bir değerle ifade edilmekteydi.

Bu sistem milli paralardan birinin değer kazanması veya kaybetmesi halinde sorunlar yaratmaktaydı. Şöyleki bir ülke parasının değerini düşürdüğünde, aynı oranda tarım fiyatlarını artırmak, parasının değerini artırdığında ise aynı oranda tarım ürünleri fiyatlarını düşürmek durumuyla karşı karşıya kalmaktaydı. Ancak, tarım ürünleri fiyatlarını düşürmek veya artırmak çeşitli nedenlerle üye ülke hükümetleri tarafından kabul edilmekteydi. Bu soruna çözüm bulunması amacıyla tarım ürünleri fiyatlarına uygulanmak üzere "Yeşil kurlar" tesis edilmiştir. Buna göre tarım ürünleri fiyatları gene ortak para birimi ile ifade ediliyor, ancak milli para karşılıkları piyasa kurundan değil, sun'i olarak oluşturulan ve parasal hareketlerden etkilenmeyen yeşil kurlar üzerinden hesaplanmaktadır.

Yeşil kurlar fiyatlarla ilgili sorunlara çözüm getirmiştir. Ancak bu defa para değerlerindeki düşüş ve artışlar nedeniyle ticaret trafiğinde sapmaların doğması sorunu ortaya çıkmıştır. Ticaret sapmalarını önlemek üzere "Telafi Edici Meblağlar" (TEM) mekanizması kurulmuştur.

Diğer bir ifade ile TEM mekanizmasının amacı, tarım ürünleri ticaretinde, parite veya merkezi kur değişikliklerinden kaynaklanan ve milli paralarla ifade edilen ortak tarım fiyatlarında hareketlenmeyi önlemektir. Sistemin esası, ihracatta vergi alınması, para değeri yüksek ülkelerde ise ithalatta vergi alınması, ihracatta sübvansiyon yoluyla ortak fiyatların muhafaza edilmesidir. TEM mekanizmasının işleyişi aşağıda izah edilmektedir.

Telafi Edici Meblağların Hesaplanması⁽⁶⁾

i) TEM hesabında gerekli olan veriler

- Müdahale fiyatı

- Milli para değerleri üzerinden tespit

edilen yeşil kurlar

- Avrupa Para Sistemi (APS) çerçevesinde

her ulusal para için tespit edilen parasal sapma yüzdeleri

- Milli paralara ilişkin pariteler

ii) Fransa'dan Almanya'ya tereyağı ihracatında

(15.4.1982 tarihinde);

- 1981-1982 dönemi müdahale fiyatı =

3.178,40 ECU

- 1 ECU = 6.086,56 FF

- 1 ECU = 2.656,60 DM

(6) Ender ARAT, Telafi Edici Meblağlar hakkında not,

Brüksel, 1983, s. 7. 8. 9.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is essential for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2. The second part of the document outlines the various methods and tools used to collect and analyze data. It highlights the need for consistent and reliable data collection processes to support informed decision-making.

3. The third part of the document focuses on the role of technology in data management and analysis. It discusses how modern software solutions can streamline data collection, storage, and reporting, thereby improving efficiency and accuracy.

4. The fourth part of the document addresses the challenges associated with data management, such as data quality, security, and privacy. It provides strategies to mitigate these risks and ensure that data is used responsibly and ethically.

5. The fifth part of the document concludes by summarizing the key findings and recommendations. It stresses the importance of ongoing monitoring and evaluation to ensure that data management practices remain effective and aligned with the organization's goals.

iii) Almanya'dan Fransa'ya tereyağı ihracatında
(15.4.1982 tarihinde) ;

$$3.178,40 \times 2.65660 = 8.443,74 \text{ DM}$$

8.443,74 x % 8 = 675,50 DM (Alman ihracat-
çıya ödenen TEM)

$$8.443,74 - 675,50 = 7.768,24 \text{ DM}$$
$$= 19.903,16 \text{ FF (Tereyağı-
nın Almanya sınırındaki fiyatı)}$$

$$3.178,40 \times 6.08656 \times \% 1 = 193,45 \text{ FF (Fransız}$$

ithalatçıya ödenen TEM)

Tereyağının Fransa'daki satış fiyatı (kâr
ve nakliye hariç)

$$19.903,16 - 193,45 = 19.709,71 \text{ FF}$$

TABLO : II. 10
ORTAK PIYASA DÜZENİNE TABİ
TARIM ÜRÜNLERİ FİYATLARI

ÜRETİM ÇEŞİTİ	FİYATLAR	1982/83	1983/84	% DEĞİŞME
		TUTAR ECU/TON	TUTAR ECU/TON	
ZEYTİN YAĞI	İş'ari (Hedef Fiyat	3.027,70	3.194,20	5,5
	Müdahale fiyatı	2.179,30	2.299,20	5,5
	Üretim yardımı	660,00	702,60	5,5
YAĞLI TOHUMLAR	Hedef Fiyat			
	Kolza tohumu	463,90	482,20	4,0
	Ayçiçeği "	544,40	577,10	6,0
	Müdahale fiyatı			
	Kolza tohumu	421,30	438,00	4,0
	Ayçiçeği "	497,30	527,10	6,0
	Yönetim Fiyatı (1)			
	Soya tohumu	527,40	561,70	6,5
	Keten "	515,00	545,90	6,0
	Castor Hintyağı tohumu	663,90	663,90	-
	Soya için asgari fiyat	464,10	494,30	6,5
Castor " " "	632,30	632,30	-	
KURU YEMLER	Sabit oranlı yardım	8,01	8,49	6,0
	Yönelim fiyatı	168,81	178,94	6,0
	Patates için yardım	14,89	15,78	6,0
BEZELYE VE FASÜLYE	Aktif fiyat	476.-	517,60	8,7
	Yönelim fiyatı	314.-	334,40	6,5
	Asgari fiyat	274,10	291,90	6,5
KETEN ve KENEVİR	Hektar başına sabit yardım			
	Lif Keten	335,02	355,12	6,0
	Kenevir	304,26	322,52	6,0
YUMUŞAK BUĞDAY	Hedef fiyat	250,61	261,43	4,3
	Müdahale fiyatı	179,27	184,58	3,0
	Referans fiyatı	209,10	215,29	3,0
SERT BUĞDAY	Hedef fiyat	339,20	355,42	4,8
	Müdahale fiyatı	298,36	312,08	4,6
	Yardım	92,85	99,81	7,5

ÜRETİM ÇEŞİTİ	FİYATLAR	1982/83	1983/84	
		TUTAR ECU/TON	TUTAR ECU/TON	% DEĞİŞME
ARPA VE ÇAVDAR	Hedef Fiyat	228,27	238,17	4,3
	Müdahele fiyatı	179,27	184,58	3,0
MISIR	Hedef fiyat	228,27	238,17	4,3
	Müdahele fiyatı	179,27	184,58	3,0
PİRİNÇ	Hedef fiyat	496,69	523,16	5,3
	Müdahele fiyatı	290,55	306,53	5,5
ŞEKER	Şeker pancarı için temel fiyat	39,32	40,89	4,0
	Beyoz şeker için müdahe fiyatı	514,10	534,70	4,0
PAMUK	Yönetim fiyatı	858,80	927,50	8,0
	Asgari fiyat	815,90	881,20	8,0
ŞARAP	Yönelim fiyatı			
	R I Tipi (Derece/ Hl veya hl. başına)	3,27	3,45	5,5
	R II "	3,27	3,45	5,5
	R III "	51,03	53,84	5,5
	A I "	3,02	3,20	6,0
	A II "	68,00	71,74	5,5
A III "	77,66	81,93	5,5	
HAM TÜTÜN	Yönelim fiyatı	-	-	4-7,5
	Müdahele fiyatı	-	-	
MEYVE ve SEBZELER	Temel fiyat	-	-	-

ÜRETİM ÇEŞİTİ	FİYATLAR	1982/83	1983/84	
		TUTAR ECU/TON	TUTAR ECU/TON	% DEĞİŞME
SÜT	Süt için hedef fiyat	268,10	274,30	2,3
	Müdahale fiyatı			
	Tereyağı için	3.497,-	3.578,60	2,3
	Kaymağı alınmış			
	süt-süt tozu	1.462,30	1.496,40	2,3
	Peynir için			
	30-60 günlük	3.530,40	3.612,70	2,3
6 Aylık	4.295,10	4.395,20	2,3	
6 Aylık	4.693,-	4.802,30	2,3	
SIĞIR ve DANA Yönelim fiyatı		1.918,70		
		1.962,90	2.070,90	5,5
	Müdahale fiyatı	1.726,80		
		1.766,60	1.863,80	5,5
KOYUN ETİ	Temel fiyat	4.098,20	4.323,60	5,5
DOMUZ ETİ	Temel fiyat	1.946,80	2.053,87	5,5
İPEK BÖCEĞİ	Kutu başına yardım	100,00	106,00	6,0

(1) Bazı ürünlerde İş'ari (hedef) fiyata "Yönelim fiyatı" denir.

KAYNAK : Green Europe Newsletter, Common Agricultural
Prices, 1983/1984, Council's Decisions.

TABLO : II.11

EAGGF GARANTİ BÖLÜMÜ HARCAMALARININ
ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI (1978-1981)

(Milyon ECU)

ÜLKELELER	1978		1979		1980		1981	
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%
Belçika	558.8	6.5	752.6	7.2	571.1	5.1	500.1	4.5
Danimarka	567.8	6.6	629.2	6.0	615.8	5.4	513.6	4.6
Almanya	2.316.1	26.7	2.346.5	22.5	2.452.9	21.7	2.058.0	18.5
Fransa	1.450.9	16.7	2.281.2	21.8	2.829.7	25.0	3.146.8	28.2
İrlanda	341.3	3.9	456.0	4.4	564.6	5.0	441.0	4.0
İtalya	1.165.6	13.4	1.656.5	15.9	1.828.0	16.2	2.065.0	18.5
Lüksemburg	23.9	0.3	13.3	0.1	11.6	0.1	4.0	0.0
Hollanda	1.094.9	12.6	1.377.0	13.2	1.543.3	13.6	1.179.5	10.6
İngiltere	1.153.4	13.3	928.4	8.9	885.2	7.8	1.086.2	9.8
Yunanistan	-	-	-	-	-	-	146.2	1.3
TOPLAM	8.672.7	100.0	10.440.7	100.0	11.315.2	100.0	11.141.2	100.0

KAYNAK: Financing The Market Side Of Common Agricultural Policy EAGGF
Guarantee, Bruksel, Agustos 1981, s. 29.

TABLO: 11. 12
KAGF GARANTİ BÖLÜMÜ HARCAMALARININ SEKTÖREL
DAĞILIMI

Milyon ECU

	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
HUBUBAT	589.3	655.9	629.9	1.112.5	1.563.7	1.669.3	1.921.4
İadeler		329.9	403.3	365.6	831.9	1.184.7	1.206.3
Müdahaleler		259.4	252.6	264.3	280.6	379.1	715.1
PIRINÇ	3.4	18.4	13.5	17.9	42.9	58.7	21.7
İadeler		2.8	18.2	13.3	16.8	41.7	44.4
Müdahaleler		0.6	0.2	0.2	1.1	1.2	4.5
SÜT ve SÜT ÜRÜNLERİ	1.193.7	2.277.7	2.924.1	4.014.6	4.527.5	4.752.0	3.342.7
İadeler		331.4	765.6	1.417.4	1.565.0	2.087.9	1.886.3
Müdahaleler		862.3	1.512.1	1.506.7	2.449.6	2.439.6	1.456.4
SİVİ ve KATI YAĞLAR	187.8	247.1	268.5	324.8	606.0	687.3	1.025.4
İadeler		0.5	10.3	1.0	0.1	1.2	8.4
Müdahaleler		187.3	236.8	267.5	324.7	683.4	1.017.0
ŞEKER	271.2	229.3	598.4	878.0	939.8	575.2	767.5
İadeler		27.8	62.0	409.1	640.4	685.1	409.2
Müdahaleler		243.4	167.3	189.3	237.6	254.7	358.3
BİĞİR ve DAMA	923.3	615.9	467.7	639.7	748.2	1.363.3	1.436.9
İadeler		145.9	133.6	132.1	145.4	270.2	825.2
Müdahaleler		777.4	482.3	335.6	493.3	478.0	611.7
KOYUN ETİ	-	-	-	-	-	53.5	191.5
Müdahaleler		-	-	-	-	-	191.5
DONUZ ETİ	56.9	29.0	37.3	45.0	104.9	115.6	154.6
İadeler		40.7	26.7	29.3	32.2	78.4	132.6
Müdahaleler		16.2	4.3	8.0	12.8	26.5	22.0
YUMURTA ve HÜMES							
HAYVANLARI ETİ							
(İadeler)	9.4	15.1	25.6	38.1	79.5	85.5	83.9
MAYIS ve SEBZELER	72.6	185.1	178.2	100.7	442.9	687.3	641.1
İadeler		28.6	43.8	50.0	47.8	34.5	42.8
Müdahaleler		44.0	41.3	128.2	52.9	408.5	598.3
ŞARAP	141.3	133.8	89.9	63.7	61.9	299.5	459.4
İadeler		0.2	1.5	1.1	1.6	4.6	25.8
Müdahaleler		140.9	129.7	81.3	52.3	49.4	433.6
Zorunlu Üretim		0.2	2.6	7.5	9.8	8.9	-
TÜTÜN	200.5	185.4	205.2	216.1	225.4	309.3	361.8
İadeler		1.3	1.7	4.3	2.7	3.7	5.8
Müdahaleler		199.2	183.7	200.9	213.4	221.7	356.0
BALIKÇILIK	10.0	18.0	8.8	15.4	17.0	23.0	28.0
DİĞERLERİ (Müdahaleler)	58.8	76.2	56.6	91.2	120.2	115.8	184.5
İadeler		23.9	67.0	136.3	208.5	221.3	282.4
TEKLİF EDİCİ MEBLAĞ							
(KAPILMA)	444.8	402.0	201.1	27.2	1.1	-	0.1
PARASAL TEKLİF EDİCİ MEBLAĞ	335.6	433.2	989.3	890.3	708.2	219.5	233.3
TOPLAM	4.522.5	5.587.1	6.830.4	8.072.7	10.440.7	11.315.2	11.141.2

KAYNAK: Eleventh Financial Report on the European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, 1981 s. 74,75

2) Avrupa Sosyal Fonu (European Social Fund)

Avrupa Sosyal Fonu, Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Roma Anlaşması ile kurulan mali organlardan biridir. AET Komisyonunun yönetimi altında bulunan Fon, (Roma Anl. Md. 124) Toplulukta işçilerin istihdam imkânlarını artırmak ve hayat standardını yükseltmek amacıyla kurulmuştur. Fonun görevi, işçilerin kolay istihdam edilmelerini sağlamak, onların coğrafi ve mesleki hareketliliğini artırmaktır. (Roma Anl. Md. 123)

Fon üye ülkelerin veya kamu tüzel kişiliğine sahip kuruluşlarca aşağıda belirtilen masraflar için yapılan harcamaların % 50'sini karşılamaktadır. (Roma Anl. Md. 125)

- Bir mesleki eğitim sonucu işçilerin yeni ve verimli bir iş edinmelerini sağlayan çalışmalar için yapılan harcamalar,

- Çalıştıkları iş yerinin başka bir üretim dalına yönelmesi veya üretimini tamamen durdurması sonucu işçilerin yeniden çalışmaya başlayıncaya kadar eski ücretlerini alabilmeleri amacıyla yapılan harcamalar.

Ancak, Fonun yukarıda belirtilen harcamaların % 50'sini karşılaması için, işçinin yeni işinde en az 6 ay dan beri verimli olarak çalışması gerekmektedir. Avrupa Sosyal Fonu, Roma Anlaşması ile kendisine verilen bu görevleri yerine getirmek üzere 1960 yılında uygulamaya konmuştur. Başlangıçta özellikle İtalya ve Hollanda'ya yönelik çalışması kararlaştırılmıştır.

İmkânlarının oldukça küçük olması, sadece ilgili devletlerce yapılan harcamaların % 50'sini karşılaması ve yardımların işçilerin yeni işlerinde en az 6 ay çalıştırılmalarından sonra yapılması sebebiyle Fon, 1971 yılında yeniden düzenlenmiştir. Yeni düzenleme ile birlikte Fona yeni görevler verilirken eski yapısı da oldukça büyük değişikliklere uğramıştır. Yapılan bu değişiklikler ile Fon ikiye ayrılmıştır. Fonun birinci bölümü, Topluluk-taki istihdam yapısındaki değişmelere müdahale etmek üzere çalışır. İkinci bölümü ise uzun vadeli, yapısal bozukluk gösteren işsizlik veya gizli işsizliği azaltmayı amaçlamaktadır.

Sosyal Fonun birinci bölümü, istihdamın Topluluk politikaları ve tedbirlerinden etkilendiği veya etkilenmesinin muhtemel olduğu zamanlarda ve işgücü piyasasında arz ve talep dengesinin düzeltilmesi için, Üye devletlerle Topluluğun ortak hareket etmesi gerektiği zaman müdahale edebilir. Amaç tüm Topluluğu etkileyen istihdam dengesizliğini gidermede ortak bir yaklaşım sağlamaktır. Fon böylelikle milli istihdam politikalarına rehberlik etmekte, onları koordine etmekte ve yeni tedbirler alınmasını sağlamaktadır.

Sosyal Fonun ikinci bölümü ise, yapısal işsizlik ve gizli işsizlik ile mücadele için uzun vadeli tedbirler almaktır. Bu tedbirler genellikle üye devletlerin daimi politikalarının olduğu alanlara yapılmaktadır.

Gelismemis veya mevcut olan sanayilerin çökmekte olduğu alanlarla, teknik ilerlemelere uymak için işçilerin eğitimlerine, sakat işçilerin yeniden işe yerleştirilmelerine, 50 yaşın üzerinde olan yaşlı kişilerin istihdamı gibi konularda üye ülke politikalarını desteklemektedir.

Sosyal Fon 1977 yılında gençlere ve kadınlara yönelik yardımların az olması sebebiyle yeniden düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile ekonomik kaynakların sınırlı olduğu bölge ve ülkelere kaynakların yönlendirilmesi imkânı yaratılmıştır. Bu imkân dahilinde Fon kaynaklarının % 50'si, istihdam sorunlarının daha ciddi olduğu ve Bölgesel Fon yardımlarından faydalanan bölgelere ayrılmıştır. Grönland, Fransa'nın deniz aşırı ülkeleri, İrlanda, Kuzey İrlanda, İtalya'nın Mezzogiorna ve Yunanistan gibi bölgelerde yapılan harcamalar için katkı oranı % 10 oranında artırılmıştır.

Sosyal Fon 71/66 sayılı Konsey Kararının (Council Decision) 4 ve 5 nci maddelerinde belirtilen aşağıdaki, kişi veya gruplar için yapılan harcamalara mali katkıda bulunmaktadır.

- i) 4 nci madde kapsamındaki kişi ve gruplar ;
 - Tarım dışı alanlarda iş bulmak için tarıma bakan kişiler,
 - Tekstil ve konfeksiyon sektörlerinde çalıştırılan başka sektörlerde iş bulmak isteyen kişiler,
 - 25 yaşın altında olupta iş arayan gençler,

- Göçmen iŖçiler,
- 25 yaŖ ve üzerindeki kadınlar.

ii) 5 nci madde kapsamındaki faaliyetler ;

- iŖsizler, iŖini kaybetmek durumunda olanlar ve kendi iŖinde serbest alıŖmaktan vazgeçmek zorunda kalanlar,

- Daha fazla mesleki formasyon isteyen iŖlerde alıŖmak durumunda olan kişiler,

- Sakat kişiler.

Fon, anılan Konsey Kararı uyarınca yukarıda belirtilen kiŖi veya gruplar için yapılan faaliyetlere aŖaıdaki yardımları sağlamaktadır:

i) Mesleki bilgi ve yeteneğini artırmak, geniŖletmek ve geliŖtirmek isteyen kişilerin eğitimine imkân sağlanması veya kolaylaştırılması için yapılan yardımlar,

ii) Mesleki zorunluluklar sebebiyle yer deėiŖtirmek zorunda kalan iŖçilerin ve ailelerinin yeni sosyal ve alıŖma çevresine gitmesine kolaylaŖtırmaya yönelik yardımlar,

iii) 50 yaŖın üzerindeki iŖçiler ile sakat kişilerin mevcut istihdam imkânlarını zorlaştıran engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik alıŖmalar için yapılan yardımlar. Sakat kişilerin istihdamlarına yönelik yardımlar, iŖin onların isteklerine göre düzenlenmesi, kısa süreli iŖlere yerleŖtirilmesi için yapılan yardımları içermektedir.

Diğer yandan 50 yaşın üzerindeki işçilere yapılan yardımlar ise, işçilerin eğitim ve kursa katılma masrafları dahil olmak üzere, bu işçilerin kazanç seviyelerini eğitimlerinin ilk altı ayı süresince aynı seviyede tutmaya yöneliktir.

iv) Az gelişmiş bölgelerde daha iyi istihdam şartlarını geliştirmeye yönelik yardımlar. Burada yardım, işe yeni diren işçilere, firma tarafından verilen ücrete ek olarak katkıda bulunmak suretiyle en fazla 6 aylık bir süre için tam ücret alabilmeleri için yapılmaktadır,

v) İşsiz veya iş arayan 25 yaşın altındaki gençlerin iş bulmalarını kolaylaştırmak için yapılan yardımlar,

vi) 25 yaşın altındaki gençlerin istihdamını geliştirmeye ve ilerletmeye yönelik olarak yapılan çalışmalarına yardımlar.

Fon, kamu sektöründe yer alan faaliyetler için yapılan harcamaların % 50'sini karşılamaktadır. Özel sektördeki faaliyetler için yapılan fon yardımı, devlet yardımına esittir. Ancak Grönland, Fransa'nın deniz aşırı ülkeleri, İrlanda, Kuzey İrlanda, İtalya'nın Mezzogiorno ve Yunanistan'da yapılan faaliyetler için bu oranlar % 10 artabilmektedir.

Fondan kamu kuruluşlarına, kamu hukuku hükümlerine tabi kuruluşlara, kamu hizmeti görmekle görevlendirilen kurumlara ve kamu otoritelerinin bitirilmesini garanti ettiği faaliyetleri yürüten özel hukuk hükümlerine tabi diğer kurum ve kuruluşlara yardım yapılmaktadır. Fona, yardım için başvurular, yalnız üye devlet tarafından ve işin gerçekleştirilmesinden önce yapılır. Yardım yapılmasının kabul edilmesi halinde yapılacak yardım tutarının % 30'u hemen ödenir. Yapılan çalışmaların yarısının tamamlanması halinde % 30'luk ikinci bölüm ödenir. Harcamalarla ilgili ayrıntılı bilgilerin verilmesi halinde geri kalan ödemeler de yapılır.

Avrupa Sosyal Fonuna yardım için yapılan her müracaat bütçe durumuna göre ele alınarak değerlendirilmektedir. Müracaatların değerlendirilmesinde objektif kriterler konmuştur. Bu kriterler fonun kaynaklarının belirli bir önem sırasına göre dağıtılmasını sağlamaktadır. Diğer başvuruların hacmi bütçe kaynaklarının üzerinde ise, kaynaklar önem sırasına göre dağıtılmaktadır. Fon talepleri değerlendirme kriterleri aşağıda izah edilmiştir (7).

a) Genel İlkeler

i) Birden fazla üye ülke tarafından gerçekleştirilen ve Topluluğun diğer fonlarından biri veya bir kaç tarafından finanse edilen faaliyetlere öncelik tanınmaktadır.

(7) Komisyonca tespit edilen bu kriterler 13.5.1981 tarih ve C 111/1 sayılı Official Of The European Communities'te yayımlanmıştır.

ii) Avna işçinin mesleki bilgi ve yeteneğini artırmaya yönelik faaliyetlerde öncelik herhangi birine tanınabilir. Ancak üretim merkezlerinde yapılan eğitimler öncelikten yararlanır,

iii) Tekrarlanan veya devamlı programlarda azami bir yıl süreli faaliyetler tercih edilmektedir,

iv) Devamlı olmayan programlarda ise azami üç yıl süreli faaliyetler tercih edilmektedir. Bu durumda olan faaliyetlere yardım talebinin reddedilmesi halinde, kararın yeniden değerlendirilmesi söz konusu olmamaktadır.

Bu kriterlere uygun taleplerin, Topluluk kavnaklarını aşması halinde, faaliyetlere yapılacak yardım miktarları azaltılabilmektedir. Bu azaltma, öncelik derecesi en düşük olan faaliyetlere göre ve her üye ülke tarafından, döviz kurları, kişi başına brüt yurt içi üretim, ortalama işsizlik oranları dikkate alınarak hesaplanacak ağırlıklı azaltma katsayısı ile yapılacak hesaplamalarla tespit edilir. Böylece üye ülkelere verilecek yardım miktarları bulunur.

v) Ayrıca bu kriterlerin uygulanmasında Yunanistan'ın özel durumu dikkate alınacaktır.

b) 4 ncü madde kapsamındaki faaliyetlerdeki öncelikler ise şöyledir :

a) Tarımı bırakan kişiler

- şehir ile veya tarım sektörü ile ilgili özel kanunlar nedeniyle tarımı bırakan kişiler,

iv) 25 yaşın altındaki gençler

- Kuzey İrlanda, İrlanda, Kuzeydoğru ve Fransa'nın deniz aşırı ülkeleri ve İrlanda'daki gençlerin Topluluk ihtiyaçlarına uygun olarak mesleki eğitim veya yeniden eğitimlerine ilişkin faaliyetler.

- Kadınlara uygun yeni mesleklerin geliştirilmesine yönelik mesleki eğitim veya yeniden eğitim ile ilgili faaliyetler öncelikten yararlanır.

İkinci derecedeki öncelik ise yukarıda anlatılan özelliklere sahip, yeniden inşa ve değişim programlarına bağlı ve aşağıdaki bölgelerde yapılan faaliyetler.

Belçika'nın Oost Wleanderen, batı Wleanderen, Limburg, Brabant, Hainaut, Liege, Namur, Luxemburg vilâyetleri.

Danimarka'nın Aktskommuner, Bornholm, Vest-Jaelland, Storstrom, Tyn, Ribe, Vejle, Arhus, Viborg, Nedjvlland, Gronland bölgeleri.

Almanya'nın Saarland, Berlin, Hamburg, Regierungsbezirke Braunschweig, Arnsberg bölgeleri.

Yunanistan'ın tamamı.

Fransa'nın Champagne-Ardenne, Picardine, Haute-Norbardine, Centre, Basse-Norbardine, Bourgozne, Nord-Pas-de Calais, Lorraine, Franche-Comte, Pays de la Loire, Bretagne, Poitou-Charentes, Aquitaine, Midi-Pyreneés, Rhone-Alpes, Auvergne, Languedoc-Roussillon, Provence-Alpes-Cote d'Azur bölümleri.

İrlanda'nın tamamı

İtalya'nın Piemonte, Liguria, Lombardia, Veneto, Friuli-Venezia Giulia, Emilia, Romagna, Toscana, Umbria, Marche, Mezzogiorno bölgeleri.

Lüksemburg'un tamamı

Hollanda'nın Groningen, Limburg illeri.

İngiltere'nin kuzey bölgeleri, kuzey West, Wales, Scotland ve Kuzey İrlanda.

- Ayrıca Topluluk politikalarına uygun genç işçilerin mesleki eğitimi veya yeniden eğitime yönelik, ikinci derecedeki önceliklerden faydalanmayan ve yukarıdaki bölgelerdeki faaliyetler.

v) Kadınlar

- Kadınların erkeklere oranla daha az olduğu iş kollarında, kadın işçi sayısının artırılmasına yönelik faaliyetlere öncelik tanınmaktadır.

- Kadınların, alaculmuş istihdam alanlarını içeren ve topluca isten çıkarma ve eski işine oranla daha yüksek bir seviyede kadınlara istihdam sağlamaya yönelik faaliyetler ise ikinci derecede önceliğe sahiptir.

Bu iki faaliyet grubunda da, hiç eğitilmemiş veya varı eğitilmiş kadınlarla ilgili faaliyetler öncelikten yararlanmaktadır.

c) 5 nci madde kapsamındaki faaliyetlerde ise öncelikler aşağıda gösterildiği gibidir.

i) Bölgeler

- Grönland, Fransa'nın deniz aşırı ülkeleri, İrlanda, Kuzey İrlanda ve Mezzogiorna bölgelerinde emek pazarına uygun mesleki bilgi ve beceri kazanmaya, genişletmeye ve geliştirmeye ihtiyaç duyan kişilerin eğitimlerine imkân sağlayan faaliyetler.

- İşçilerin mesleki bilgilerini geliştirmeye yönelik faaliyetler. İşsizlikle karşı karşıya kalan işçiler, veya işsizler için eğitim faaliyetleri. Ancak bu faaliyetler Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu kaynaklarından yararlanan bölgelerde olmalıdır.

- İkinci paragraftaki faaliyetler uygun ve Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu kaynaklarından faydalanan bölgelerdeki diğer faaliyetler.

- Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu imkânlarından faydalanan bölgelerde olmak şartıyla, altı aydan beri işsiz olanları bir iş sahibi yapmak veya 25 kişiden az işçi çalıştıran işletmelerdeki işsizliği gidermeye yönelik eğitim faaliyetleri.

- Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu kaynaklarından yararlanan bölgelerdeki mesleki eğitim veya yeniden eğitimle ilgili faaliyetler.

ii) Teknik Gelişme ve İşletme Grupları

Teknik Gelişme

- İstihdamı tehlikeli bir şekilde etkileyen yeni üretim tekniklerinin bulunduğu ekonomik faaliyet

dallarında iş emniyetini çaye edinen faaliyetler ile orta ve küçük işletmelerde yönetim ve üretim modernizasyonunu teşvik etmek amacıyla yapılan faaliyetler.

- Üye ülkelerde yeni bir teknolojinin ilk defa uygulanması ile ilgili faaliyetler ile bir yandan işsizliğe yol açan, diğer yandan uzmanlık gerektiren yeni iş alanları yaratacak yeni teknolojiler veya üretim teknikleri, içeren ekonomik genişlemeye yönelik faaliyetler.

Bu faaliyetler işçilerin aynı meslekte istihdamı veya yeniden mesleki eğitim için olmalıdır. Rutin işleri içermemelidir. Daha çok işsizler, işsizlikle karşı karşıya olanlar veya işçiler için 200 saatten az olmayan eğitim programları olmalıdır. Ayrıca işyerinin büyüklüğü ve işyerinin kurulu bulunduğu bölge bu kriterlerin uygulanmasında dikkate alınmaktadır.

İşletme Grupları

- Topluluk politikasının mevcut olduğu, sanayii değişimi veya sanayinin yeniden inşası ile bir kaç defa karşılaşmış sektörlerde istihdam problemlerinin çözümü ile ilgili faaliyetler.

- Diğer sektörlerdeki işçilerin hareketliliğini sağlamaya yönelik faaliyetler.

Bu öncelikler, ürünlerin satışlarını etkileyen pazar şartlarındaki değişikliğin veya üretim şartlarındaki değişiklikler nedeniyle uzun dönemde yapısal değişikliğin ortaya çıktığı sektörlerde uygulanacaktır.

iii) İstihdamı etkileyen darboğazlar

-Grönland, Fransa'nın deniz aşırı ülkeleri, İrlanda, Kuzey İrlanda ve Mezzogiorna bölgelerindeki açık istihdam problemleri ile 200 veya daha az kişiyi ilgilendiren istihdam ve yapı değişikliği ile ilgili faaliyetler.

- Mesleki eğitim ve rehabilitasyon, iş, işyerine ve iş makinalarına adaptasyon, problemlili işçilerin mesleki eğitimi ile ilgili faaliyetler.

d) Hazırlık çalışmaları ve Pilot şemalarla ilgili öncelikler ise aşağıdaki gibidir.

Aşağıdaki şartların büyük bir bölümünü içeren faaliyetlere öncelik tanınmaktadır.

- Karakter yenileme,
- Yeni iş sahası yaratma düşüncesi,
- Özellikle becerilerin geliştirilmesi yoluyla eğitim kalitesini geliştirme düşüncesi,
- Tonluluğun diğer fonlarla uygulanabilen şartlar,
- Avrupa Sosyal Fonu yardımlarının muhtelif alanlarında öncelik verilen faaliyetlerle ilgili şartlar.

Üye ülkeler, pilot şemalarla ilgili müracaatlarını en az 6 ay önce yapmalıdır.

Avrupa Sosyal Fonu tarafından yapılan yardımların ülkelere ve vilayete göre dağılımı Tablo: II.13'de, bölgelere ve sektörlerle göre dağılımı Tablo: II.14'de, ülkeler ve sektörler itibarıyla dağılımı ise Tablo: II.15'de gösterilmiştir.

TABLO : II. 13

SOSYAL FON KAYNAKLARININ ÜLKELER VE YILLAR İTİBARIYLA DAĞILIMI

	M İ K T A R											YÜZDE PAYI									
	1960 1973	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982
BELJYA	12.7	7.20	6.54	8.02	7.65	9.33	11.08	15.94	23.90	22.73	22.68	3.9	2.6	2.2	1.8	1.5	2.0	2.1	2.9	2.3	1.8
DANİMARKA	-	5.05	11.97	8.94	10.43	11.78	14.24	14.70	19.43	24.40	26.85	2.8	4.7	2.4	2.4	2.3	2.5	1.9	1.9	2.4	2.1
ALMANYA	155.5	19.94	27.93	41.73	44.42	59.29	57.26	56.88	107.96	73.69	78.80	10.9	10.9	11.2	10.2	9.6	10.1	6.8	10.6	7.4	6.1
FRANSA	52.8	32.19	49.95	73.83	76.60	125.74	86.20	134.82	194.96	141.12	202.46	17.7	19.6	19.8	17.5	20.4	15.2	17.4	19.2	14.1	15.2
YUNANİSTAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29.87	58.54	-	-	-	-	-	-	-	-	3.0	4.5
İRİLANDA	-	9.79	16.87	22.57	31.67	46.37	44.41	58.13	79.69	105.68	145.46	5.4	6.6	6.1	7.2	7.6	7.8	7.5	7.9	10.6	11.2
İTALYA	140.8	43.70	72.33	95.53	146.46	120.00	233.10	281.23	327.15	340.77	333.99	24.0	28.4	27.7	33.3	19.5	41.0	36.3	32.3	32.1	25.9
LÜKSEMBURG	-	0.04	0.01	0.03	0.07	0.01	0.23	1.00	0.93	0.57	0.47	0.1	0.1	0.1	0.1	-	-	0.1	0.1	0.1	-
HOLLANDA	15.6	6.77	6.71	10.94	12.58	12.26	9.81	19.32	18.30	12.68	15.21	3.7	2.6	2.9	2.9	2.0	1.7	2.5	1.8	1.3	1.1
İNGİLTERE	-	57.40	62.27	100.24	106.39	288.25	111.75	196.43	236.50	245.60	267.31	31.5	24.5	29.6	24.4	37.1	19.7	25.4	23.3	24.9	31.5
TOPLAM	377.4	182.06	254.58	371.83	436.47	616.63	568.08	774.45	1.014.22	1.000.15	1.291.77	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

KAYNAK :The Activities Of The European Social Fund,1977.1978.1980.1981.

TABLO : II. 14
SOSYAL FOND KAYNAKLARININ BÖLGELERE VE SEKTÖRLERE GÖRE DAŞILIMI (1978-1981)

	1 9 7 5							1 9 7 9							1 9 8 0							1 9 8 1							1978-1981 TOPLAM
	1		2		3		TOPLAM	1		2		3		TOPLAM	1		2		3		TOPLAM	TANEL TOPLAM							
	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%	Miktar	%		Miktar	%					
TARIM	0.8	7.9	5.4	52.9	4.0	39.2	10.2	0.8	6.7	5.7	47.9	5.4	45.4	11.9	1.2	7.8	6.3	39.8	8.2	52.4	15.7	2.12	37.3	2.00	35.2	1.57	27.5	5.69	43.49
TEKSTİL	0.8	3.6	8.7	38.8	12.9	57.6	22.4	0.6	4.1	7.4	50.7	6.6	45.2	14.6	1.8	9.9	8.1	43.6	8.6	46.5	118.5	6.53	42.2	6.14	39.7	2.81	18.1	15.48	70.98
GENÇ İŞÇİLER	36.6	20.4	101.9	57.0	40.4	22.6	178.9	71.6	23.5	174.3	57.2	58.3	19.3	304.7	72.2	19.6	206.3	52.7	108.7	27.2	392.2	95.75	25.6	223.56	59.9	54.07	12.5	373.38	1.249.18
BÖLGE İŞÇİLERİ	0.3	1.6	0.2	1.1	18.0	97.3	18.5	0.7	2.2	5.5	17.2	25.8	80.6	32.0	1.7	4.6	7.3	19.4	28.5	76.0	37.5	3.96	13.0	7.64	25.0	18.95	82.0	30.55	118.55
FABRİKALAR	0.3	3.9	1.4	18.2	6.0	77.9	7.7	1.3	7.2	2.7	14.8	17.2	78.1	18.0	1.1	4.8	8.7	41.1	11.2	53.6	20.9	2.03	9.0	11.20	50.3	9.23	20.7	22.66	69.46
BÖLGELER	162.7	61.7	101.0	38.3	-	-	253.7	202.2	62.6	120.6	37.4	-	-	322.8	225.2	53.3	195.6	46.2	-	-	423.8	291.03	68.9	131.33	31.1	-	-	422.36	1.032.66
TEKNİK PROGRAMLAR	2.9	16.2	0.9	5.0	14.1	78.8	17.9	0.9	9.0	5.5	55.0	2.6	36.0	10.0	1.5	6.4	8.7	37.9	12.7	55.6	22.9	4.09	12.7	11.27	35.1	16.78	52.2	32.14	82.94
FİRMA GRUPLARI	-	-	0.1	12.5	0.7	87.5	0.8	-	-	0.5	45.0	0.6	55.0	1.1	-	-	1.1	43.0	1.5	57.0	2.6	0.05	0.6	1.98	24.4	6.08	75.0	8.11	12.61
TARİHÇİZ	9.4	19.6	16.6	34.5	22.1	45.9	48.1	15.2	25.1	44.7	73.9	0.6	1.0	60.5	21.4	27.6	49.4	63.6	6.9	8.6	77.7	29.01	32.3	44.09	49.1	15.68	18.6	89.78	276.06
T O P L A M	213.8	37.6	236.2	41.6	118.2	20.8	568.2	293.3	37.8	366.9	47.3	115.6	14.9	775.8	334.0	33.0	491.5	48.6	186.3	18.4	1.011.8	434.57	43.5	439.41	43.9	126.17	12.6	1.000.15	3.355.95

1. Mutlak öncelikli türler.
2. Bölgesel Fonun Diğer Bölgeleri.
3. Topluluğun Diğer Bölgeleri.

KAYNAK : The Activities of The European Social Fund, 1978, 1979, 1980, 1981.

3. Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu (European Regional Development Fund)

Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu, Topluluk içindeki bölgesel dengesizlikleri düzeltmek, en azından asgariye indirmek amacıyla 1975 yılında kurulmuştur. Fon, Topluluk içindeki bölgesel dengesizlikleri, alt yapı, hizmet ve sanayi yatırımlarına mali destek sağlamak suretiyle azaltmayı amaçlamaktadır. Yardımlar, üye devletler ulusal programlarına uygun elverişli alan veya bölgelerde yapılacak yatırımlara verilmektedir. Fon kaynaklarından faydalanabilmek için; Yatırımın üye devlet tarafından kısmen veya tamamen finanse edilmesi gerekmektedir

Fon kaynakları doğrudan ilgili üye devlete verilmektedir. Üye devlet tarafından alınan yardım ya doğrudan yatırımcıya milli katkıya ek olarak verilir veya başka yatırımlara tahsis edilebilir. Ancak fon kaynaklarının kullanılmasında üye devlet tamamen bağımsız değildir. Fondan alınan yardımlar, mutlaka bölgesel kalkınma projeleri için harcanacaktır.

Bölgesel kalkınma fonu öncelikle üye ülkelerin ve Topluluğun geri kalmış bölgelerinin kalkınması için gerekli yardımları sağlayacaktır. Bu bölgeler şunlardır ; Güney İtalya, Kuzey İrlanda, İngiltere'de kalkındırılması özel olarak belirtilmiş bölgeler, Fransa'nın batısı ve güney batısı, Federal Almanya'nın doğu sınır bölgesi, Belçika ve

Lüksemburg'da madencilik bölgeleri ve bazı tarımsal alanlarla, Hollanda'nın kuzeyi ile Grönland⁽⁸⁾. Ayrıca 1981 yılında Topluluğa tam üye olarak katılan Yunanistan'ın Atina dışında kalan bölgeleri.

Bölgesel kalkınma fonunun işleyişi ve kuralları 1979 yılında geçirilen tecrübeler ve ihtiyaçlar ile istenen hedefler doğrultusunda bazı değişikliklere uğramıştır. Yapılan bu değişiklikler üç önemli konuda olmuştur.

i) Belirli şartlarda alt yapı yatırım projeleri için verilen yardım nispetleri yükseltilmiştir.

ii) Topluluk komisyonu, bölgesel kalkınma programları içinde, öncelikli yerleri tespit etmeye yetkili kılındı. Böylece Topluluk bölgesel politikaları tespit etmeye yönelmiştir.

iii) Kota bölümünden ayrı olarak, kota dışı bölümü oluşturulmuştur. Bu bölüm üye ülke politikalarına bağılı olmaksızın Topluluğun bölgesel ihtiyaçlarına göre yardımlarda bulunur.

Avrupa bölgesel kalkınma fonu 1979 düzenlemeleriyle birlikte 2 ayrı bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm Fon kaynaklarının % 95'ine sahip olan kota kısmında kota bölümü olan kaynakları, her üye ülkenin bölgesel sorunları dikkate alınarak aşağıdaki şekilde dağıtılmıştır.

İtalya	% 35,49	F. Almanya	% 4,65
İngiltere	% 23,80	Hollanda	% 1,24

(8) European Regional Development Fund, Seventh Annual

Report (1981), Brussels, 30 september 1982, s. 39, 41.

Fransa	% 13,64	Belçika	% 1,11
Yunanistan	% 13,00	Danimarka	% 1,06
İrlanda	% 5,94	Lüksemburg	% 0,07

Bölgesel fonun ikinci bölümü, fon kaynaklarının % 5'ine sahiptir. Bu bölüm birincisinin aksine üye ülkeler ihtiyaçlarına bakılmaksızın, bölgesel ihtiyaçlara yönelik Topluluk spesifik programlarını finanse etmektedir.

A) Bölgesel Kalkınma Fonunun Kota Bölümü

Fon 50.000 ECU'yu aşan ve aşağıda belirtilen özellikleri taşıyan yatırımların finansmanına katkıda bulunur.

i) En az 10 kişiye yeni iş imkânı yaratması veya mevcut 10 kişinin işini koruması şartıyla, ekonomiden yönden sağlam olan ve devletin bölgesel yardımlarından faydalanan endüstriyel yatırımlar ve hizmet faaliyetleri ile ilgili yatırımlar. Konu mevcut işin devamının sağlanması ise, ilgili yatırımın rekabet imkânlarını geliştirmeye yönelik bir dönüştürme veya yeniden düzenleme Planı çerçevesinde olmalıdır. Ancak hem yeni iş sahaları açan, hem de mevcut işleri koruyan faaliyetler öncelikli tercih edilmektedir.

ii) Tamamen veya kısmen kamu otoriteleri veya kamu kuruluşları tarafından finanse edilen ve bölgesel kalkınma programları ile uyumlu alt yapı yatırımları.

iii) Daha önce Konsey tarafından fondan yararlandırılmak üzere tespit edilen bölge veya alanlar içinde kalmak şartıyla, dağlık, tepelik yerlerle, daha az verimli bölgelerde yapılacak alt yapı yatırımları.

Ayrıca üye ülkelerin talepleri ve fon faaliyetleri ile yakından ilgili araştırma programlarını da finanse etmektedir.

Mali yardım yapılacak projenin seçilmesinde, komisyon, bölgenin ekonomik dengesizliğinin diğer bölgelere göre durumunu ve yatırımın işsizlik üzerindeki doğrudan veya dolaylı etkisini dikkate almaktadır.

Bölgesel kalkınma programlarına dahil ve üye ülkeler tarafından mali yönden desteklenen projelere, üye ülkelerin isteği üzerine Fon katkıda bulunur.

Topluluk Bölgesel Fon aracılığıyla, aranan şartları taşıyan projelere, aşağıdaki oranlar dahilinde yardımda bulunur.

i) Endüstriyel yatırımlar, esnaf ve hizmet faaliyetlerinde % 20. Ancak esnaf ve hizmet faaliyetlerinde bu oran istisnai olarak % 20'yi aşabilir. Fakat bu oran yatırım için ilgili üye devlet tarafından yapılan yardımların % 50'sini aşamaz. Ayrıca fonun katkı limiti yaratılan veya devam ettirilen iş sahalarına göre değişmektedir.

ii) Fonun katkısı 10 milyon ECU'dan daha az maliyeti olan alt yapı yatırımları için kamu kurum veya kuruluşlarınca yapılan harcamanın % 30'u, 10 milyon ECU'yu aşan

yatırımlar için % 10 ilâ % 30'u arasında değişir. Eğer yatırım, gerçekleştirilecek bölge için özel bir öneme sahipse istisnai olarak yardım oranı % 40'a kadar çıkabilir.

iii) Araştırma projeleri finansmanına fonun katkısı maliyetin en çok % 50'si kadardır.

Fon yardımları ile ilgili olarak yardım talebinde bulunmaya yalnız üye devletler yetkilidir. Üye ülkeler, ödemelerin aşağıda belirtilen üç şekilden herhangi biri yoluyla yapılmasını talep edebilirler.

- i) Orta ödeme talebi
- ii) Son ödeme talebi
- iii) Uzlandırılmış ödeme talebi.

B) Bölgesel Kalkınma Fonunun Kota Dışı Bölümü

Fonun bu bölümü kota bölümünden oldukça farklıdır. Çünkü, kota bölümü verimli endüstriyel yatırımlar ile alt yapı yatırımlarını finanse etmektedir. Halbuki Kota Dışı bölümü, Topluluğun özel bölgesel ihtiyaçlarına yönelik spesifik programları finanse etmektedir.

Bu amaçla Topluluk 1980 yılında beş özel programın uygulanmasını benimseyerek uygulamaya koymuştur. Bu beş program şunlardır.

i) Fransa ve İtalya'da bazı yörelerin kalkınmasının sağlanmasına yönelik program.

ii) Çelik endüstrisinin yapısından dolayı zıt yönde etkilenmiş bazı bölgelerde yeni faaliyetlerin geliştirilmesine yönelik program.

iii) Gemi inşaat sanayiinin yeniden yapısal yönden düzenlenmesinden olumsuz yönde etkilenen İngiltere'nin bazı bölgelerinde yapılan yatırımlar.

iv) Hidro elektrik ve alternatif enerji kaynaklarına için yeni teknolojilerin etkin olarak kullanılması yoluyla, enerji üretimini artırmak ve güven altına almak amacıyla İtalya'nın Mezzogiorna bölgesindeki yatırımlar.

v) İrlanda ve Kuzey İrlanda'nın sınır bölgesindeki ekonomik ve sosyal durumun düzeltilmesi programı.

Kota dışı bölümün finansmanına katkıda bulunduğu bu spesifik programların faaliyet türleri altı ana grupta toplanabilir.

i) Çevrenin geliştirilmesi: İslah edilmesi gereken endüstri ve şehirlerin yeniden gelişmesine engel olan konut modernizasyonu ve inşasına yönelik çalışmalar.

ii) Endüstriyel yeniliklerin tanıtımı: Bilgi ediniminin eksik ve yetersiz olması nedeniyle, teknoloji ve ilgili bilgilerin toplanması ve dağıtımını sağlamak ve bu yolla küçük ve orta boy işletmelerde etkinliği ve verimliliği artırmak amacı ile yapılan çalışmalar.

iii) Enerji üretiminde güvence sağlamaya yönelik yatırımlar.

iv) Küçük ve orta boy işletmelerin kurulmasını sağlamaya ve onların güçlendirilmesine yönelik çalışmalar.

v) Branş yatırımlarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar.

vi) Kırsal alanlarda turizmin geliştirilmesi için gerekli koordinasyonun sağlanması, otel ve pansiyonların yapılmasına yönelik çalışmalar.

Bu spesifik tedbirler, Topluluğun inisiyatifi ve mali katılımıyla (% 30 ilâ % 79) gerçekleştirilmektedir. Ancak gerekli icraat üye devletler tarafından yapılmaktadır.

Avrupa Bölgesel Kalkınma fonu kaynaklarının gelişimi ve bütçe içindeki yeri Tablo: II.16'da, fon kaynaklarının ülkelere ve yatırım tiplerine göre dağılımı Tablo: II.17'de, ülkelere ve yatırım tiplerine göre dağılım Tablo: II.18'de gösterilmiştir.

4. Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (European Coal and Steel Community) Mali Yardımları

1951 yılında 6 Avrupa ülkesi (F. Almanya, Fransa, İtalya, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg) tarafından kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT), siyasi, hukuki ve ekonomik hedefleri olan bir kuruluştur.

Topluluğun ekonomik hedefleri arasında, ekonominin güçlendirilmesi, tam istihdamın sağlanması, serbest rekabet yoluyla üye ülkelerde ticaretin geliştirilmesi ve hayat standardının yükseltilmesi gibi konular yer almaktadır. AKÇT, kömür ve çelik işletmelerinden rekabet düzenine uyumu gerekli olanlara, bünyelerinde yapacakları değişiklikleri mali açıdan desteklemek ve yeni yatırımların finansmanına katkıları sağlayarak bu hedefin gerçekleştirilmesine çalışmaktadır.

TABLO : II 16
BÖLGESEL KALKINMA FONU KAYNAKLARININ GELİŞİMİ

Yıllar	Miktar	Topluluk Bütçesi içindeki oranı
1975	300 milyon ECU	4,8
1976	500 "	5,6
1977	500 "	4,9
1978	581 "	4,6
1979	945 "	6,1
1980	1.165 "	6,7
1981	1.540 "	7,3
TOPLAM	5.531 "	-

KAYNAK : European Regional Development Fund Seventh Annual Report, 1981
s.72.

TABLO : II.17

BÖLGESEL KALKINMA FONU KAYNAKLARININ ÜLKELER VE YATIRIM TİPLERİNE GÖRE DAĞILIMI
(1975-1981)

(Milyon ECU)

	1975-1981	1981				Toplam
		Endüstri ve Hizmetler	Altyapı	Dağlık Bölgeler Altyapı	Çalışma	
BELÇİKA	53,76	0,93	0,91	0,83	-	2,67
DANİMARKA	66.66	-	17,45	-	1,90	19,35
ALMANYA	336,74	33,67	22,86	-	-	56,53
YUNANİSTAN	250.23	8,20	241,91	-	0,12	250,23
FRANSA	784.13	47,48	109,72	-	-	157,20
İRLANDA	336.47	17.97	87.63	0,12	-	105,72
İTALYA	2.119.57	26,72	674.09	-	-	700,81
LÜKSEMBURGU	5.00	-	1,59	-	-	1,59
HOLLANDA	82.93	-	12,43	-	-	12,43
İNGİLTERE	1.258,12	63,23	290,50	8,09	0,05	361,87

KAYNAK : European Regional Development Fund, Seventh Annual Report, 1981, s.100-104.

TABLO : II. 18
BÖLGESEL KALKINMA FONU KAYNAKLARININ ÜLKELERE VE YATIRIM BÜYÜKLÜLERİNE
GÖRE DAĞILIMI (1981)

(Milyon ECU)

	KOTA BÖLÜMÜ						Çalışma	Toplam	KOTA DİŞİ	TOPLAM
	YATIRIM PROJELERİ									
	1	2	3	4	5	Toplam				
Belçika	-	0,93	-	0,91	0,83	2,67	-	2,67	0,18	2,85
Danimarka	-	-	10,45	7,00	-	17,45	1,90	19,35	-	19,35
Almanya	11,31	22,37	2,72	20,14	-	56,54	-	56,54	-	56,54
Yunanistan	--	8,20	95,76	146,15	-	250,11	0,11	250,23	-	250,23
Fransa	23,19	24,26	79,56	30,17	-	157,18	-	157,18	15,56	172,74
İrlanda	6,88	11,09	84,76	2,87	0,12	105,72	-	105,72	3,22	108,94
İtalya	2,13	24,59	498,29	175,80	-	700,81	-	700,81	21,16	721,97
Lüksemburg	-	-	-	1,59	-	1,59	-	1,59	-	1,59
Hollanda	-	-	10,46	1,97	-	12,43	-	12,43	-	12,43
İngiltere	47,14	16,09	98,31	192,20	8,09	361,87	0,05	361,87	0,47	362,34
TOPLAM	90,65	107,53	880,31	578,80	9,04	1.666,33	2,06	1.668,39	40,59	1.708,98

1. Yatırım tutarı 10 milyon ECU'dan daha yüksek olan sanayi ve hizmetlerle ilgili yatırımlar.
2. Yatırım tutarı 10 milyon ECU'dan daha az olan sanayi ve hizmetlerle ilgili yatırımlar.
3. Yatırım tutarı 10 Milyon ECU'dan daha yüksek olan altyapı yatırımları.
4. Yatırım tutarı 10 milyon ECU'dan daha az olan altyapı yatırımları.
5. Ormanlık ve dağlık bölgelerdeki alt yapı yatırımları.

KAYNAK : European Regional Development Fund, Seventh Annual Report, 1981. s.92.

AKÇT mali yardımları kredi veya teminat ile bağışlar şeklinde dir. AKÇT kredileri üç kategoriye ayrılırlar.

- Sanayi kredileri,
- İşçi konut kredileri,
- Dönüşüm kredileri.

AKÇT bağışları ise;

- İşçilere verilen sosyal yardımlar,
- Araştırma kredileri,
- Sanayi kredileri ve dönüşüm kredileri faiz tadeleri,

- Kömürün koklaştırılması ve demir-çelik sanayiinin kok ihtiyacını karşılamaya yönelik teknik ve ekonomik araştırma kredileri, olmak üzere dört bölüme ayrılmaktadır.

AKÇT yukarıda belirtilen bu kredi ve yardımlar için gerekli olan fonları kendi kaynaklarından ve piyasadan yapılan borçlanmalar yoluyla sağlamaktadır. AKÇT'yi kuran Paris Anlaşmasınının 49-51 nci maddeleri bu kaynakları şöyle belirlemektedir;

- Ocak ve işletme resmi: Kömür çıkaran ve demir işleyen işletmelerden ton başına en çok % 1 miktarında alınmaktadır.

- Tesis gelirleri: Topluluğun üye ülkelerin kömür ocakları ve çelik işletmelerine açtığı kredilerden aldığı faizler, bankalardaki mevduat ve mevcut menkul kıymetlerden aldığı gelirlerdir.

- Yapılan borçlanmalar : Topluluk üyelerinin taleplerini karşılamak üzere uluslararası sermaye piyasalarından borçlanmalar yapılmaktadır. Topluluk genellikle 5-25 yıl vadeli ve % 3,5 ilâ % 5,5 faizle borçlanmaktadır.

- Vadesi gelen kredi taksitleri.

AKÇT'nin verdiği kredi ve hâişların verilmiş şekli ve şartlarını daha iyi anlayabilmek için konu daha ayrıntılı bir biçimde incelenecektir. AKÇT gelirlerinin sektörel dağılımı aşağıda görülmektedir.

TABLO : II. 19

AKÇT GELİRLERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI

(1977-1981)

	(Milyon ECU)					
	1977	1978	1979	1980	1981	Toplam
Kömür	20.2	21.9	23.9	27.8	33.3	127.1
Çelik	66.6	78.9	79.4	86.7	93.3	404.9
TOPLAM	86.8	100.8	103.3	114.5	126.6	532.0

KAYNAK : ECSC Financial Report, 1981, s. 73.

A) Sınai Krediler ve Faiz İndirimleri

AKÇT Anlaşmasının 54 ncü maddesine göre Sınai Kredilerden kömür ve çelik endüstrilerinde, Topluluk politikasına uygun yatırımlar,

- Üretimin artırılmasına, maliyetlerin azaltılmasına veya kömür ve çelik ürünlerinin pazarlanmasını kolaylaştıracak yatırımlar, faydalanabilmektedir.

Krediler genellikle fonların maliyet fiyatına başka hiç bir masraf eklemeyen verilir. Bu durumda faiz oranı, AKÇT'in krediyi temin ettiği sermaye piyasalarında çeşitli şekillerde ödediği miktarı gösterir. Krediler, proje maliyetinin en fazla % 50'sini karşılar.

Bazı yatırımlarada destekli krediler verilmektedir. Bu tür krediler normal faiz haddiyle verilmekte, Komisyon vade tarihlerinde AKÇT faaliyet bütçesinden faiz iadesinde bulunmaktadır. Faiz iadesi kredinin beş yılı için olup, yıllık % 3 üzerinden yapılmaktadır.

Sınai kredilerden faydalanmak isteyenler, doğrudan Komisyona başvurmaktadır. AKÇT'nin vermiş olduğu Sınai kredilerin ülkelere göre dağılımı Tablo: II.20'de gösterilmiştir.

TABLO : 11.20

AKÇT SINAI KREDİLERİNİN ÜLÇELERE GÖRE DAÇILIMI
(54 ncü Madde Kapsamında)

(Milyon ECU)

ÜLKELEK	31.12.1980 tarihine kadar Toplam Yardımlar	1981 Yılındaki Yardımlar	TOPLAM YARDIMLAR (31.12.1982'ye kadar)
Danimarka	55.48	-	55.48
Almanya	1.767.89	78.88	1.846.77
Belçika	216.79	-	216.79
Fransa	1.217.49	100.89	1.318.38
İtalya	1.154.49	96.22	1.250.71
Lüksemburg	156.57	-	156.57
Hollanda	160.88	-	160.88
İngiltere	2.050.28	-	2.050.28
İrlanda	18.43	10.96	29.39
Yunanistan	-	-	-
Topluluk Dışı	6.96	-	6.96
TOPLAM	6.805.26	286.95	7.092.21

KAYNAK : ECSC Financial Report, 1981, s. 14.

B) İşçi Konut Kredileri

Bu krediler, AKÇT endüstrilerinde çalışan personel için konut yapılması, satın alınması veya mevcutların modernizasyonu amacına yönelik faaliyetlere verilmektedir. Konutlar kira veya mülkiyet için olabilir. Topluluk 30 Kasım 1979 tarihinde kabul ettiği yönlendirici programla, Topluluk işçilerinin yaşam düzeyini yükselten ve sektörel hedeflerin gerçekleştirilmesine hizmet eden faaliyetlere öncelik vermeye başlamıştır.

Krediler mali kuruluşlar veya aracı olarak faaliyette bulunan ve konut işleriyle uğraşan makamlar aracılığıyla verilmektedir. Kredilerin faiz oranı % 1'dir.

Konut kredileri daima ulusal para cinsinden verilmektedir. Krediler için başvurular genel olarak ilgili şahıslar tarafından işverene yapılmaktadır. Başvurular daha sonra işçi ve işveren temsilcilerinin eşit sayıda temsil edildiği bölgesel komiteler tarafından değerlendirilir. Kredi ile ilgili son karar komisyon tarafından verilmektedir. AKÇT'nin vermiş olduğu işçi konut yardımlarının ülkelere göre dağılımı Tablo: II.21'de gösterilmiştir.

TABLO : II. 21

İŞÇİ KONUT KREDİLERİ (54/2 Madde Kapsamında)

(Milyon ECU)

ÜLKELER	31.12.1980	1981 Yılındaki	TOPLAM YARDIMLAR
	tarihine kadar Toplam Yardımlar	Yardımlar	(31.12.1982'ye kadar)
Danimarka	1.44	-	1.44
Almanya	144.83	5.88	150.71
Belçika	37.99	0.48	38.47
Fransa	37.67	2.33	40.00
İtalya	27.22	5.25	32.47
Lüksemburg	6.61	0.11	6.72
Hollanda	14.45	0.54	14.99
İngiltere	12.34	0.11	12.45
İrlanda	0.64	-	0.64
Yunanistan	-	-	-
TOPLAM	283.19	14.70	297.89

KAYNAK : ECSC Financial Report, 1981, s. 40

C) Endüstriyel Değişim Kredileri

Yeni ve ekonomik yönden sağlam işletmelerin kurulmasını, işten çıkarılan işçilerin verimli alanlarda yeniden istihdam edilmelerini sağlayacak yatırımlar, AKÇT anlaşmasının 56 ncı maddesi gereğince bu kredilerden ve faiz iadelerinden faydalanabilmektedir.

Yatırımlar, hizmet, endüstri siteleri ve ileri düzeyde teknoloji kullanan fabrikalar olabilir.

Krediler, proje tutarının azami % 50'sini karşılamakta olup normal faize verilmektedir. Ancak en çok yıllık 20.000 ECU'luk bir miktar için beş yıl süreyle % 3 faiz iadesi yapılmaktadır.

Endüstriyel değişim kredileri, ferdi krediler şeklinde veya dolaylı olarak yan krediler şeklinde AKÇT'nin global kredi verdiği kuruluşlar aracılığıyla özel ve kamu kuruluşlarına verilmektedir. Doğrudan krediler için, aracı kuruluş vasıtasıyla ve ilgili merciin onayıyla Komisyona yapılmaktadır.

Küçük ve orta boy işletmeler ise, global kredi verilen mali kuruluşlara 2 milyon ECU'luk sınırı aşmayacak kadar bir kredi için başvurabilirler. Bu tür projelerin maliyeti 10 milyon ECU'dan daha az olmalıdır. Halen global kredi açılan, 18 mali kuruluş vardır.

AKÇT'nin vermiş olduğu endüstriyel değişim kredilerinin dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

ENDÜSTRİYEL DEĞİŞİM KREDİLERİ

(56 ncı Madde Kapsamında)

(Milyon ECU)

ÜLKELER	31.12.1980		
	31.12.1980 tarihine kadar Toplam Yardımlar	1981 Yılındaki Yardımlar	TOPLAM YARDIMLAR (31.12.1982'ye kadar)
Danimarka	-	-	-
Almanya	223.92	7.57	231.49
Belçika	56.35	-	56.35
Fransa	285.46	8.22	293.68
İtalya	72.40	-	72.40
Lüksemburg	8.82	-	8.82
Hollanda	28.95	-	28.95
İngiltere	250.24	70.20	320.44
İrlanda	1.59	-	1.59
Yunanistan	-	-	-
TOPLAM	927.73	85.99	1.013.72

KAYNAK : ECSC Financial Report, 1981, s. 32.

D) Teknik ve Ekonomik Araştırma Yardımları

AKÇT anlaşmasının 55 nci maddesi gereğince, Kömür ve Çelik endüstrisindeki araştırma masraflarını karşılamaya yönelik doğrudan yardımlar yapılmaktadır.

Kömür ve Çelik endüstrisindeki teknik araştırmalar için yapılan masrafın genel olarak % 60'ı bağış olarak verilmektedir. Tıbbi araştırmalar için verilen bağışlar ise her zaman aynı olmamaktadır.

Kömür ve Çelik endüstrileri ile ilgili teknik araştırma bağışlarından, herhangi bir kuruluş, araştırma merkezi veya bireyler faydalanabilirler. Mali yardım ile ilgili talepler doğrudan Komisyona yapılmaktadır.

Sosyal ve tıbbi araştırma yardımları iki şekilde verilmektedir.

- Komisyon, araştırma yaptırmak istediği kurum ve kuruluşla doğrudan temasa geçer.

- Komisyon ilgi duyan her kurum ve kuruluşun katılabileceği araştırma teklifleri yayınlar.

Yayınlanan araştırma yardımlarından faydalanmak için doğrudan Komisyona başvurulması gerekmekte olup, başvurularda;

- Araştırmanın amacı ve beklenen netice,
- Finansman durumu (mevcut fonlar, istenilen mali yardım),
- Başvuruda bulunanın durumu,
- Araştırma programı ve tahmini maliyet, gibi ayrıntılı bilgiler verilmelidir.

E) İşçilerin Yeniden İşe Alistırılmaları

AKÇT kuruluş anlaşmasının 56 ncı maddesinin 2. fıkrası (b) bendi gereğince, kömür ve çelik endüstrilerinde, pazar şartlarında meydana gelen değişikliklerden etkilenen işçilere;

- İşçilere geçici olarak yapılan ödemeler.
- İşten ayrılan işçilerin yeniden işe yerleştirilmesine yönelik olarak yapılan ödemeler.
- İşini değiştirmek zorunda kalan işçilere verilen mesleki eğitim yardımları; şeklinde yardımda bulunmaktadır.

Ancak AKÇT'nin yardımda bulunması, üye ülkeninde en az AKÇT yardımı kadar bir miktarı işçilere ödemesi şartına bağlıdır.

Yardımların miktarı üye ülkenin ihtiyaçları ve problemlerine göre değişmektedir. Bu tür yardımlardan faydalanmak için, ilgili çalışma bakanlığı aracılığı ile Komisyona başvurulması gerekmektedir.

F. Kok Kömürü ve Demir-Çelik İçin Özel
Kok Kömürü Yardımları

AKÇT, Komisyon tarafından idare edilen ve demir ve çelik sanayinin kendi bünyesinde kullanılan kok kömürü için kurulmuş özel bir fona sabit oranda katkıda bulunmaktadır.

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, kredileri doğrudan kendisi, ilgili işletmeye vermez. Krediler ancak aracı bir mali kuruluş aracılığı ile ve bu aracı kuruluşun garanti vermesi halinde kullanırlır. AKÇT hiç bir zaman banka gibi hareket etmemektedir.

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunun yaptığı yardımları ve garantilerinin yatırım konularına göre dağılımı Tablo: II. 23'de, ülkelere göre dağılımı ise Tablo: II.24'de gösterilmiştir.

TABLO II.23
AKÇT YARDIMLARI ve GARANTİLERİNİN
YATIRIM KONULARINA GÖRE DAĞILIMI
(1954-1981)

(Milyon ECU)

YATIRIM KONULARI	YARDIMLAR			GARANTİLER	TOPLAM YARDIMLAR ve GARANTİLER	%
	FON BORÇLANMA LARINDAN	ÖZEL KAYNAKLARDAN	TOPLAM			
Kömür Endüstrisi	1.920.89	-	1.920.89	-	1.920.89	22.65
Demir Cevheri İstihsalı	126.32	-	126.32	-	126.32	1.49
Çelik Endüstrisi	4.673.81	3.45	4.677.26	64.81	4.742.07	55.90
Sıcak Güç Merkezleri	332.34	-	332.34	-	332.34	3.92
Endüstriyel Değişim	1.010.35	3.36	1.013.71	-	1.013.71	11.95
İşçi Konutları	78.80	219.09	297.89	-	297.89	3.51
Diğerleri	35.40	13.77	49.17	0.14	49.31	0.58
TOPLAM	8.177.91	239.67	8.417.58	64.95	8.482.53	100.00

KAYNAK : ECSC Financial Report 1981,
Bruksel, 1982, 3. 42.

TABLO : II.24

AKÇT YARDIMLARI VE GARANTİLERİNİN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI
(1954 - 1981)

(Milyon ECU)

ÜLKELER	YARDIMLAR			GARANTİLER	TOPLAM YARDIMLAR ve GARANTİLER	%
	FON BORÇLANMA LARINDAN	ÖZEL KAYNAKLARDAN	TOPLAM			
BELÇİKA	299.05	13.11	312.16	-	312.16	3.68
DANİMARKA	55.43	1.44	56.92	-	56.92	0.67
ALMANYA	2.104.43	135.37	2.239.80	55.49	2.295.29	27.06
YUNANİSTAN	-	-	-	-	-	-
FRANSA	1.612.27	40.80	1.653.07	9.32	1.662.39	19.60
İRLANDA	30.98	0.64	31.62	-	31.62	0.37
İTALYA	1.339.92	15.76	1.355.68	0.14	1.355.82	15.98
LÜKSEMBURG	167.42	5.63	173.05	-	173.05	2.04
HOLLANDA	190.68	14.47	205.15	-	205.15	2.42
İNGİLTERE	2.370.72	12.45	2.383.17	-	2.383.17	28.10
TOPLAMUK DIŞI	6.96	-	6.96	-	6.96	0.08
TOPLAM	8.177.91	239.67	8.417.58	64.95	8.482.53	100.00

KAYNAK : ECSC Financial Report, 1981, s. 42.

5. Avrupa Para Sistemi Kapsamında Faiz
Sübvansiyonu (Interest Subsidies for
Certain European Monetary Sistem)

Avrupa para sistemi, para sisteminde daha yakın işbirliği yoluyla, Avrupa'da para istikrarını sağlamak için 1979 yılında kurulmuştur.

EMS faiz sübvansiyonlarının amacı, Avrupa Para Sistemine etkin bir şekilde ve tam olarak katılan refah düzeyi daha düşük Topluluk üyesi ülkelerin (İrlanda ve İtalya) ekonomilerini güçlendirmektir.

Bu kaynaktan, İtalya ve İrlanda; 1983 yılına kadar, Avrupa Yatırım Bankası ve Yeni Topluluk Aracı (NCI) kaynaklarından verilen krediler için faiz sübvansiyonu alabilirler.

Anılan ülkelerin bu imkândan faydalanabilmeleri için, kredi aldıkları projelerin;

- İlgili sektörde uygulanan topluluk kaide-leriyle uyumlu bir yatırım olması,
 - Alt yapı projesi ve programlarının finansmanı ile ilgili krediler olması,
 - Yatırımın ilgili devletin ana yapısal sorunlarının halledilmesine, özellikle bölgesel farklılıkların azaltılması ve işsizlik problemini iyileştirmeye yönelik olması,
 - Yatırımın rekabeti düzenleyen anlaşma hükümlerine uygun olması,
- gerekmektedir.

EMS faiz sübvansiyonları yıllık % 3 olup, sübvansiye edilecek yıllık kredi miktarı 1 Milyar ECU'dur. 1979-1983 yılları arasında toplam 5 milyar ECU sübvansiyon edilecektir.

Faiz sübvansiyonlarından faydalanabilmek için başvurular ilgili üye devlete (İtalya ve İrlanda) yapılır. İlgili üye devletin olumlu görüş bildirmesi halinde, Komisyon projenin uygunluğuna karar vermekte, Avrupa Yatırım Bankası ise sübvansiye edilen krediyi idare etmektedir. EMS faiz sübvansiyonları ile ilgili olarak yapılan yardımlar Tablo: II.25'de gösterilmiştir.

TABLO : II. 25

EMS KREDİLERİ VE YARDIMLARI

KREDİLER					
No.	MİKTAR		MİKTAR		%
	(MİLYON ECU)	%	(MİLYON ECU)	%	
İTALYA	20	711,1	68,3	137,1	65,3
İRLANDA	14	330,4	31,7	72,2	34,7
TOPLAM	34	1.041,5	100,0	209,8	100,0
NCI	6	157,6	15,1	29,7	14,2
AYB	28	883,9	84,9	180,1	85,8
TOPLAM	34	1.041,5	100,0	209,8	100,0

KAYNAK : Sixteenth General Report, 1982, s. 59.

6. Yeni Topluluk Aracı (New Community
Instrument - NCI)

Topluluk üyesi devletlerin ekonomik politikalarının birbirine daha fazla yaklaşmasına veya bütünleşmesine katkıda bulunacak ve enerji, endüstri ile alt yapı yatırımlarında öncelikle Topluluk ortak hedeflerine hizmet edecek yatırım projelerini finanse etmek amacıyla 1978 yılında 78/87 EEC sayılı Konsey Kararıyla kurulmuştur.

Yeni Topluluk Aracı yatırımları yeniden canlandırmak, bölgesel kalkınma, enerji kaynaklarının geliştirilmesi, muhafazası, endüstriyel kuruluşların bir sektörden başka bir sektöre geçişi, daha ileri teknolojilerin kullanılması, kaynakların yeniden düzenlenmesi gibi çok geniş bir faaliyet alanına sahiptir.

Yeni Topluluk Aracının kurulması ile Topluluk daha uygun şartlarda kaynak elde edebilmektedir. NCI'nın kuruluşuna imkân veren konsey kararı, borçlanılabilecek miktarı 1 milyar ECU ile sınırlandırmıştır. Borçlanma Topluluk adına Komisyon tarafından AET sermaye piyasalarından yapılmakta ve Topluluk bütçesi tarafından garanti edilmektedir.

NCI yardımlarından faydalanabilecek yatırımlar iki ana grupta toplanabilir.

i) Bölgesel dengesizlikleri azaltan veya istihdam durumunu iyileştiren alt yapı projeleri,

ii) Enerji kaynaklarının geliştirilmesi, taşınması, depolanması yoluyla enerji kaynaklarının muhafazasını temin eden, alternatif enerji kaynaklarını geliştirmek suretiyle toplam enerji arzını yükselten ve çeşitlendiren ve böylece enerji üretimini teminata alan projeler.

İstisnai olarak bölgesel bir kalkınma projesinin parçası olmak şartıyla, gelecekteki ihtiyaçlar ve konut sorununu çözmek için 100 milyon ECU ayrılmıştır.

NCI kaynaklarından faydalanmak amacıyla teklif edilen projelerin Topluluk hedefleriyle uyumlu olup olmadıklarına Komisyon karar verir. Komisyon bu kararı verirken ;

- Yatırımın ilgili sektördeki Topluluk kurallarıyla uyumlu olup olmadığına,

- Yatırımın Topluluğun ana yapısal sorunlarını halletmeye, özellikle dengesizlikleri azaltmaya, işsizlik problemini iyileştirmeye yönelik olup olmadığına, dikkat etmektedir.

Komisyon tarafından sermaye piyasalarından temin edilen fonlar, Topluluk adına kullanmak üzere Avrupa Yatırım Bankasına devredilir. Banka kendisine yapılan kredi taleplerini inceler ve kredi verip vermemeye karar verir. Kredi sözleşmeleri Topluluk adına Avrupa Yatırım Bankası ve Komisyon tarafından imzalanır. Kredi şartları ve faiz oranları borçlanmanın yapıldığı piyasa şartlarına göre değişir.

TABLO: II.26

YENİ TOPLULUK ARACI KREDİLERİ

(Milyon ECU)

	1 9 8 2			Toplam	TOPLAM (1979-82)
	1	2	3		
Danimarka	96.0	-	-	96.0	114.1
Yunanistan	44.9	-	80.0	124.9	124.9
Fransa	37.6	-	-	37.6	77.9
İrlanda	-	83.1	-	83.1	228.9
İtalya	223.6	147.4	78.4	449.4	1.120.5
İngiltere	-	-	-	-	139.2
TOPLAM	402.1	230.5	158.4	791.0	1.805.5

1. Doğrudan yapılan para yardımları.
2. EMS Kredileri ile ilgili para yardımları.
3. Deprem kredileri ile ilgili para yardımı.

KAYNAK: Sixteenth General Report, 1982, s. 58.

7. Enerji Sektörü için Özel Tedbirler

Topluluk ülkeleri 1970'li yıllarda başlayan enerji krizini en az zararla atlattıkları amacıyla; enerji tasarrufu ve enerji sağlama kaynaklarını değiştirmek için koordineli bir dizi kararlar almışlardır. 1980 yılında tespit edilen bu kararları;

- Toplam enerji tüketimi içindeki petrol hissesini 1990'da % 52'den % 40'a indirmek,
 - Elektrik üretimindeki kömür ve nükleer enerji payını % 60'dan % 75'e çıkarmak,
 - Ekonomik büyüme hızını enerji tüketiminde aynı ölçüde artışa yol açmadan artırmak,
 - Yenilenebilir enerji kaynaklarının toplam Topluluk içindeki payını yükseltmek,
- şeklinde özetlemek mümkündür.

Topluluk, enerji sektörüne geniş alanlı mali araçları kaynaklarının büyük bir kısmını, enerji sektöründeki yatırımlara ayırmaktadır. 1980 yılında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu başış ve kredileri (320 milyon ECU), Avrupa Yatırım Bankası kredilerinin % 40, Yeni Topluluk aracı kredilerinin % 55'i, Bölgesel fon tarafından sağlanan yardımların % 9 ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu kredileri ile enerji sektörü yatırımlarının finansmanına büyük ölçüde destek sağlamıştır.

Bu geniş alanlı mali araçların yanısıra Topluluk enerji sektörüne özel krediler ve yardımlar da sağlamaktadır. Bu yardım ve kredileri Nükleer enerji kullanımını yaymak ve bu suretle Topluluğun enerji alanında dışa bağımlılığını azaltmak için EURATOM kredileri ve teknolojik kalkınma, deneme ve uygulama projeleri için Topluluk yardımları şeklinde tanımlayabiliriz.

Geniş kapsamlı mali araçlar ayrı ayrı incelendiğinden burada ayrıca üzerinde durulmamıştır. Ancak enerji sektörüne sağlanan özel yardımların daha iyi anlaşılması amacıyla konu biraz daha ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

a) EURATOM Kredileri

EURATOM kredilerinin amacı, Topluluğun yabancı enerji kaynaklarına olan aşırı bağımlılığını azaltmak için nükleer enerji kullanımını teşvik etmektir. EURATOM kredilerinden faydalanacak yatırım projelerinin;

- Nükleer santrallerde endüstriyel elektrik üretimi,

- Endüstriyel yakıt artıklarının yeniden kullanılabilir hale dönüştürecek tesislerle ilgili olması, gereklidir.

Optimum ölçekli tesislerle, kaynakların en verimli şartlarda kullanılması tercih edilmektedir. Krediler normal olarak projenin genel maliyetinin % 20'sinden fazlasını karşılamamaktadır. Diğer özellikleri ve faiz oranları

sermaye piyasasındaki cari şartlara göre değişmektedir. EURATOM kredileri ile ilgili karar, Komisyon tarafından ve her kredi talebi için ayrı ayrı verilmektedir.

B) Teknolojik Kalkınma, Deneme ve Uygulama
İçin Topluluk Yardımları

a) Hidrokarbonlar Sektöründe Teknolojik
Gelişme Yardımları

Topluluk, hidrokarbon üretimini geliştirecek petrol ve gaz araması, çıkarılması, depolanması ve taşınmasıyla ilgili teknolojik gelişmeyi teşvik etmek amacındadır. Petrol ve tabii gaz üretimini sağlayacak olan birinci derecedeki topluluk projeleri mali yardım alabilir. Topluluk yardımları iki şekilde yapılmaktadır.

- Belirli şartlarla geri ödenmesi gereken yardımlar. Bu tür yardımlar toplam maliyetin % 25-40'a kadar olan kısmını karşılamaktadır.

- Proje kredileri veya kredi garantileri. Yardımın türü ve hacmi hidrokarbon arzını geliştirmedeki etkisi dikkate alınarak her bir proje için ayrı ayrı tespit edilmektedir.

Hidrokarbonlar sektöründe teknolojik gelişme yardımlarından, her hakiki veya hükmi şahıs kredi alabilir. Kredilerden faydalanmak için; Komisyon tarafından proje verilmesi için her yıl yapılan ve Topluluk Resmi Gazetesinde yayınlanan davetlere teklif vermek gerekmektedir.

b) Uranyum Arama Projeleri için

Verilen Yardımlar

EURATOM Anlaşmasının 70 nci maddesi kapsamında yapılan çalışmalarla, Topluluk topraklarının uranyum potansiyelini değerlendirmek ve bu yolla tüketiciler için yeterli uranyum arzını sağlamak amacı güdülmektedir. Uranyum aramaları için gerekli destek, yalnız Topluluk topraklarında yapılan projeleri için sağlanmaktadır.

Uranyum arama projeleri için Topluluk tarafından verilen yardım bağış şeklinde olup, hiç bir zaman proje maliyetinin tamamını karşılamaz. Topluluk desteği ilk aşamadaki projeler için daha yüksek bir oran olmak kaydıyla % 30 ilâ % 70 arasında değişmektedir. Bu konudaki uygulama 1976 yılında kabul edilen bir yönetmelikle yapılmaktadır.

Bu konudaki Topluluk yardımlarından faydalanmak üzere hazırlanan projelerde; teklif edilen işin ayrıntılı tanımı, maliyeti ve boyutu, projenin uygulanmasından sorumlu hakiki ve hükmi şahıslar ile üye devletler tarafından yapılan veya yapılması beklenen yardımlar gibi ayrıntılı bilgi verilmelidir.

c) Enerji Tasarrufu için Deneme

Mahiyetindeki Projeler

Amaç, enerjinin verimli bir şekilde kullanılmasında önemli bir gelişmeyi gerektiren deneme projelerini teşvik etmektir.

Deneme Mahiyetindeki Projeler önemli miktarlarda enerji tasarrufu sağlayacak yeni ekipmanlar ve ürünleri daha iyi kullanabilecek tesislerin oluşturulması ile ilgili olmalıdır. Bu tür projeler, yeni bir teknik, yeni bir ürün veya bilinen teknik ve ürünlerin değişik bir şekilde kullanılmasını sağlamalıdır. Projeler şu şartları taşımalıdır.

- Öncelikle fizibilite etüdü araştırma ve geliştirme çalışmaları yapılmış olmalıdır.

- Gerçek bir ticari geleceğe sahip olmalı ve Topluluktaki benzer tesisleri teşvik edebilmelidir.

- Büyük riskleri ve yatırımları olması nedeniyle denenmesi için finansman kolaylıkları bulunmamalıdır.

Deneme mahiyetindeki bu tür projelere Topluluk desteği, belirli şartlar altında geri ödenmesi gereken krediler şeklindedir. Toplam proje maliyetinin en az % 25'i en çok % 49'u kredi olarak verilebilmektedir. Bu kredilerden Topluluk topraklarında yerleşik herhangi bir hakiki veya hükmi şahıs ile bir kuruluş veya bir grup faydalanabilir.

d) Alternatif Enerji Kaynaklarından
Yararlanma

Topluluk içindeki alternatif enerji kaynaklarından yararlanmayı amaç edinen projeleri teşvik etmek amacıyla Topluluk, bu tip projelere destek sağlamaktadır. Konu ile ilgili projeler aşağıda belirtilen alanlarda olabilir.

- Jeotermal alanlardan yararlanma,
- Katı yakıtların sıvılaştırılması ve gazlaştırılması,
- Güneş enerjisinden yararlanma
- Dalga, med-cezir ve rüzgâr enerjisinden yararlanma.

Bu listeye tüm alternatif enerji kaynakları dahil değildir. Ayrıca Topluluk halen ilk üç sıradaki projelere destek sağlamaktadır. Projeler aynı tipte yeni tesislerin yapılmasını teşvik edebilecek yeni teknikler ve teknolojiler kullanan tesisler olmalıdır. Yapılan mali destek, belirli şartlarla geri ödenmesi gereken krediler şeklinde olup, proje maliyetinin % 40'ını aşmamaktadır.

Bu tür yardımlardan, üye ülke topraklarında yerleşik, hakiki ve hükmi şahıslar ve herhangi bir kurum veya bir grup yararlanabilir. Ancak Komisyon tarafından Topluluk Resmi Gazetesinde teklif verme ile ilgili ilanlarda belirtilen süre ve diğer şartlara uyulması gerekmektedir.

8. Avrupa Kalkınma Fonu

1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Roma Anlaşması imzalanırken kurulan Avrupa Kalkınma Fonu, başlangıçta, üye ülkelerin deniz aşırı ülkelerini ve bölgelerini kapsamaktaydı. Ancak Topluluğun genişlemesi ve üye ülkelere bağlı deniz aşırı ülke ve bölgelerin bir çoğunun bağımsızlığını kazanması sonucu fonun işleyişi ve yapısı önemli değişikliklere uğramıştır.

Avrupa Kalkınma Fonu, bugün Avrupa Ekonomik Topluluğu ile kalkınmakta olan Afrika, Karayip ve Pasifik ülkeleri arasında teknik ve mali işbirliğini sağlayan bir ögedir.

Fon faaliyetlerini özellikle, kalkınma programları aracılığıyla özel yatırımlara, özel teşebbüsün dinamik bir yapıya kavuşturulmasına, teknik eğitim programlarına ve alt yapı yatırımlarına yöneltmiştir.

Topluluk, 1958-1975 yılları arasında 20 Afrika ülkesi ve Madagaskar'a I nci, II nci ve III ncü fonlarla toplam 2.211.500.000 ECU tutarında yardımda bulunmuştur.

Topluluk I. Lome Anlaşması ile 1975-1980 döneminde kalkınmakta olan Afrika, Karayip ve Pasifik ülkelere IV ncü fon ile toplam 3 milyar ECU tutarında yardım sağlamıştır. 2 ci Lome Anlaşması ile 1980-1985 döneminde Topluluk 4.542 milyon ECU'luk yardımda bulunacaktır. IV ncü ve V nci fonlarla sağlanan yardımlara üye ülkelerin katkıları ve katkı payları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO : II. 27

AVRUPA KALKINMA FONUNA ÜYE ÜLKELERİN KATKILARI

Ülkeler	4 Fon		5 Fon	
	Milyon ECU	%	Milyon ECU	%
Belçika	196.875	6,25	273.524	5,90
Almanya	817.425	25,95	1.311.988	28,30
Fransa	817.425	25,95	1.186.816	25,60
İtalya	378.000	12,00	533.140	11,50
Lüksemburg	6.300	0,20	9.272	0,20
Hollanda	250.425	7,95	343.064	7,40
İngiltere	589.050	18,70	834.480	18,00
Danimarka	75.600	2,40	115.900	2,50
İrlanda	18.900	0,60	27.816	0,60
TOPLAM	3.150.000 (1)	100	4.636.000(2)	100

(1) 159 Milyon ECU'luk kısmı Deniz aşırı ülke ve bölgeler için.

(2) 94 Milyon ECU'luk kısmı Deniz aşırı ülke ve bölgeler için.

KAYNAK : How to Participate in Contracts Financed by the European Development Fund, s. 37.

Gelişmekte olan Afrika, Karayipler ve Pasifik ülkeleri ile Fon çerçevesinde oluşturulan bu mali ve teknik işbirliğinin yanısıra, Avrupa Yatırım Bankası kredilerini de hesaba katmak gerekmektedir. Ayrıca Fon Fransa, İngiltere ve Hollanda'nın deniz aşırı ülkelerdeki sömürgelerindeki kalkınma hareketlerini desteklemekte ve bu ülkelere de yardım sağlamaktadır.

Avrupa Kalkınma Fonunun yönetimi Topluluk Komisyonuna aittir. Ancak binlerce km. uzaklıktaki işlemleri Brüksel'den ve tek merkezden yürütmenin zorlukları nedeniyle Fonun yönetimi merkezi olmaktan çıkmıştır.

i) Komisyon yönünden yönetim merkezi olmaktan çıkmıştır. Bir çok ülkede delegasyonları vardır. Komisyonun bu delegasyonları kontratları yapmak, vermek, yönetmek ve özellikle onaylanmış ödeme emirleri ile ilgili işlemleri yapmakla uğraşırlar.

ii) Afrika, Karayipler ve Pasifik ülkeleri yönünden de merkezi olmaktan çıkmıştır ve bu ülkeler de projelerin fiili yönetimi ile sorumludurlar. Şöyleki;

- Her ülke, Fon tarafından finanse edilen tüm projelerle ilgili işlemlerde kendisini temsil eden bir memur tayin eder. Bu memur kontrat yapma ve ödeme yapma gibi işlerden sorumludur.

- Yardım alan ülkelerin ödemeleri kendi para birimleri ile yapmaları halinde ödeme mercileri genellikle kendi Merkez Bankalarıdır.

Avrupa kalkınma fonu tarafından finanse edilen projeler genellikle uluslararası ihaleye çıkarılmaktadır. Bundan amaç;

- Mümkün olduğu kadar çok firmanın ihaleye katılmasını sağlamak,

- Bu yolla makul olan en düşük fiyatla işin tamamlanmasını sağlamak,

- Tonluluk üyesi ülkelerin teknik know how'larının iyi bir şekilde kullanımını sağlamak.

Avrupa kalkınma fonu yardımları ile gerçekleştirilen bazı yatırımlar aşağıda gösterilmiştir.(9)

- 20.000 km. yol
- 1.500 km. demiryolu
- 40 liman
- 10 havaalanı
- 800 Hastane, (30.000 Yatak kapasiteli)
- 5.000 ilkokul
- 150 ortaokul
- 350 teknik okul
- 30 yüksek eğitim entitüsü
- 7.000 kuyu
- 180 baraj
- 2.000 km. sulama kanalı
- 300.000 hektar çeşitli tipte islah projesi.
- 400.000 hektar tarımsal sulama projesi
- 40 fabrika

(9) Commission of the European Communities, How to Participate in Contracts Financed by the European Development Fund, Brüssels, 1981, s. 9.

9. Avrupa Yatırım Bankası

Avrupa Yatırım Bankası, kapital piyasalarına ve kendi özkaynaklarına başvurarak, Topluluğun dengeli gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur. Banka bu amaçla, Roma Anlaşmasınının 130 ncu maddesinde belirtildiği üzere, kâr qayesi qütmeden, uzun vadeli krediler vererek, ilgili müesseseler, kamu otoriteleri ve mali kuruluşlar tarafından verilen kredileri garanti etmek suretiyle;

- Az gelişmiş bölgelerin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunan yatırım projelerini,
 - Bir çok üye devleti veya bir bütün olarak tüm Topluluk çıkarlarını kapsayan projeleri,
 - Kurulu işletmelerin modernizasyonu, çalışma konularının değiştirilmesi veya yapısal sorunlara bir karşılık olarak yeni faaliyetler ve işyerleri açılmasına yönelik projeleri,
- finanse eder.

Avrupa Yatırım Bankası, ekonominin tüm sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Banka, enerji ve haberleşme gibi dallarda yatırımları ve kamusal alt yapı projelerini finanse eder. Endüstri, tarım ve hizmet sektöründe faaliyetlerde bulunur.

Banka ekonominin çeşitli sektörlerinde faaliyetlerde bulunurken, krediler genelde ekonomik verimliliği artırmaya dolaylı veya dolaysız şekilde katkıda bulunan projelere verilmektedir. Bu da bize, bankanın kredilerinden yararlanan projelerin, ekonomik açıdan ve istihdam üzerindeki etkileri yönünden dikkatlice incelendiğini gösterir.

Avrupa Yatırım Bankası, genellikle üye ülkelerin Avrupa topraklarındaki yatırımlarını finanse etmektedir. Ancak Avrupa Yatırım Bankası tüzüğü'nün 18. maddesi: Yönetim Kurulunun teklifi ve Güvenörler Konseyinin izni ile üye ülkelerin Avrupa toprakları dışındaki ülkelerinde gerçekleştirilecek yatırım projelerinin tamamı veya bir kısmı için kredi verebilir.

Ayrıca Avrupa Yatırım Bankası, Topluluk Komisyonu adına EURATOM kredilerini araştırmakta ve yönetmekte olup, 1979 yılından beri de Yeni Topluluk Organı (NCI) kaynaklarından temin edilen kredileri de yönetmektedir.

Banka genel olarak proje maliyetinin en çok % 50'sini finanse eder. Ayrıca 1 milyon ECU'dan daha az borç vermemevi tercih eder. Ancak küçük işletmeler tarafından yapılacak yatırımları teşvik etmek amacıyla global krediler yoluyla da daha düşük ölçekli projeleri finanse eder.

Krediler projenin maliyetine ve finanse edilecek yatırımın normal amortisman süresine uygun olarak tespit edilen vadelerle verilir. Ayrıca Bankanın fonlarını temin ettiği sermaye piyasası şartları da, kredinin vadesini etkilemektedir. Ancak genel olarak Banka 7 ile 12 yıl vadeli krediler verir. Alt yapı projeleri için bu süre, piyasa şartlarında uygunsa 20 yıla kadar uzatılabilmektedir.

Krediler genel olarak hem ana para, hem de faiz olarak alındığı para cinsinden ve altışar aylık taksitlerle geri ödenir. Banka kâr qayesi gütmendiğinden kredi faiz oranları, sermaye piyasalarındaki faiz oranlarına yakındır.

10. Geçici Mali Tedbirler

A) İngiltere için İlâve Tedbirler

İlâve tedbirler İngiltere'nin Topluluk Bütçesinin finansmanına katkısı ile ilgili olarak yapılan 30 Mayıs 1980 tarihli anlaşmanın bir parçasını oluşturmaktadır. Anlaşma İngiltere'ye 1980-1981 döneminde İngiltere'de gerçekleştirilecek bazı yatırımların finansmanı için 2.585 milyon ECU'luk ödemeyi öngörmektedir.

Bu yardımlardan yararlanabilecek projeler, İngiltere tarafından hazırlanan özel programların kapsamında olmalıdır. Ayrıca aşağıda belirtilen özellikleri taşımalıdır.

- İngiltere'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunmak.
- Topluluk entegrasyonuna katkıda bulunmak.
- Çok yönlü ekonomik ve sosyal alt yapıların gelişmesini sağlamak.
- Bir topluluk politikası ile çatışmamak.
- Rekabetin gelişmesine engel olmamak.

Topluluk yardımları, toplam yatırım tutarının yıllık harcamasının % 70'inden fazlasını karşılamamaktadır. Yardımlardan faydalanacak programlar İngiltere tarafından hazırlanır ve Komisyona verilir. Ödemeler İngiltere'ye yapılmaktadır.

B) Güney İtalya için Özel Deprem Yardımı

İstisnai olarak verilen bu yardım, Kasım 1980'de İtalya'nın güneyinde meydana gelen depremin Campania ve Basilicata yörelerindeki ekonomik ve sosyal hayat üzerindeki etkilerini azaltmayı amaçlamaktadır.

Bu yardımdan faydalanabilecek projenin; depremin etkilediği bölgelerde üretim vasıtalarını, ekonomik ve sosyal alt yapıyı yeniden imar etmeye yönelik olması gerekmektedir.

Krediler Avrupa Yatırım Bankası ve Yeni Topluluk Aracı kaynaklarından ve azami 12 yıllık vade ile verilmektedir. Ayrıca krediler yıllık % 3 EMS faiz sübvansiyonundan yararlanmaktadır.

III- KATILMA HALİNDE KONJUN TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

İncelemenin birinci bölümünde Topluluk bütçesinin gelir ve gider kalemleri tek tek incelenmişti. Hatırlanacağı üzere Topluluk bütçesinin gelir kalemlerini katma değer vergisinin % 1'ini aşmayacak miktarı, tarımsal prelevmanlar ve gümrük vergileri oluşturmaktadır. Bütçenin ana giderlerini ise fonlar teşkil etmektedir. İncelemenin bu bölümünde Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu'na tam üye olması halinde, bütçe giderlerine katkısı ile, bütçe kaynaklarından faydalanabilme imkânları üzerinde ayrı ayrı durulacaktır.

1. Türkiye'nin Topluluk Fonlarından Faydalanma İmkânları

Bilindiği gibi Topluluğun fonlarından sadece üye ülkeler faydalanabilmektedir. Türkiye, Topluluğa tam üye olarak katıldığı takdirde, fonlardan diğer üye ülkeler gibi faydalanma imkânına sahip olacaktır. İncelemenin ikinci bölümünde de izah edildiği üzere, fonlardan faydalanabilmek için, genellikle ilgili üye ülkenin veya üye ülkenin bilgisi dahilinde ilgili kuruluşların talepte bulunması gerekmektedir. Bu nedenle fon kaynaklarından yeterli ölçüde faydalanabilmek, ancak fonların işleyişlerini iyi bilmekle mümkündür.

İncelemenin bu bölümünde EAGGF, Sosyal Fon, Bölgesel Fon ve Topluluğun diğer mali araçlarından faydalanabilme imkânları üzerinde durulacaktır. Avrupa Yatırım Bankası ise tamamen farklı özellikler taşıması ve bütçe dışında ayrı bir yapısı olması nedeniyle değerlendirmeye alınmamıştır.

A) EAGGF Garanti ve Yönverme Bölümü

Topluluk bütçesinin en büyük gider kalemini teşkil eden EAGGF Garanti bölümü, Topluluk ortak piyasa düzenine tabi tarım ürünlerinin iç piyasa düzenlemelerine yönelik çeşitli müdahaleler için gerekli harcamalarla, Topluluk fiyatları ile dünya fiyatları arasındaki farkın telafisi için yapılan yardımları finanse etmektedir. Yönverme bölümü ise, tarımsal yapının iyileştirilmesine yönelik ortak politikaların finansmanına katkıda bulunmaktadır.

Tablo: III.1'de Topluluk ortak piyasa düzenine tabi tarım ürünleri üretimleri gösterilmiştir. Tablonun tetkikinden de görüleceği gibi, hububatta en büyük üreticiler, Fransa, Almanya, İngiltere ve İtalya'dır. Türkiye, katılımı halinde Topluluğun ikinci büyük hububat üreticisi olacaktır.

Yaş meyve ve sebze üretiminde halen en büyük üretici İtalya'dır. Bu ülkeyi Fransa, Yunanistan, Almanya ve İngiltere izlemektedir. 1981 yılındaki üretim kapasitesi 19.019 bin ton olan Türkiye, katılımı halinde İtalya ile birlikte en büyük üretici ülkelerden biri olacaktır.

EAGGF garanti bölümünün en büyük giderini teşkil eden süt ve süt ürünlerinde Lüksemburg, Yunanistan, Danimarka ve İrlanda en düşük üretim kapasitesine sahiptir. Türkiye bu ülkelere biraz daha fazla bir üretimde bulunmaktadır. Ancak diğer ülkelerin ve toplam Topluluk üretiminin yanında Türkiye üretimi, fazla bir öneme sahip görünmemektedir.

795 bin ton zeytinyağı üretim kapasitesine sahip Toplulukta, en büyük üreticiler İtalya ve Yunanistan'dır. Türkiye 150 bin ton kapasitesi ile Topluluğun önde gelen üreticilerinden biri olacaktır.

9.059 bin ton şeker üreten Türkiye, Topluluk üretiminde % 8'lik bir paya sahiptir. 29.795 bin ton üretimle en büyük üretici olan Fransa'yı, Almanya, Belçika, İtalya ve İngiltere izlemektedir.

308.8 bin ton üretim kapasitesine sahip Topluluğun en büyük tütün üreticisi Yunanistan'dır. Türkiye 146 bin ton tütün üretimiyle en büyük tütün üreticisi olacaktır.

Ayrıca Türkiye, koyun eti ve pirinç üretiminde de Topluluğun önde gelen üreticilerinden biridir. Sığır ve dana eti, domuz eti, şarap ve balıkçılık ürünlerinde Türkiye diğer ülkelere oranla önemli bir üretici değildir.

Yıllık harcama miktarı 1981 yılında (10'lu Toplulukta) 11.141.2 milyon ECU'ya ulaşan EAGGF garanti bölümü harcamaları, Türkiye'nin de katılması halinde daha da büyüyecektir. Yukardaki açıklamalardan ve Tablo: III.1'in incelenmesinden de anlaşılacağı üzere Türkiye başta yağ meyve ve sebze olmak üzere, hububat, koyun eti, tütün, zeytinyağı, süt ve süt ürünleri üretimi ve pazarlaması ile ilgili olarak EAGGF garanti bölümünden önemli ölçüde yardım alabilecektir.

Türkiye'nin üretimi ve diğer üye ülkeler üretimi ile Topluluğun bu alandaki harcamalarını gözönünde tuttuğumuzda, Türkiye'nin EAGGF garanti bölümünden 750 milyon ilâ 1.000 milyon ECU tutarında bir imkândan faydalanabileceğini tahmin edebiliriz. Bu aynı zamanda Türkiye'nin katılmasının Topluluğun tarımsal harcamalarına getireceği asgari yükü ifade etmektedir.

Hatırlanacağı gibi, EAGGF yönverme bölümü, tarımsal yapının iyileştirilmesine yönelik alt yapının düzenlenmesine ilişkin projelerin finansmanına katkıda bulunmaktadır. Son yıllarda giderek artan imkânları nedeniyle, Türkiye gibi tarıma dayalı bir ekonomiye sahip bir ülkenin yapacağı yatırımların finansmanına önemli boyutlarda katkılar elde etmesi mümkündür. 1981 yılında 536,7 milyon ECU, 1982 yılında ise 803 milyon ECU'luk bir bütçeye sahip EAGGF yönverme bölümünden Türkiye'nin 50 ilâ 100 milyon ECU'luk bir imkân sağlayabileceğini tahmin edebiliriz.

TABLO I III. 1

ORTAK PIYASA DÜZENİNE TABİ TARIM ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ
(1981)

	Bel- çika	Dani- marka	Alman- ya	Yuna- nistan	Fransa	İr- landa	İtalya	Lüksem- burg	Hollan- da	İngil- tere	AET (10)	Türkiy
HUBUBAT	1.962	7.417	23.300	4.462	45.837	1.711	16.752	136	1.306	18.051	120.935	24.534
Yaş meyve-Sebze	1.354	324	4.971	5.121	10.178	324	19.102	22	3.210	4.110	48.717	19.019
Koyun eti	4	-	20	119	175	40	55	-	21	264	698	427
Domuz Eti	672	987	3.182	154	1.907	150	1.106	8	1.194	933	10.292	1
Sığır ve Dana eti	310	237	1.153	94	1.836	316	1.111	8	437	1.020	6.901	220
Kümes hayvanları ve												
yumurta K.H.	113	97	374	120	1.136	50	1.007	-	376	748	4.021	
(1980) Y.	199	76	821	120	853	26	634	-	540	822	4.091	
Balıkçılık (1979)	47	1.738	356	106	869	93	427	-	324	1.004	4.964	471
Süt ve Süt Ürünleri	6.164	5.605	26.447	1.876	35.479	5.598	12.122	300	12.447	18.231	122.269	5.745
Şeker	18.839	3.481	21.529	2.566	29.795	1.550	14.307	1	6.808	8.479	95.479	9.059
Şarap	-	-	712	541	7.071	-	8.009	6	-	-	16.341	33
Pirinç	-	-	-	87	30	-	1.007	-	-	-	1.125	301
Zeytinyağı											795	150
Diğer yağlar	363	265.7	363	195.7	1.781.6	-	86	-	32.7	325	2.692.7	612
Tütün	1.5	-	7.8	126.9	41.6	-	131.0	-	-	-	308.8	146

KAYNAK : EURASTAT, Basic Statistics of the Community, 1982

B) Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu

Topluluk bütçesinin önemli gider kalemlerinden olan Bölgesel Fon kaynaklarından faydalanabilme imkânları her ne kadar katılma anlaşması ile belirlenen oranlarla tespit edilmekte ise de, Türkiye'nin durumunu diğer üye ülkelerle mukayese yoluyla bir sonuca ulaşmak mümkündür.

1.657.600 Km² yüzölçümü olan Topluluk, Türkiye'nin katılması ile 814 bin Km² genişleyecektir. Türkiye 11'li Topluluğun en geniş topraklarına sahip ülkesi, Almanya, İtalya, İngiltere ve Fransa'dan sonra 44.438 bin kişilik nüfusuyla Topluluğun en kalabalık ülkelerinden biri olacaktır. 17.180 bin olan çalışabilir nüfusunun % 14.5'ünü teşkil eden 2.491,1 bin kişisi işsiz olan Türkiye Topluluğun en fazla işsiz olan ülkesidir. (Tablo: III.2'ye bakınız)

30 milyar ECU GSYİH olan Türkiye Toplulukta kişi başına düşen milli geliri en düşük olan ülkedir. Ayrıca tarımda istihdam edilen işgücü bakımından tüm Topluluk ülkeleri içinde birinci sırada yer alan Türkiye, bölgelerarası dengesizlikleri önemli boyutlara ulaşan bir ülkedir.

Bütün bu açıklamaların ışığında Türkiye'nin İstanbul ve Adana dışındaki bütün bölgelerinin bölgesel fon imkânlarından faydalandırılacak bölgeler olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

Topluluğun diğer ülkeleri ile Türkiye'nin bu şartlar altında mukayese edilmesi halinde, Bölgesel Fon kaynaklarının en az % 20 ile % 25'lik bölümünün Türkiye'ye verilmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

TOPLULUKTA VE TÜRKİYE'DE TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER
(1981)

	Yüzölçümü km ²	Nüfus (1000)	km ² ye düşen	Çalışanlar (1000)	İşsiz (1000)	İşsizlik Oran(%)	GSYİH Milyar ECU	ÜLKELERİN FON KAYNAKLARIN- DAN FAYDALANMA ORANLARI		
								Bölgesel Fon	Sosyal Fon	EAGGF
BELÇİKA	30.500	9.859	323	4.068	471,6	11,6	85,5	1,11	2,3	5,7
DANİMARKA	43.100	5.123	119	2.647	218,4	8,3	52,3	1,06	2,4	5,6
ALMANYA	248.600	61.566	248	26.417	1.271,6	4,8	614,2	4,65	7,4	22,3
YUNANİSTAN	132.000	9.599	73	3.451	42,1	1,2	33,0	13,00	3,1	1,0
FRANSA	544.000	53.714	99	22.661	1.772,9	7,8	512,3	13,64	14,1	22,8
İRLANDA	70.300	3.401	48	1.222	127,9	10,5	15,0	5,94	10,5	4,2
İTALYA	301.300	57.070	188	22.585	1.983,7	8,8	315,2	35,49	34,0	16,0
LÜKSEMBURG	2.600	365	140	161,3	1,559	1,0	3,5	0,03	0,1	0,1
HOLLANDA	41.200	14.150	343	5.356	385,3	7,2	126,3	1,28	1,3	12,4
İNGİLTERE	244.100	56.010	229	25.735	2.733,8	10,6	447,9	23,80	24,8	9,9
TOPLULUK (10)	1.657.600	270.857	163	114.303,3	9.008,9	7,9	167,3	100,00	100,0	100,0
TÜRKİYE	814.600	44.438	55	17.180	2.491,1 ⁽¹⁾	14,5 ⁽¹⁾	38,0 ⁽¹⁾	-	-	-

(1) 1980

KAYNAK : EUROSTAT, Basic Statistics of the European Community, 1982.

Halen Fon kaynaklarının % 35.49'u İtalya'ya, % 23.80'i İngiltere'ye, % 13.64'ü Fransa'ya ve % 13'ü Yunanistan'a verilmektedir.

Türkiye'nin katılımı bu değerlendirmelere göre Bölgesel Fon harcamalarına 1981 yılı itibariyle 450 ilâ 550 milyon ECU tutarında ek bir yük getirecektir. Diğer bir ifade ile Türkiye, Bölgesel Fon kaynaklarından 450 ilâ 550 milyon ECU tutarında bir imkân sağlayabilecektir.

c) Sosyal Fon

Toplulukta, genç işçilerin eğitimi, mevcut işçilerin yeniden eğitimi, işçilerin teknolojik gelişmeler uyumunu sağlamaya yönelik eğitim programları, bir veya daha fazla sektörde önemli darboğazlar meydana gelmesi halinde bu sektörde çalışanların başka sektörlerde istihdamına yönelik çalışma için yapılan harcamaların belirli bir kısmını finanse eden sosyal fon, özellikle işsizliğin yoğun olduğu (bunların tamamına yakın bölümünün belirli bir meslek sahibi olması) Türkiye'de önemli fonksiyonlar ifa edebilir.

Ancak Sosyal Fon ile ilgili uygulamalar üye devletlerin çalışmaları ile bağlantılı olarak yapılmaktadır. Bu kaynaktan faydalanabilmek için Türkiye, çalışmalara derhal başlamalıdır.

Halen Sosyal Fon imkânlarını değerlendirebilecek herhangi bir kuruluşa sahip olmayan Türkiye'nin bu alandaki boşluğunu dolduracak düzenlemelere bir an önce gitmesi gerekmektedir. Burada Türkiye'nin bu yapısal düzenlemeyi gerçekleştirdiği ve gerekli çalışmaları başlattığını kabul ediyoruz.

Türkiye'nin nüfusu, işsiz sayısı, sanayileşme derecesi, tarımda çalışanların toplam nüfusa oranı, GSYİH ve işsizlik oranı dikkate alınarak diğer Topluluk ülkeleri ile bir mukayese yaptığımızda fon kaynaklarından 150 ilâ 250 milyon ECU'luk bir imkân sağlanabileceğini tahmin edebiliriz. Bu miktar 11 üyeli Topluluk Sosyal Fon harcamalarının % 13 ilâ % 20'sini teşkil etmektedir.

Halen fon kaynaklarının % 34'ü İtalya, % 24.8'i İngiltere, % 14.1'ini Fransa, % 10.5'ini İrlanda ve % 7.4'nü Almanya kullanmaktadır. Bulduğumuz % 13 ilâ % 20 oranları diğer ülkelerle mukayese edildiğinde gerçekçi bir görünüm arz etmektedir.

Türkiye görüldüğü gibi tam üyelik halinde Topluluk fonlarından 1.400 milyon ECU ilâ 1.900 milyon ECU tutarında bir imkân sağlayabileceğini söyleyebiliriz.

D) Diğer Mali Organlar

Türkiye'nin AKÇT mali yardımları, EMS kapsamındaki faiz sübvansiyonları, Enerji Sektörü için Özel Tedbirler ve Yeni Topluluk Aracı imkânlarından faydalanabileceği daha öncede belirtilmişti. Her ne kadar yardımlar proje bazında verilmekte ise de, Türkiye'nin bu kaynaklardan 300 ilâ 500 milyon ECU arasında bir kredi sağlayabileceğini söyleyebiliriz.

Sonuç olarak Türkiye'nin Topluluğu tam üye olması halinde, çeşitli Topluluk mali organlarından 1.700 milyon ECU ilâ 2.400 milyon ECU arasında değişen bir imkân sağlayabileceğini söyleyebiliriz.

2. Türkiye'nin Topluluk Bütçesine Katkısı

A) Tarımsal Prelevmanlar

Bilindiği üzere tarımsal prelevmanlar, her ürün için tespit edilen destekleme fiyatları ile normal dünya fiyatları arasındaki farka eşit olarak alınan gümrük vergisi niteliğindeki bir vergi çeşididir. 1 Ocak 1971 tarihinden itibaren bütçenin özkaynağı haline gelen tarımsal prelevmanlar halen bütçe gelirlerinin % 11.9'luk kısmını teşkil etmektedir.

Yüksek bir fiyat politikası izleyen Topluluktaki tarımsal ürün fiyatları genellikle dünya fiyatlarının üzerinde seyretmektedir. Bu ise ithal edilen ürünlerin Topluluk ürünlerinden oldukça ucuza mal olmasına neden olmaktadır. Ucuz ithalatın tabii sonuçlarından birisi de, Topluluk üreticilerinin zarar etmesi veya az kâr etmesidir. Topluluk bu nedenlerle iç fiyatlarla dış fiyatlar arasındaki fark kadar miktarı ithalatta prelevman olarak almaktadır.

Türkiye Topluluğa tam üye olduğu takdirde, ortak piyasa düzenine tabi tarım ürünleri fiyatlarını, Topluluk tarım ürünleri fiyatlarına uydurmak zorundadır. Bu ise iç piyasada tarım ürünleri fiyatlarının yükselmesine neden olacaktır. Ayrıca Türkiye halen gümrüksüz veya düşük gümrük oranları uygulayarak ithal ettiği ürünlerden tespit edilen ortak fiyatlar ile dünya fiyatları arasındaki fark

kadar prelevman adı altında bir vergi alacaktır. Türkiye'nin 1981 yılı itibariyle tarımsal prelevmanlar yoluyla bütçeye yapacağı katkı aşağıda izah edilmiştir.

Türkiye'nin 1981 yılında AET ülkeleri dışındaki ülkelere yapmış olduğu ithalat ile Toplulukça uygulanmakta olan prelevman oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere, Türkiye'nin ithal ettiği tarımsal ürünlerin büyük bölümü prelevmana tabidir. Tabloda Toplulukça tarımsal ürünlere ortalama % 23.8 oranında prelevman uygulandığı görülmektedir.

Bütün bu bilgilerin ışığında Türkiye'nin Topluluk bütçesine ödeyeceği tarımsal prelevman miktarını;

1 ECU = 1.11645 ₺ (1981 yılı ortalaması)
olarak alırsak,

$38.064 \times 1.11645 = 34.094$ bin ECU
olarak buluruz.

Bu miktar Türkiye'nin anılan yıl için ödeyebileceği azami miktarı göstermektedir. Çünkü hesaplamada, üyelik halindeki ticaret saptamaları ve ortak tarım politikasının bir sonucu olan yüksek fiyat politikasının Türk tarımı üzerindeki etkileri dikkate alınmamıştır.

TABLO : III. 3

TÜRKİYE'NİN ABT DIŞI ÜLKELERDEN TARIMSAL ÜRÜNLER İTHALATI

(Bin Dolar)

	İthalat Tutarı	Tabi İthalat(1)	Prelevmana Ortalama	
			Prelevmana Oranı	Prelevman Tutarı
Canlı hayvanlar ve				
Hayvani müstahsallar	1.287	1.115	16,0	178
Nebati müstahsallar	64.528	60.546	19,2	11.625
Hayvani ve Nebati yağlar	78.687	78.662	18,1	14.238
Gıda sanayi ürünleri (Meşrubat, alkollü içki- ler, sirkeler)	19.330	19.330	62,2 (2)	12.023
TOPLAM	163.832	159.653	23,8	38.064

(1) Domuz kılı, hayvan bağırsakları, inek böceği tohumu, mısır, yağlı tohumlar ve meyveler, boyacılıkta ve tebabette kullanılan ilkel maddeler (kına), fırça ve süpürge imalinde kullanılan maddeler ile ispermeçete, Toplulukça prelevman uygulanmamaktadır.

(2) Toplulukça şeker % 80 oranında prelevman uygulanmaktadır.

KAYNAK : DİE, Dış Ticaret İstatistikleri ile ABT ve Türk Gümrük Giriş Tarife cetvelinden faydalanılarak düzenlenmiştir.

B) Gümrük Vergileri

1975 yılında Topluluk bütçesinin özkaynağı haline gelin gümrük vergileri, halen bütçe gelirleri içinde ikinci büyük gelir kalemini (% 35) teşkil etmektedir. Türkiye'de Topluluğa katılacak olursa, gümrük vergileri nedeniyle elde ettiği gelirleri Topluluk bütçesine devredecektir. Ayrıca halen Toplulukça uygulanmakta olan ortak gümrük tarifelerini uygulayacaktır.

Topluluğun uygulamakta olduğu bu tarife geçince bazı hammaddelere "0" gümrük uygulanmaktadır. Gümrük vergisi uygulanmayan bu mallardan ithalatımız içinde önemli paya sahip olan bu maddeler ve miktarları aşağıda gösterilmiştir.

- Ham petrol	3.257.502 bin dolar
- Tuz, kükürt ve benzeri madeni müstahsallar	169.654 " "
- Taşkömürü	30.219 " "
- Petrol bitümeni ve tabii asfalt	5.768 " "
- Organik kimyasal maddelerden esterler	5.001 " "
- Tabii kauçuk	32.880 " "
- Kâğıt hamuru ve kâğıt döküntüleri	24.474 " "
- Yün	30.988 " "
- Demir ve çelik döküntüleri demir ve çelikten rulo halinde saçlar, dökme demirler	66.015 " "
- Demir dışı metallere bakır, nikel, kalay	14.685 " "

Görüleceği üzere başta ham petrol olmak üzere 3 ncü ülkelerden ithal ettiğimiz bazı maddelere Toplulukça gümrük vergisi uygulanmamaktadır. Bu nedenle hesaplamamızda bu maddeler dikkate alınmayacaktır.

Tablo: III.4'ün tetkikinden de anlaşılacağı üzere demir ve çelik mamullerine Toplulukça ortalama % 12.1 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Tam üyelik halinde gerek Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğuna üyelik, gerekse yüksek gümrük vergileri nedeniyle bu maddelerden 3 ncü ülkeler menşeli ithalatımızın büyük bir bölümü, Topluluk üyesi ülkeler kaynaklı olacaktır.

Petrolden sonra üçüncü ülkelerden ithalatımızın ikinci büyük kalemini teşkil eden makinalar, kazanlar ve cihazlar (yıllık ithalat toplamı 1.246.522 bin dolar ve AET dışı ülkelere ithalatımız 498.459) ithalatı da tam üyelik halinde büyük ölçüde Topluluğa yönelecektir.

Ayrıca Toplulukta iç gümrüklerin kaldırılması, dışa karşı ortak gümrük oranlarının uygulanması ile Türk dış ticaretinde Topluluk lehine tüm ürünlerde bir sapma meydana gelecektir. Tükriye'nin ithalatında ancak patent, know-how, ikili anlaşmalar gibi nedenlere dayanan sınırlı malların ithalatındaki ticari sapmalar kısıtlı olacaktır.

Ticari sapmalar konusunda elimizde önemli sayılabilecek bir örnek Topluluk üyesi ülkelerin (9'lar) kendi aralarındaki ticaret hacminin hızla büyümesidir. Diğer bir örnek ise kademeli olarak gümrük birliğini gerçekleştiren Yunanistan'da da dış ticaret, önemli ölçüde Topluluk üyesi ülkelere yönelmiştir.

TABLO: III-4

TÜRKİYE'nin AET DIŞI ÜLKELERDEN İTHALATI (Tarımsal ürünler hariç)
(1981)

Bin Dolar

	İthalat Tutarı	Gümrüğe Tabi İtha- lat	Ortalama Gümrük Ver- gisi Oranı	Gümrük Vergisi Tutarı
Madeni müstahsallar	169.729	75	11.1	8
Ham petrol	3.257.502	-	-	-
Taşkömürü, kok	30.441	222	3	7
Petrol ürünleri				
Fuel Oil, benzin v.b.	423.446	423.446 (1)	12.0	50.814
Petrol gazları	133.855	128.087	3.5	4.483
Kimyevi Elementler	267.106	266.697	13.3	35.470
Organik kimyevi ürünler	165.208	159.878	15.6	24.941
Gübreler	216.598	216.598 (2)	7.8	16.895
Diğer kimyasal maddeler	53.440	53.036	16.8	8.910
Suni plastik maddeler	56.080	56.080	19.8	11.103
Kauçuk ve kauçuk eşya	50.950	18.070	14.8	2.674
Deri ve kösele	187	184	8.7	16
Deri eşya	24	24	10,2	2
Ağaç ve ağaçtan mamul eşya	2.950	2.950	9.4	277
Kağıt hamuru ve kağıt döküntüleri	24.474	-	-	-
Kağıt mukavva ve basılı yayınlar	45.675	44.758	10.2	4.565
Dokumaya elverişli maddeler	84.105	52.847	16.0	8.455
Dokuma ürünleri	14.043	14.034	13.1	1.838
Ayakkabı, şemsiye ve tüyler	53	53	20.8	11
Çimento, alçı ve benzerleri	1.288	1.277	13.0	166
Cam, seramik ve kıymetli taş- lar	13.091	12.949	13.4	1.735
Demir ve çelik	320.968	254.953	12.1	30.849
Demir dışı metaller	72.685	57.999	10.8	6.264
Kazanlar makineler ve cihaz- lar	498.459	498.459	13.5	67.291
Elektrikli cihazlar	182.961	182.961	15.5	28.358
Taşıt araçları	122.878	122.630	19.6	24.035
Diğer sanayi ürünleri	28.952	28.821	15.5	4.467
TOPLAM	6.237.148	2.597.088	12.8	333.630

(1) 1982 yılında Türkiye'nin fuel oil, benzin v.b. maddeler ithalatı 100 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

(2) 1982 yılındaki gübre ithalatı ise 51 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

KAYNAK: DİE Dış Ticaret İstatistikleri ile Ortak Pazar ve Gümrük Tarife cetveli, Ankara, 1976'dan faydalanılarak düzenlenmiştir.

Son olarak bir gümrük çatısı altında birleşen ülkelerin ekonomik yapıları da giderek birbirini tamamlamaya, kendi aralarında uyum sağlamaya başlayacaktır. Bu ise neticede iç ticaret hareketlerini hızlandıracaktır.

Bu şartlar altında Türkiye'nin gümrük vergilerinden elde edeceği, dolayısıyla bütçeye bu kalemden yapacağı katkı miktarını aşağıdaki şekilde hesaplayabiliriz. Hesaplama 1981 yılında arizi olarak ithalatı artan fuel-oil, benzin gibi petrol ürünleri (1982 ithalatı 100.000 bin \$) ile gübre (1982'deki ithalatımız 51.000 bin \$) ithalatı için 1982 yılı rakamları esas alınmıştır. Tam üyelik nedeniyle meydana gelecek ticaret sapması ise dikkate alınmamıştır.

Türkiye'nin 1981 yılı ithalatından elde edeceği gümrük vergisi		333.630 Bin \$
Fuel-oil, benzin vb. ithalatındaki azalmadan meydana gelen kayıp	(-)	38.814 Bin \$
Gübre ithalindeki azalmadan meydana gelen kayıp	(-)	12.918 Bin \$
		<hr/>
		281.898 Bin \$

Buradan; 1 ECU = 1.11645 \$ (1981 yılı ortalaması) alındığında

281.898 Bin \$ = 252.495 bin ECU buluruz.

Bulduğumuz bu miktar tam üyelik halinde Türkiye'nin gümrük vergileri nedeniyle Topluluk bütçesine katkı miktarını ifade etmektedir.

Elde ettiğimiz bu sonucu, ithalat yapısı ve miktarı geniş çapta Türkiye'ye benzeyen Yunanistan ile mukayese ettiğimizde bu miktarın gerçekçi bir tahmin olduğunu görürüz. Çünkü, Yunanistan'ın ithalatındaki petrolün payı Türkiye'ye oranla daha azdır, (1 milyar dolar). Ayrıca Yunanistan'ın tarım ürünleri ithalatı Türkiye'dekinden oldukça fazladır. Son olarak bu ülke ile Topluluk gümrük birliğini gerçekleştirmiş ve ticaret sarması nedeniyle ithalat Topluluğa doğru yönelmiştir.

Yunanistan'ın gümrük vergileri nedeniyle yaptığı katkı ile Türkiye'nin katkısı arasındaki farklılıklar yukarıda belirtilen nedenlerden kaynaklanmaktadır.

C) Katma Değer Vergisi

1979 yılından itibaren Topluluk bütçesinin özkaynağı haline gelen katma değer vergisi, bütçe gelirleri içinde en büyük paya sahiptir (% 51.3). Türkiye'de uygulamaya konulmayan katma değer vergisi sistemi, günümüz ileri ülkelerinin hemen hemen hepsinde uygulanmaktadır. Türkiye'de de bu verginin uygulanması için tarihi çok eskilere uzanan çalışmalar mevcuttur. Ancak bu güne kadar bu çalışmaların hiç birisi sonuca ulaşamamıştır. Bu konuda yapılan en son çalışma ise, Danışma Meclisine sunulmuş olan "Katma Değer Vergisi Kanun Tasarısı"dır.

Halen Danışma Meclisinde bulunan Katma Değer Vergisi Kanun Tasarısının özelliklerini kısaca şu şekilde özetlemek mümkündür.

- Verginin konusu, her türlü ticari, sını, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyetleri çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler ile her türlü ithalattır (KDV kanun tasarısı Madde.1).

- Katma değer vergisi, mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde malın teslimi veya hizmetin yapılması, ithalatta ise Gümrük Kanununa göre gümrük vergisi ödeme mükellefiyetinin başlaması, gümrük vergisine tabi olmayan ithalatta ise fiili ithalatın yapılması ile doğar (KDV Kanun tasarısı Madde.3).

- Katma değer vergisi mükellefi, yukarıda sayılan işleri yapan özel veya tüzel kişilerdir (KDV kanun tasarısı Madde.11).

- Katma değer vergisi matrahı, teslim ve hizmet işlemlerinde, bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedeldir. İthalatta ise matrah, malın gümrüklü fiyatıdır. Bu fiyata malın CIF değeri, ithalatta ödenen her türlü vergi, resim, harç ve paylar ile fiili ithalata kadar yapılan diğer giderler dahildir (KDV kanun tasarısı Madde.13, 14).

- Katma değer vergisi oranı genel olarak % 10'dur (KDV kanun tasarısı Madde.17)

Görüldüğü üzere kanun teklifi bu gün Avrupa Ekonomik Topluluğu üyesi ülkelerde uygulanmakta olan katma değer vergisine geniş ölçüde benzemektedir. Yalnız vergi oranı Avrupa Ekonomik Topluluğu üyesi ülkelerde % 10 ilâ % 20.25 arasında değişmektedir. Bütün bu açıklamalardan sonra Türkiye'nin Topluluk bütçesine katkısını şu şekilde hesaplayabiliriz.

Üye ülkeler 21 Nisan 1970 tarihli Konsey Kararının 4(1-5) nci maddesi uyarınca, GSMİ'ya dayanan ve katma değer vergisini esas bir matrah üzerinden bütçeye katkıda bulunmaktadır. Türkiye'de tam üye olduğu takdirde anılan karar gereği bütçe giderlerine, "GSMİ'nin Topluluk GSMİ'ne oranı" oranında bir katkıda bulunacaktır.

1981 yılında Türkiye'nin GSMİ'si 52.8 milyon ECU, Topluluk GSMİ'si 2.205,1 milyon ECU olduğuna göre, Türkiye'nin bütçe giderlerine KDV nedeniyle katkısı oranı;

$$\frac{52.8}{2.205,1} = 0,023944$$

- 1981 yılında Topluluk Giderleri Toplamı..... 22.207 milyon ECU

Türkiye'nin Katılması Halinde Meydana Gelen Artış.... 1.700 milyon ECU

TOPLAM..... 23.907 milyon ECU

- 1981 Yılında Topluluk Gelirleri :

Tarımsal Prelevmanlar.....: 2.865 Milyon ECU

Türkiye'nin Katkısı.....: 38 Milyon ECU

Gümrük Vergileri.....: 6.939 Milyon ECU

Türkiye'nin Katkısı.....: 0.253 Milyon ECU

TOPLAM:10.095 Milyon ECU

Topluluk, gelirleri ile giderleri arasındaki farkı, KDV'den elde edeceği gelirle finanse etmektedir. Yani;

$23.007 - 10.095 = 13.812$ milyon ECU'luk giderini KDV üzerinden aldığı gelirlerle finanse edecektir. Türkiye'de henüz KDV sistemi uygulanmadığına göre, giderlere GSMİ'na göre bir katkıda bulunacaktır. Yukarıda bulduğumuz katkı oranı ile Topluluk giderlerini karşılamızda Türkiye'nin katkısını hesaplamış oluruz.

$$13.992 \times 0,023944 = 330,72 \text{ Milyon ECU}$$

Türkiye'nin yaklaşık olarak Topluluk bütçesine KDV, tarımsal prelevmanlar ve gümrük vergileri nedeniyle toplam 622 milyon ECU tutarında bir katkıda bulunacağını söyleyebiliriz.

SONUÇ

Avrupa Toplulukları ile bir ortaklık yaratan Ankara Anlaşmasının imzalandığı 1963 yılından bu yana dünyada, Toplulukta ve Türkiye'de ekonomik ve sosyal nitelikte önemli değişiklikler olmuş, uluslararası ekonomik ilişkiler yeni boyutlar kazanmıştır. Bütün bu gelişmeler Toplulukla ilişkilerimizi etkilemiştir. Altılı Toplulukla kurduğumuz ortaklık ilişkileri, 1973'te İngiltere, İrlanda ve Danimarka'nın 1981'de Yunanistan'ın katılmaları ile on üyeli Toplulukla sürdürmek zorunda kalmıştır.

Topluluğun yapısında meydana gelen değişiklikler kendi içinde sorunlar yaratmış ve karar alma mekanizması bir hayli yavaşlamıştır.

Topluluğun geliştirmekte olan ülkelere tek taraflı olarak uyguladığı preferanslar sistemi, Türkiye'ye çeşitli anlaşmalarla tanınan avantajların yıpranmasına sebep olmuştur.

Bir yandan tanınan tavizlerin yıpranması, diğer yandan Topluluğun kendi yapısındaki değişiklikler, Türkiye'nin Toplulukla ilişkilerini yeniden düzenlemesini zorunlu kılmaktadır. Nitekim 25 Mart 1981 tarihinde Milli Güvenlik Konseyince, tam üyelik başvurusunun öne alınması ve içte gerekli hazırlıkların yapılması kararlaştırılmıştır.

Türkiye'nin Avrupa Topluluklarına tam üye olarak katılması halinde Roma Anlaşması ve Topluluk organlarınınca alınmış olan bütün kararları aynen kabul edecektir. Bu araştırmada Türkiye'nin Topluluğa tam üyeliğinin yalnız mali yönleri ele alınmıştır.

Türkiye, Topluluğa tam üye olarak katıldığını takdirde Roma Anlaşmasının 201 nci maddesi gereğince 21 Nisan 1970 tarihinde kabul edilen bütçe ile ilgili düzenlemeleri aynen kabul edecektir. Buna göre Türkiye katılma ile birlikte gümrük vergilerini, tarımsal prelevmanları ve katma değer vergisinin % 1'lik kısmını Topluluk bütçesine devredebilir. Mevcut düzenlemeler çerçevesinde Türkiye'nin 1981 yılı değerlerine göre bütçeye 630 milyon ECU civarında bir katkıda bulunacağı tahmin edilmektedir.

Katma değer vergisi, bugün Yunanistan dışında Topluluk üyesi bütün ülkelerde uygulanmaktadır. Yunanistan'da ise bu verginin en kısa zamanda uygulanmasına başlanacaktır. Bu nedenle Türkiye'de tam üyelik halinde bu vergi sistemini uygulamak zorunda kalacaktır. Türkiye katma değer vergisi uygulamasına geçmek için uzun yıllardan beri çayışmalarına sürdürmektedir. Bu çalışmaların bir an önce bitirilmesi ve katma değer vergisi uygulamasına geçilmesi gerekmektedir.

Tam üyelik, ortak tarım politikası kapsamına giren tarım ürünleri fiyatlarında yükselmelere sebep olacaktır. Fiyatların yükselmesi Türkiye'de tarımsal ürünler üretimini artıracaktır. Ayrıca üretim yelpazesi de değişecektir. Ortak tarım politikasının Türkiye'yede tescimli

halinde, Toplulukla tarımsal ürünler ticaretinde belirli bir dönem prelevman uygulanacaktır. Böylelikle ortak fiyat düzeni korunacaktır.

Katılma, Toplulukça üçüncü ülkelere tanınan genel preferanslar sisteminin Türkiye tarafından kabul edilmesini gerektireceğinden, bazı ürünlerde Türkiye iç pazarlarında diğer ülkelerin rekabetiyle karşılaşacaktır.

Türkiye halen yararlanamadığı Topluluk fonlarından tam üyelik halinde, diğer üye ülkelerle eşit şartlarda faydalanacaktır. Türkiye'nin fonlardan ve Topluluğun diğer mali araçlarından faydalanma imkânları büyük çapta bunları tanınması ile mümkündür.

Topluluk ortak tarım politikasının finansman organı olan ve tarımsal yapının iyileştirilmesine yönelik olarak çalışan Avrupa tarımsal yönverme ve garanti fonu kaynaklarından, Türkiye'de tarım ürünleri üretimi ve ihracatı oranında faydalanacaktır. 1981 yılı üretim ve ihracat değerlerine göre Türkiye bu fondan 850 ilâ 1.000 milyon ECU alabilecektir.

Türkiye'nin EAGGF'den faydalanabilmesi için Topluluktaki sisteme paralel bir örgütlenme içine girmesi gerekmektedir. Bu meyanda Tarım Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ile halen tarımsal ürünlerin pazarlanması ve depolanması ile ilgili olarak faaliyet gösteren kuruluşların kendilerini şimdiden bu yapı değişikliğine uydurmaları gerekecektir.

Topluluğun ikinci büyük gider kalemini teşkil eden Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonundan Türkiye'de faydalanacaktır. Fon kaynaklarından faydalanma imkânları büyük çapta katılma anlaşması ile belirlenmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin katılma anlaşmasını imzalarken bu hususu gözönünde bulundurması gereklidir.

Türkiye, Topluluğun işçilere ve işçilerin eğitimine yönelik olarak faaliyet gösteren Sosyal Fon kaynaklarından da faydalanabilecektir. Ancak **Fog**, üye ülkelere yapmış oldukları çalışmalar ve harcamalara göre ödemede bulunduğundan, Türkiye'nin şimdiden gerekli kurumsal düzenlemelerini yapması gerekmektedir.

Türkiye'nin tam üyeliği halinde, Topluluk fonlarından yeterli bir şekilde faydalanabilmesi için fonları ve çalışma şekillerini çok iyi bilmesi ve gerekli düzenlemeleri şimdiden yapması gereklidir. Türkiye'nin bütün hazırlıkları yaptığını kabul ettiğimizde, 1981 yılı değerlerine göre fonlardan ve diğer mali araçlardan 1.700 milyon ilâ 2.400 milyon ECU tutarında bir imkân sağlayabileceğini söylemek mümkündür.

Görüldüğü üzere, katılma Türkiye'ye yaklaşık 1.000 milyon ilâ 1.700 milyon ECU arasında değişen net bir imkân sağlayacaktır. Bu miktar aynı zamanda Türkiye'nin Topluluk bütçesine getireceği yükü ifade etmektedir. Mevcut düzenlemelere göre Türkiye'nin tam üyeliği katma değer vergisinin % 1 olan tavanının aşılmasına neden olacaktır.

(yaklaşık % 1,0353)

Yılda 1.000 milyon ECU'lük net giridi, ödemeler dengesi devamlı açık veren Türkiye için önemli bir kaynaktır. Bu miktar Türkiye'nin döviz sıkıntısı nedeniyle OECD ülkelerinden sağladığı (1980 ve takip eden yıllar) döviz miktarına eşittir. Dolayısıyla Türkiye'nin böyle bir kaynağı vakit geçirmeksizin değerlendirmesi gereklidir. Bu ise ancak Türkiye'nin Avrupa Topluluklarına tam üye olması ile mümkündür.

BİBLİYOGRAFYA

Avrupa Topluluğu Enformasyon
Bürosu

- : Avrupa Topluluğunun Tarım Politikası, Ankara, 1980.
- : Avrupa Topluluğu Sözlüğü, Ankara.
- : Avrupa Topluluğunun Sosyal Politikası, Ankara, 1978.
- : Türkiye-AET İlişkileri, Ankara.
- : Avrupa Dergisi, Çeşitli Sayılar.

Commission Of The European
Communities

- : European Agricultural Guidance And Guarantee Fund, Guarantee Section, Food Aid Financing, Financial Report, Brussels, 1981.
- : European Agricultural Guidance And Guarantee Fund, Guidance Section, Financial Report, Brussels, 1978, 1981.
- : European Agricultural Guidance And Guarantee Fund, Importance And Functioning, Brussels, 1978.
- : The Activities Of The European Social Fund Annual Report, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981.
- : European Regional Development Fund, Annual Report, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981.
- : European Coal And Steel Community, Financial Report, 1981.
- : How To Participate In Contracts Financed By The European Development Fund, Brussels 1981.
- : The Agricultural Situation In The Community Brussels, 1982 Report.
- : Sixteenth General Report On The Activities Of The European Community, Brussels, 1983.
- : The European Community's Budget, Periodic. 1/79, 5/1981.
- : Grants And Loans From The European Community, Periodical 7-8/1981.
- : The European Community's Financial System Periodical 1975/4.

- : Green Europe, Newsletter On The Common Agricultural Policy, Financing The Market Side Of The Common Agricultural Policy, EAGGF Guarantee, 182, Brusselles, 1981.
- : European Agricultural Guidance And Guarantee Fund, Annual Report, 1981.
- : Les Emprunts et Prest de la Communate Europeenne, 5/82.
- : Official Journal Of The European Communities, 13.5.1981 tarih ve No.C,111/1 Sayısı,
28.4.1970 tarih ve No.L,94/19 sayısı.
- : EUROSTAT, Basic Statistics, 1982.
- Çağlayan, Latif
- : Avrupa Ekonomik Topluluğunda Tarım Politikası ve Uygulama Esasları, İzmir, 1983.
- DİE
- : Dış Ticaret Yıllık İstatistikleri, Ankara, 1981
- DPT
- : AET Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT:1871 ÖİK:292, Ankara, 1983
- : Yunanistan ve Avrupa Ekonomik Topluluğu, Genel Bir Değerlendirme, DPT:1909, AETB:8, Ankara, 1983
- : Avrupa Ekonomik Topluluğunun Genişlemesi Sektör Analizleri, DPT:1882, AETB:4, Ankara, 1983
- : AET'te Tarım, DPT: 1947, KD: 396, Ankara, 1981.
- Güçbilmez, Tandoğan
- : Katma Değer Vergisi ve Türkiye Yönünden Bir Değerlendirme, DPT, Ankara, 1974
- Gümrük ve Tekel Bakanlığı
- : Ortak Pazar ve Gümrük Giriş Tarife Cetveli, Ankara, 1976.
- İstanbul İTİA
- : Vergi Reformları Kongresi Tebliğ ve Yorumları, İstanbul, 1981.

- İKV** : İktisadi Kalkınma Vakfı Dergisi,
Çeşitli Sayılar.
: AET Tarım Politikası, İstanbul, 1977.
- Maliye Bakanlığı Gelirler
Genel Müdürlüğü** : Katma Değer Vergisi Kanun Tasarısı ve
Gerekçesi, Ankara, 1977.
: Katma Değer Vergisi Kanun Tasarısı,
Ankara, 1982.
- Ticaret Bakanlığı AET İşleri
Genel Müdürlüğü** : Tarımsal Yönerme ve Garanti Fonu
(FEOGA), Ankara, 1978
- Yüksel, Ali Sait** : Türkiye İlişkileri Açısından Avrupa
Ekonomik Topluluğu, İstanbul, 1979.